

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด
จังหวัดสุรินทร์

Female Members' Participation in Agricultural Cooperative
Muang Surin Agricultural Cooperative, Ltd.
Surin Province.

โดย

นางสาวเปรมวดี สิทธิโกสัย

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์สหกรณ์)

พ.ศ. 2539

ไบรร์รองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้

วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์สหกรณ์)

ปริญญา

เศรษฐศาสตร์สหกรณ์

เศรษฐศาสตร์และสหกรณ์การเกษตร

สาขาวิชา

ภาควิชา

เรื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด จังหวัดสุรินทร์
Female Members' Participation in Agricultural Cooperative Muang Surin Agricultural Cooperative, Ltd. Surin Province.

นามผู้วิจัย นางสาวเปรมวดี ลิทธิโกสัย

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ประยงค์ สายประเสริฐ)

วันที่ 10 เดือน ม.ค. พ.ศ. 2539

กรรมการ

(อาจารย์ประเสริฐ จรรยาสุภาพ)

วันที่ 10 เดือน ม.ค. พ.ศ. 2539

กรรมการ

(อาจารย์นำเพชร วินิจฉัยกุล)

วันที่ 10 เดือน ม.ค. พ.ศ. 2539

หัวหน้าภาควิชา

(อาจารย์วิเชียร วันชัยนาวิน)

วันที่ 10 เดือน ม.ค. พ.ศ. 2539

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.อานนท์ เทียงตรง)

ประธานคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา

วันที่ 10 เดือน มกราคม พ.ศ. 2539

คำนิยม

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยได้รับความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ประยงค์ สายประเสริฐ อาจารย์ประเสริฐ จรรยาสุภาพ และอาจารย์น้ำเพชร วินิจฉัยกุล คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินการวิจัย ให้คำปรึกษา และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่ง จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ รองศาสตราจารย์จรัส กาใหญ่ กรรมการตัวแทนบัณฑิตศึกษา กรุณาให้คำแนะนำในการสอบ ป้องกันวิทยานิพนธ์เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทองใบ สุธาจารย์ ให้ความอนุเคราะห์ช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ผู้ช่วย ศาสตราจารย์สมบูรณ์ สาทลาลัย กรุณาตรวจแก้ไขบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยขอกราบขอบ พระคุณเป็นอย่างสูง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับความอนุเคราะห์จากคุณประเสริฐ พิศวงศ์เทวัญ ประธานกรรมการสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด และเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์การเกษตร เมืองสุรินทร์ จำกัด ที่ช่วยประสานในการเก็บรวบรวมข้อมูลและอนุเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ของ หน่วยงานนี้ให้แก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอโน้มราลึกถึงพระคุณของบิดา-มารดาที่ได้อบรมสั่งสอนและ วางรากฐานการศึกษา รวมทั้งพระคุณของครู-อาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ แก่ผู้วิจัย และที่สำคัญที่ผู้วิจัยมีโอกาสได้ คือ คุณอรุณ สุขพูล และคุณจิตรา สุขพูล ให้การ สนับสนุนทางด้านการศึกษาแก่ผู้วิจัยตลอดมา

เปรมวดี ลิทธิโกสัย

มกราคม 2539

สารบัญเรื่อง

	หน้า
สารบัญตาราง	(6)
สารบัญภาพ	(8)
บทคัดย่อ	(9)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
ขอบเขตและข้อจำกัดในการวิจัย	5
นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง	8
แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	8
สตรีกับการพัฒนาสหกรณ์	12
บทบาทการมีส่วนร่วมของ เกษตรกรสตรี	15
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์	19
ภาคสรุป	23
กรอบแนวความคิด	25
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	26
สถานที่ดำเนินการวิจัย	26
ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง	26
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	31
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	34
การทดสอบแบบสอบถาม	35
วิธีการรวบรวมข้อมูล	36
การวิเคราะห์ข้อมูล	37
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย	38

สารบัญตาราง

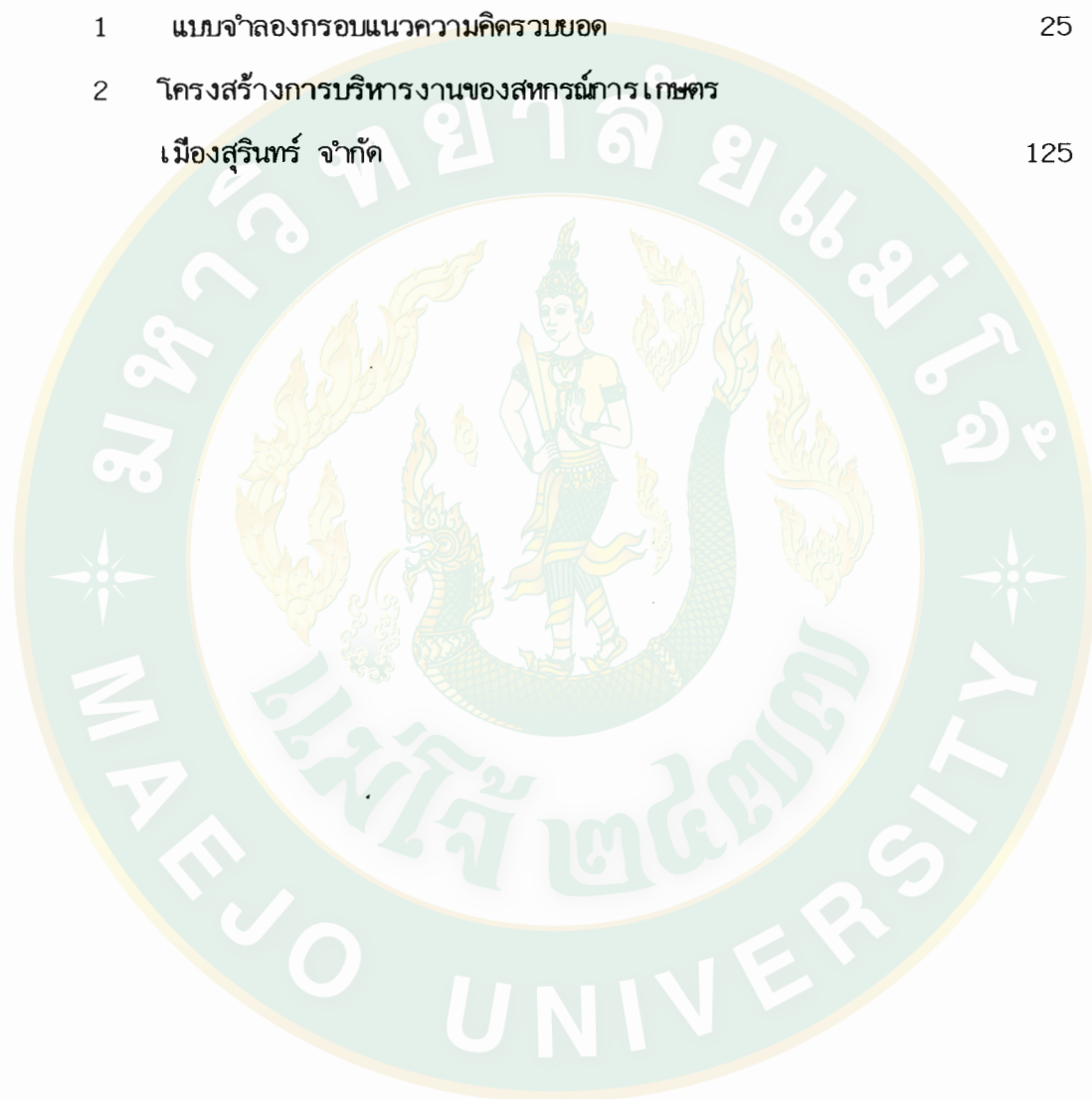
ตารางที่		หน้า
1	ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง	28
2	จำนวนและร้อยละของสมาชิกสตรี จำแนกตามอายุ	41
3	จำนวนและร้อยละของสมาชิกสตรี จำแนกตามระดับการศึกษา	42
4	จำนวนและร้อยละของสมาชิกสตรี จำแนกตามสถานภาพการสมรส	43
5	จำนวนและร้อยละของสมาชิกสตรี จำแนกตามจำนวนสมาชิก ในครอบครัว	43
6	จำนวนและร้อยละของสมาชิกสตรี จำแนกตามระดับรายได้ ต่อปีของครอบครัว แหล่งที่มาของรายได้ และรายได้รวม	45
7	การเข้ารับการอบรมในท้องถิ่น และวิชาที่เข้ารับการอบรม ของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด	46
8	การเข้าเป็นสมาชิกสถาบันอื่นของสมาชิกสตรีสหกรณ์ การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด	47
9	การมีส่วนร่วมในองค์กรระดับหมู่บ้านของสมาชิกสตรีสหกรณ์ การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด	48
10	ระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิก และสาเหตุที่เข้าเป็นสมาชิก สหกรณ์ของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด	49
11	ค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงาน ของสหกรณ์ของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด	51
12	ค่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับของสมาชิก สตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด	53
13	การศึกษาอบรมจากสหกรณ์หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของสมาชิก สตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด	57
14	การรับบริการข่าวสารจากสหกรณ์ของสมาชิกสตรีสหกรณ์ การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด	60
15	การมีส่วนร่วมในธุรกิจสินเชื่อบริการของสมาชิกสตรีสหกรณ์ การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด	63

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
16	การส่งชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตร เมืองสุรินทร์ จำกัด	65
17	การถือหุ้นเพิ่มในสหกรณ์ของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตร เมืองสุรินทร์ จำกัด	67
18	การมีส่วนร่วมในการฝากเงินกับสหกรณ์ของสมาชิกสตรี สหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด	68
19	การมีส่วนร่วมในธุรกิจการซื้อของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตร เมืองสุรินทร์ จำกัด	69
20	การมีส่วนร่วมในธุรกิจการขายของสมาชิกสตรีสหกรณ์ การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด	71
21	การมีส่วนร่วมในการประชุมกลุ่มและประชุมใหญ่ และการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตร เมืองสุรินทร์ จำกัด	73
22	ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์กับ ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม ของสมาชิกสตรีสหกรณ์ การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด	83

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แบบจำลองกรอบแนวความคิดรวบยอด	25
2	โครงสร้างการบริหารงานของสหกรณ์การเกษตร เมืองสุรินทร์ จำกัด	125

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตร
เมืองสุรินทร์ จำกัด จังหวัดสุรินทร์

ผู้วิจัย : นางสาวเปรมวดี สิทธิโกสัย

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์สหกรณ์)

สาขาวิชาเอก : เศรษฐศาสตร์สหกรณ์

ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : .....
(รองศาสตราจารย์ประยงค์ สายประเสริฐ)
10/...../2539

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตร
เมืองสุรินทร์ จำกัด จังหวัดสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะส่วนบุคคล
เศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสตรี 2) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรี
3) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรี

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำแบบสอบถามไปสัมภาษณ์สมาชิก
สตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด จำนวน 268 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่าง
แบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) จากจำนวนสมาชิกสตรีทั้งหมด
1,226 คน ข้อมูลที่ได้นำมาถอดรหัส วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for The
Social Sciences, SPSS/PC+) และเสนอข้อมูลในรูปร้อยละ ค่าเฉลี่ยและสัมประสิทธิ์
สหสัมพันธ์

ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรมีอายุเฉลี่ยประมาณ 46 ปี ส่วน
ใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สมรสแล้ว มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวโดยเฉลี่ย
ประมาณ 4 คน และมีรายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ยประมาณ 25,025 บาทต่อปี ส่วนใน
ด้านความกระตือรือร้นที่จะเข้ารับการอบรมความรู้วิทยาการใหม่ ๆ ในท้องถิ่น และการมี
ส่วนร่วมในองค์กรระดับหมู่บ้าน พบว่า สมาชิกสตรีส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรมใด ๆ ที่
จัดขึ้นในท้องถิ่น และไม่เคยเข้ามามีส่วนร่วมในองค์กรระดับหมู่บ้าน แต่สมาชิกสตรีสหกรณ์

การเกษตรส่วนมากเป็นสมาชิกกลุ่มสตรีสหกรณ์ สมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเพราะสามารถกู้เงินได้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ และมีระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์เฉลี่ยประมาณ 5 ปี

สำหรับการศึกษาอบรมจากสหกรณ์ การรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ ความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับจากการเป็นสมาชิกสหกรณ์ และการรับบริการข่าวสารจากสหกรณ์ พบว่า สมาชิกสตรีส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรมจากสหกรณ์หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ในระดับปานกลาง มีความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับในระดับสูง และสมาชิกสตรีส่วนมากเคยได้รับข่าวความรู้ต่าง ๆ ทางการเกษตรจากประธานกลุ่ม

ในด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรี พบว่าสมาชิกสตรีส่วนใหญ่เข้ามามีส่วนร่วมในธุรกิจสินเชื่อโดยการกู้เงินจากสหกรณ์ ถือหุ้นเพิ่ม และฝากเงินในสหกรณ์ แต่การถือหุ้นเพิ่มและการฝากเงินในสหกรณ์ของสมาชิกสตรีอยู่ในระดับต่ำ สมาชิกสตรีส่วนใหญ่ไม่เข้ามามีส่วนร่วมในธุรกิจการซื้อสินค้าจากสหกรณ์ และธุรกิจการขายผลผลิตผ่านสหกรณ์ นอกจากนี้ยังพบว่าสมาชิกสตรีเกือบทั้งหมดเคยเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมกลุ่ม และประชุมใหญ่ของสหกรณ์ แต่ส่วนใหญ่ไม่เคยแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์กับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสตรี พบว่า มีความสัมพันธ์กับ 6 ตัวแปร ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ การศึกษาอบรมจากสหกรณ์ การรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ และความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับจากสหกรณ์

ข้อเสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด สหกรณ์ควรวិเคราะห์การศึกษารวมแก่สมาชิกสตรีอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับหลักและวิธีการสหกรณ์ ส่งเสริมการประกอบอาชีพเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น และส่งเสริมให้สมาชิกสตรีรู้จักประหยัด และเห็นคุณค่าของการออมทรัพย์

ABSTRACT

Title : Female Members' Participation in Agricultural Cooperative Muang Surin Agricultural Cooperative, Ltd. Surin Province.

By : Pramvadee Sitdhikosee

Degree : Master of Sciences (Cooperative Economics)

Major Field : Cooperative Economics

Chairman, Thesis Advisory Board : *Prayong Saiprasert*

(Associate Professor Prayong Saiprasert)

10 / Jan / 1996

The objectives of the study on Female Members' Participation in Agricultural Cooperative Muang Surin Agricultural Cooperative, Ltd. Surin Province were to investigate : 1) personal, economic and social characteristics of female members ; 2) the participation of female members in agricultural cooperative ; and 3) the factors correlated with the participation of female members in agricultural cooperative.

The total number of respondents in this research were 268 female members in Muang Surin Agricultural Cooperative, Ltd., selected by multi-stage random sampling from the total female members of 1,226. The data were gathered by interviewing according to questionnaires, decoded, analyzed by means of computer, SPSS/PC* program and the statistics were presented as percentage, mean and coefficient correlation.

The results of this study indicated that the female members of the Agricultural Cooperative had an average age of 46 years.

Most of them were married, had completed Grade 4 of primary education, had an average member of 4 persons per family and an average annual family income of 25,025 baht. With regard to the female members' active interest in obtaining new knowledge and participation in local organizations, it was found that the majority of the female members had not active in such activities, but most of them were members of cooperative women groups who became members in the agricultural cooperative because they could obtain loans at the low interest and their average duration of membership was 5 years.

It was found that the female members have never attended any training course from the cooperative, but their perception of objectives and cooperative implementation were in average level and their satisfaction with benefits gained from membership was high. Most of the female members always got the agricultural informations from the chairman of the member groups.

It was also found that, concerning of the female members' participation in the agricultural cooperative activities, most of the female members participated in credit activity by borrowing from the cooperative, buying more shares and opening the saving accounts with the cooperative. But the amount of their shares as well as their deposit in the account were small. Most of them did not participate in selling and buying goods through the cooperative. Besides nearly all of them attended the group meeting and the ordinary general meeting but they never expressed their opinions in the meeting.

It was found that, in the matter of the correlation between the participation in the cooperative activities with personal, economic and social characteristics of female members varied according to their age, educational level, income, training from the cooperative, perception of objectives and cooperative implementation and satisfaction with benefits gained from membership.

Recommendation for the guideline of increasing the participation in the cooperative activities of female members in Muang Surin Agricultural Cooperative, Ltd. should be in the field of training the female members regularly and consistently so that they would be able to understand the principle and cooperative implementation better ; supply the supplementary occupation which help them earn more income, and make the habit of saving and being economic prevail among them.

บทที่ 1

บทนำ

(Introduction)

ปัจจุบันแม้ว่าโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศไทยจะเปลี่ยนไป ท้นไป ฟึ่งพหภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น แต่ทางด้านมูลค่าของสินค้าและบริการที่ประเทศผลิตได้นั้น ผลผลิตจากภาคเกษตรกรรมยังคงมีความสำคัญอยู่ เมื่อประชากรส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 60 ของจำนวนประชากรทั้งหมดยังคงดำรงชีวิตอยู่ในภาคเกษตรกรรม (สำนักงานสถิติ แห่งชาติ, 2536) การพัฒนาการผลิตทางการเกษตรจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการยก กระดับรายได้ของเกษตรกร ดังนั้นในขบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึง ต้องมีการพัฒนาการเกษตรและพัฒนาชนบทเป็นหัวใจสำคัญ ประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลาย อาทิ ประเทศไทย จึงได้มีการวางนโยบายที่จะพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยใช้สหกรณ์การ เกษตรเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการพัฒนา โดยมุ่งหวังให้สหกรณ์การเกษตรเป็นที่พึ่งของ เกษตรกร ในการพัฒนาฐานะทางเศรษฐกิจสังคมและคุณภาพชีวิตของเกษตรกร โดยให้ สหกรณ์เข้า ไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเกษตรของประเทศไทยให้มากขึ้น

สหกรณ์การเกษตร นับวันจะมีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในชนบท มากยิ่งขึ้น เพราะ เป็นเครื่องมือที่ก่อให้เกิดขบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่จะนำไปสู่การ เพิ่มผลิตภาพการผลิต รายได้และมาตรฐานทางสังคมและการศึกษา จึงเป็นมาตรการที่มี ประสิทธิภาพยิ่งในการแก้ไขปัญหาความยากจนของเกษตรกรในประเทศไทย การจัดตั้งสหกรณ์ การเกษตรขึ้นมา ก็เพื่อให้เกษตรกรได้มีการรวมตัวกันเข้าเป็นกลุ่ม เพื่อให้มีอำนาจการต่อ รองในการดำเนินธุรกิจ ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของการรวบรวมผลผลิตออกไปขาย หรือ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นมาจำหน่ายให้แก่เกษตรกร และการจัดตั้งในรูปสหกรณ์การ เกษตรย่อมง่ายต่อการส่งเสริมความรู้ทางการเกษตรอีกด้วย ดังนั้นจึงต้องมีการพัฒนา

สหกรณ์ให้มีความเข้มแข็งในการดำเนินงาน เพื่อให้สามารถบริการแก่สมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพและกว้างขวางยิ่งขึ้น กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2537) จึงได้กำหนดแผนพัฒนาสหกรณ์การเกษตรในเชิงธุรกิจ โดยการเน้นให้สหกรณ์ขยายธุรกิจการตลาด ธุรกิจการซื้อปัจจัยการผลิตและบริการ และการผลิตที่สูงขึ้น ทั้งนี้โดยการกำหนดทิศทางการพัฒนาให้มีความร่วมมือกันระหว่างสหกรณ์ ธุรกิจเอกชน และส่วนราชการในการประสานการผลิตและการดำเนินธุรกิจการตลาดอย่างเป็นระบบ รวมถึงให้มีการรวมกลุ่มสตรีสหกรณ์และสนับสนุนให้กลุ่มสตรีสหกรณ์ดำเนินกิจกรรมในด้านการพัฒนา เศรษฐกิจ ด้านการพัฒนาสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษาและพัฒนาจิตใจ

ความสำคัญของปัญหา

(Statement of the Problem)

สหกรณ์เป็นองค์การธุรกิจที่มีลักษณะสำคัญที่แตกต่างจากองค์การธุรกิจประเภทอื่น คือ สหกรณ์เป็นองค์การธุรกิจที่มีสมาชิกเป็นเจ้าของ ผู้ควบคุม และผู้ใช้บริการ (Alexander Fraser Laidlaw อ้างในถวิล เลิศประเสริฐ, 2528) สิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้สหกรณ์ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่สมาชิกได้ตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ ก็คือ สมาชิกต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการของสหกรณ์ให้มากที่สุด ไม่ว่าสมาชิกชายหรือสมาชิกที่เป็นสตรี เพื่อให้สหกรณ์ดำรงอยู่และแก้ปัญหาการดำเนินการต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น (เริงศักดิ์ สุกวาทิน, 2525) ลักษณะการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์ นับตั้งแต่แสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การเข้าร่วมดำเนินการและสนับสนุนในกิจกรรมที่เป็นหน้าที่ที่สมาชิกพึงกระทำต่อสหกรณ์

ปัจจุบันกรมส่งเสริมสหกรณ์ได้ตระหนักถึงความสำคัญของสตรี โดยจัดตั้งโครงการส่งเสริมกิจกรรมแม่บ้านสมาชิกสหกรณ์ขึ้น แต่ก็ไม่ได้ให้ความสนใจอย่างจริงจังที่จะส่งเสริมการรับสตรีเกษตรกรเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ ทั้ง ๆ ที่บทบาทของสตรีในชนบทได้เปลี่ยนแปลงไป มีการยอมรับความสามารถของสตรีชนบทเหล่านั้นมากขึ้น จากการศึกษา

ความคิดเห็นของสตรี ที่มีต่อบทบาทการมีส่วนร่วมของสตรีในสหกรณ์การเกษตรของทิววรรณ
 เคววากูร์ (2531) พบว่า ปัจจุบันผู้หญิงกับผู้ชายมีความสามารถเท่าเทียมกันที่จะเป็น
 สมาชิกสหกรณ์การเกษตร ผู้หญิงควรเข้ามามีส่วนร่วมในสหกรณ์การเกษตรมากกว่าที่เป็น
 อยู่ในปัจจุบัน ผู้หญิงเป็นพลังแฝง สามารถดูแลกำกับให้พ่อบ้านทำธุรกิจกับสหกรณ์ในทางที่
 เหมาะสมมาโดยตลอด หากแม่บ้านไม่ให้ความร่วมมือกับพ่อบ้านในการทำธุรกิจกับสหกรณ์
 แล้ว ก็ยากที่สหกรณ์นั้นจะประสบความสำเร็จได้ ผู้หญิงจึงมีบทบาทที่สำคัญต่อสหกรณ์ในท้องถิ่น
 มาก ซึ่งสอดคล้องกับปิยะพร บุญเพ็ญ (2531) พบว่า สตรีมีบทบาทการมีส่วนร่วมทั้งทาง
 ตรงและทางอ้อมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์ในการสนับสนุนและทำธุรกิจกับสหกรณ์

นอกจากนี้ อาบ นคะจัด (2518) กล่าวว่า สตรีที่อยู่ในครอบครัวที่
 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้ทำงานเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเคียงบ่าเคียงไหล่กับ
 ชายในสังคมชนบทตลอดมา และสตรีในครัวเรือนเกษตรกรยังมีบทบาทสำคัญมากในการตัด
 ลินใจใช้ความรู้และเทคนิคใหม่ ๆ ทางการเกษตร การเก็บรักษาเงิน หรือการใช้จ่ายเงิน
 ของครอบครัว นอกจากนี้ กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2531) ได้ให้เหตุผลเกี่ยวกับบทบาท
 สตรีไว้ว่า สตรีมีบทบาทสำคัญเพราะสตรีเป็นแม่บ้าน ซึ่งนอกจากจะช่วยพ่อบ้านในการ
 ประกอบอาชีพเลี้ยงครอบครัวแล้ว ยังรับผิดชอบในการดูแลความเป็นอยู่ของสมาชิกในครอบครัว
 ช่วยเสริมสร้างฐานะของครอบครัว สตรีเป็นพลังแฝงที่จะช่วยผลักดันให้การทำงาน
 ใด ๆ ประสบผลสำเร็จ

แม้ว่าสตรีจะมีบทบาทสำคัญทั้งในด้านการผลิตการเกษตร การค้าและเป็น
 แกนนำที่สำคัญของครอบครัว แต่สตรีก็มักจะถูกละเลยมองข้ามการมีส่วนร่วมจากผู้วางแผน
 เสมอมา การเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรจึงมักจะ ได้แก่หัวหน้าครัวเรือนซึ่งเป็นชายเสีย
 เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น การพัฒนาสหกรณ์การเกษตรจะประสบความสำเร็จได้ ควรจะให้สตรี
 เข้าไปมีบทบาทและส่วนร่วมให้มากขึ้น ซึ่งสหกรณ์สามารถดำเนินการได้โดยการเปิดรับ
 เกษตรกรสตรีเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ให้มากขึ้น อนึ่งสหกรณ์ที่ประสบความสำเร็จในเชิง
 ธุรกิจ นอกจากจะอาศัยความรู้ความสามารถของผู้จัดการและคณะกรรมการดำเนินการแล้ว

เกษตรกรสตรีเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ให้มากขึ้น หนึ่งสหกรณ์ที่ประสบความสำเร็จในเชิงธุรกิจ นอกจากจะอาศัยความรู้ความสามารถของผู้จัดการและคณะกรรมการดำเนินการแล้ว ตัวสมาชิกก็เป็นผู้ที่มีความสำคัญยิ่งที่จะช่วยให้ธุรกิจของสหกรณ์ประสบผลสำเร็จ ซึ่งเท่ากับการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในด้านอื่นประสบความสำเร็จด้วย นอกจากนี้ การพัฒนาสหกรณ์การเกษตรอาจจะไม่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ หากระดมความรู้และพัฒนาขีดความสามารถเฉพาะสมาชิกที่เป็นชายเพียงกลุ่มเดียว จึงมีแนวความคิดและความตั้งใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรีในสหกรณ์การเกษตร เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงนโยบายการบริหารงานของสหกรณ์ เช่น ขยายการรับสมัครสตรีเพิ่มขึ้น เปิดโอกาสให้สมาชิกสตรีเข้ามาบริหารงานสหกรณ์ โดยการเลือกสมาชิกสตรีเป็นคณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์ให้มากขึ้น เพื่อให้สตรีเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาสหกรณ์การเกษตรให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

(Objectives of the Study)

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมทั่วไปของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด
2. เพื่อศึกษาลักษณะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด
3. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ
(Expected Results)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ คาดว่าจะได้รับประโยชน์ ดังนี้

1. ทำให้ทราบถึงลักษณะการมีส่วนร่วม ปัญหา และข้อจำกัดของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด
2. เป็นแนวทางและข้อเสนอแนะให้กับผู้กำหนดนโยบายและบริหารงานสหกรณ์การเกษตรในการส่งเสริมสมาชิกสตรีสหกรณ์เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสหกรณ์
3. เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์การเกษตรในการจัดการปรับปรุง วางแผนพัฒนาสหกรณ์การเกษตรได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตและข้อจำกัดในการวิจัย
(Scope and Limitation of the Study)

การศึกษาวิจัยและรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ มีขอบเขตและข้อจำกัดต่าง ๆ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด เป็นการศึกษาเฉพาะการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์ในปีการเงิน 2537/2538 (วันที่ 1 เมษายน 2537 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2538)
2. ผู้ให้ข้อมูล คือ สมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 1,226 คน ในกลุ่มสมาชิก 113 กลุ่ม เนื่องจากประชากรที่ศึกษามีจำนวนมาก และการกระจายตัวของสมาชิกสตรีในแต่ละกลุ่มไม่เท่ากัน แต่ลักษณะทั่วไปของสมาชิกสตรีจะคล้ายคลึงกัน เพราะสหกรณ์การเกษตรแบ่งกลุ่มสมาชิกตามเขตพื้นที่ การประกอบกิจกรรมการผลิต ความสนใจในการกระทำกิจกรรมกลุ่มที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน ผู้วิจัยจึงคัดเลือกสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด มาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 34 กลุ่ม เป็นจำนวนสมาชิกสตรี 268 คน

3. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาเฉพาะปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์การเกษตร ซึ่งได้แก่

- 3.1 อายุ
- 3.2 ระดับการศึกษา
- 3.3 รายได้
- 3.4 การศึกษาอบรมจากสหกรณ์
- 3.5 การรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์
- 3.6 ความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับ
- 3.7 การรับบริการข่าวสารจากสหกรณ์

นิยามศัพท์

(Definition of Terms)

สหกรณ์ หมายถึง สหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด

สมาชิกสตรี หมายถึง เกษตรกรสตรีที่มีความสมัครใจเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด ได้ชำระค่าหุ้นและค่าธรรมเนียมแรกเข้าต่อสหกรณ์แล้ว

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์การเกษตร หมายถึง การแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การเข้าร่วมในการดำเนินกิจการกับสหกรณ์โดยตรง หรือการสนับสนุนให้ผู้อื่นเข้าร่วมในกิจกรรมที่เป็นหน้าที่ที่สมาชิกพึงกระทำต่อสหกรณ์ ไม่ว่าจะเป็นหน้าที่โดยตรง เช่น การสนับสนุนสหกรณ์ด้วยการซื้อปัจจัยการผลิต เครื่องอุปโภคบริโภค จากสหกรณ์ การจำหน่ายผลผลิตผ่านสหกรณ์ การเข้าร่วมประชุมใหญ่ การประชุมกลุ่ม ฯลฯ และหน้าที่ทางอ้อม เช่น การประหยัด การออมทรัพย์ การฝากเงินและถือหุ้นเพิ่มพิเศษในสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด เป็นต้น

ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม หมายถึง ลักษณะโดยทั่ว ๆ ไป ลักษณะทางเศรษฐกิจ และลักษณะทางสังคม ซึ่งแตกต่างกันระหว่างบุคคลของสมาชิกสตรีสหกรณ์ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ การเข้ารับการฝึกอบรมในระดับท้องถิ่น การเป็นสมาชิกสถาบันอื่น การมีส่วนร่วมในองค์กรระดับหมู่บ้าน การเป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตร การรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ ความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับจากสหกรณ์ การเข้ารับการศึกษอบรมจากสหกรณ์ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการรับบริการข่าวสารจากสหกรณ์

สถานภาพการสมรส หมายถึง สภาพการอยู่เป็นโสด แต่งงาน หม้าย หรือหย่าร้างของสมาชิกสตรีสหกรณ์

การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง
(Review of Related Literatures)

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรี สหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารต่าง ๆ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความกระจ่างในปัญหา และดำเนินการวิจัยได้อย่างถูกต้อง โดยครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้

1. แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. สตรีกับการพัฒนาสหกรณ์
3. บทบาทการมีส่วนร่วมของเกษตรกรสตรี
  - ด้านการตัดสินใจ
  - ด้านการเป็นผู้นำ
  - ด้านแรงงาน
  - ด้านการจัดจำหน่ายผลผลิตการเกษตร
  - ด้านการบริหารงาน
4. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์

แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า ความสำเร็จของการบริหารงานทั้งในภาค รัฐบาลและเอกชน มิได้ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้บริหารเท่านั้น แต่ยังต้องอาศัย ความรู้ความชำนาญ และความร่วมมือจากผู้ปฏิบัติงานประกอบด้วย ฉะนั้นการมีส่วนร่วมใน การตัดสินใจของผู้ปฏิบัติงานจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ ทั้งนี้เพราะนอกจากจะสอดคล้องกับวิถี

ทางของการบริหารตามปรัชญาประชาธิปไตยแล้วยังก่อให้เกิดผลดีแก่หมู่คณะและผลงานขององค์กรด้วย นอกจากนี้ตามความเข้าใจของนักวิชาการบางคนเห็นว่าการมีส่วนร่วมตามครรลองของประชาธิปไตยไม่เพียงแต่จะเป็นสิ่งที่จำเป็นเท่านั้น หากยังเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้เสียอีกด้วยในสภาวะการณ์ปัจจุบันจนทำให้บางคนเชื่อว่าศตวรรษนี้เป็นศตวรรษแห่ง "การระเบิดของการมีส่วนร่วม หรือ participation explosion"

ในทางการบริหารนั้น การมีส่วนร่วมเรียกชื่อกันต่าง ๆ นานา เช่น ประชาธิปไตยขององค์กรบ้าง การจัดการด้วยตนเองบ้าง ประชาธิปไตยอุตสาหกรรมบ้าง แต่โดยทั่ว ๆ ไปแล้ว คำเหล่านี้ล้วนแต่บ่งชี้ให้เห็นถึงการที่ผู้บริหารยินยอมให้ผู้ปฏิบัติงานเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือ มิฉะนั้นผู้ปฏิบัติงานก็เรียกร้องให้ผู้บริหารยอมให้พวกตนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วยกันทั้งสิ้น (ติน ปรัชญพฤทธิ, 2535)

สำหรับความหมายของการมีส่วนร่วม ได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้แตกต่างกันออกไป เช่น

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2526) ได้อธิบายความหมายของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง และการที่จะสามารถทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา และนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแล้ว จำเป็นที่จะต้องยอมรับปรัชญาที่ว่ามนุษย์ทุกคนต่างปรารถนาที่จะอยู่กับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น และพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของกลุ่ม ขณะเดียวกัน จะต้องยอมรับด้วยความบริสุทธิ์ใจว่า มนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ ถ้ามีโอกาสและการชี้แนะที่ถูกต้อง

Patchanee Natpracha และ Alexandra Stephens (1990) ให้ความหมายการมีส่วนร่วมว่า คือ กระบวนการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนในการพัฒนาตนเอง การศึกษาสถานภาพของตนเอง และการตัดสินใจในเรื่องของการวิจัย การวางแผน การนำแผนไปใช้ในการจัดการ การติดตามประเมินผล และการชี้ขาดในการแบ่งสรรผลประโยชน์เพื่อประกันว่าทุกคนได้รับส่วนแบ่งอย่างยุติธรรม

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง และอศิน ทรัพย์พัฒน์ ใน อวยชัย ชะบา (2535) แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ

1. มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและความต้องการที่แท้จริง ตลอดจนการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

2. ร่วมวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ตลอดจนการแก้ปัญหา

3. ร่วมเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา

4. ร่วมในกิจกรรมพัฒนาตามแผน

5. ร่วมในการติดตามประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

การมีส่วนร่วมโดยแท้จริง จะต้องเข้าร่วมในทุกขั้นตอนดังกล่าวแล้ว

สมาน ทองสิมา (2528) ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่จะต้องให้สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ สรุปได้ดังนี้ คือ การจัดการสหกรณ์ที่ประสบความสำเร็จ มักจะเป็นสหกรณ์ที่กลุ่มคนสามฝ่ายทำงานตามลำดับขั้นตามสายการบังคับบัญชา มีกลุ่มสมาชิกเป็นผู้มีอำนาจสูงสุด รองลงมาคือ คณะกรรมการดำเนินการ มีผู้จัดการ พนักงาน เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์อยู่ในลำดับสุดท้าย สมาชิกสหกรณ์มีบทบาทในการจัดการสหกรณ์แตกต่างกับผู้ถือหุ้นในบริษัทห้างร้าน ทั้งนี้เป็นเพราะสมาชิกสหกรณ์เป็นเจ้าของและมีสิทธิที่จะเป็นกรรมการสหกรณ์และควบคุมกิจการสหกรณ์เท่าเทียมกันทุกคน ดังนั้น หน้าที่เบื้องต้นของสหกรณ์ได้แก่ การจัดบริการสนองความต้องการของสมาชิก สมาชิกจึงมีความจำเป็นที่จะต้องคอยติดตามกิจการของสหกรณ์ และติดต่อกับสหกรณ์ด้วยตนเองอยู่เสมอ โดยปกติสมาชิกส่วนใหญ่จะไม่นิยรรีบถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของตนที่จะพึงมีต่อสหกรณ์ จึงเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการที่จะต้องช่วยให้สมาชิกได้เข้าใจถึงบทบาทของสมาชิกในการจัดการสหกรณ์ และจะต้องหาทางและเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงออกถึงความจำเป็นและความต้องการของเขา เพื่อจะได้จัดการสหกรณ์ให้สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิก

การส่งเสริมด้านสหกรณ์การเกษตรมีองค์ประกอบ 2 ประการ คือ การให้บริการทางเทคนิคและอื่น ๆ โดยหน่วยงานจากภายนอก และการมีส่วนร่วมโดยประชาชนในวิถีทางเพื่อช่วยเหลือตนเอง (อำนาจ ชีระวานิช, 2527) ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนนี้รวมถึงการมีส่วนร่วมของสตรีด้วย บุปผา พิณิจ ใน สุภาพ ยาวิไชย (2534) ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมของสตรีที่จะช่วยพัฒนาท้องถิ่นว่า สามารถเข้าร่วมได้โดย

- 1) เป็นผู้นำ
- 2) ทำงานในองค์กรท้องถิ่น
- 3) เป็นสมาชิกกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ
- 4) เป็นอาสาสมัคร

ซึ่งสตรีเหล่านี้จะมีหน้าที่รับผิดชอบช่วยเหลือและพัฒนาท้องถิ่น ดังนี้

- 1) ให้ความร่วมมือกับโครงการพัฒนาท้องถิ่นทุกเรื่องเท่าที่สามารถทำได้
- 2) ปฏิบัติภารกิจตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เช่น บทบาทในท้องถิ่นของคณะกรรมการต่าง ๆ
- 3) ร่วมประชุมกับคณะกรรมการที่ตนเป็นกรรมการอยู่ทุกครั้ง
- 4) ให้ความช่วยเหลือและเสนอข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์กับท้องถิ่นต่อที่ประชุม
- 5) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ วางแผนโครงการ ปฏิบัติ และแก้ปัญหา

การมีส่วนร่วมของสตรีในชนบท มักจะมีส่วนร่วมกับชายในการทำงานทางการเกษตร และมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในชีวิตครอบครัวพอ ๆ กับชีวิตชุมชน เช่น เมื่อเกิดปัญหาขาดเงินทุนเพื่อทำการเกษตร สาเหตุเนื่องมาจากความยากจน สตรีจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการกู้เงินจากสหกรณ์การเกษตร (คณะกรรมการพัฒนาสตรีแห่งชาติ, 2529) จากการศึกษาของสุภาพ ยาวิไชย (2534) พบว่า สมาชิกสตรีสมัครเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์เพราะสามีมีอาชีพรับราชการและรับจ้าง สมาชิกสตรีมีความต้องการเป็นเพียงสมาชิกสหกรณ์เท่านั้น และสมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเพราะมีวัตถุประสงค์ส่วนใหญ่ต้องการกู้ยืมเงิน

ไปลงทุนประกอบอาชีพการเกษตรของครอบครัว และจากการศึกษาของทิพวรรณ เคาวางกูร (2531) พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการซื้อวัสดุการเกษตรจากสหกรณ์มากที่สุด และเกษตรกรสตรีควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์ด้านต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ควรมีตัวแทนที่เป็นสตรี เพื่อจะได้มีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและบริหารงานสหกรณ์ และในลักษณะเดียวกันนี้ ณรงค์ มินะนันท์ (2531) ได้สอบถามผู้นำท้องถิ่นร้อยละ 67 ยังเชื่อว่า สตรีสามารถเป็นกรรมการหรือผู้นำชุมชนได้ไม่ด้อยกว่าชาย เพราะสตรีมีการศึกษาและสิทธิเท่าเทียมบุรุษ จะได้ช่วยพัฒนางานท้องถิ่นให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น

สตรีกับการพัฒนาสหกรณ์

Patchanee Natpracha และ Alexandra Stephens (1990) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาว่า หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงซึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำให้องค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อมาตรฐานการครองชีพและคุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้น

Erwin Williams ใน อำนวย อดันตชัย (2527) ให้แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมว่า การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ตัดสินใจ แก้ไขปัญหาของตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของประชาชน ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความชำนาญของประชาชนแก้ปัญหา ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสม และการสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติขององค์การและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม จะช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานให้ดียิ่งขึ้น

ในอดีตที่ผ่านมา เกษตรกรสตรีมักจะถูกละเลยจากขบวนการพัฒนา ผู้กำหนดนโยบายและแผนงานมักมองข้ามความสามารถของสตรีในการวางแผนพัฒนา นับเป็นความสูญเสียด้านทรัพยากรมนุษย์และเป็นการขัดขวางการพัฒนาการเกษตร (ณรงค์ มินะนันท์,

2531) เพื่อความอยู่รอดของครอบครัวและภาวะความรับผิดชอบ ทำให้สตรีมีบทบาทมากขึ้น เป็นที่ยอมรับของสังคมในปัจจุบัน เกษตรกรสตรีจึงควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเกษตร โดยเฉพาะในขบวนการสหกรณ์ที่เป็นแหล่งช่วยดึงเกษตรกรสตรีให้ออกจากบ้านมาร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เป็นสถานที่ที่สมาชิกจะทำอะไรก็ได้ตามที่ตนเองอยากทำเป็นกิจกรรมร่วมกันในสหกรณ์ (สุจิตรา จำปาเทศ, 2532) จากการศึกษาถึงสาเหตุที่สหกรณ์ในประเทศญี่ปุ่นมีความเจริญและมีกิจกรรมมาก เนื่องมาจากสหกรณ์ในประเทศญี่ปุ่นส่งเสริมสนับสนุนในกิจกรรมของสมาชิก เรียนรู้ว่าสมาชิกต้องการอะไรในชีวิตประจำวันที่สำคัญของครอบครัวตนเอง สหกรณ์มีหน้าที่ตอบสนองความต้องการของสมาชิก รวบรวมความคิดเห็นของสมาชิกเข้าสู่ที่ประชุมคณะกรรมการ และส่วนใหญ่การกำหนดนโยบายต่าง ๆ มาจากกรรมการที่เป็นสตรี อาจกล่าวได้ว่า สหกรณ์นั้นดำเนินงานตามการตัดสินใจของกลุ่มสตรีในสหกรณ์ญี่ปุ่นประมาณร้อยละ 70 เป็นกรรมการสตรีและเป็นผู้ให้แนวคิดแก่คณะกรรมการ (สุจิตรา จำปาเทศ, 2532) องค์การสัมพันธภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศ (International Cooperative Alliance Regional Office & Education Center for Southeast Asia หรือ ICA.ROEC) ได้ตระหนักถึงบทบาทของสตรีในอันที่จะช่วยพัฒนาความเป็นอยู่และหารายได้เพิ่มให้แก่ครอบครัวสมาชิกสหกรณ์ จึงได้กำหนดหัวข้อประชุมคือ "บทบาทของสตรีในการพัฒนาสหกรณ์" และผลการสัมมนาที่สำคัญได้เน้นถึงบทบาทของสตรีที่มีต่อขบวนการสหกรณ์ในอันที่จะช่วยยกฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนมาตรฐานการครองชีพของครอบครัว โดยเสนอแนะว่าควรมีกลุ่มสตรีในโครงสร้างของสหกรณ์ตั้งแต่ขั้นปฐม มัธยม และระดับชาติ และควรหาทางให้สตรีได้เป็นสมาชิก เพื่อให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสหกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ (ไพลิน ศุภกิจวิเลขการ และสุภาพ พิมพ์ทอง, 2524)

การรับสตรีเป็นสมาชิกสหกรณ์นั้น มิได้ขัดต่อพระราชบัญญัติสหกรณ์ พุทธศักราช 2511 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บท มาตรา 11 (2) ที่ได้ระบุไว้ว่า ผู้ที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ได้ต้องเป็นบุคคลธรรมดา บรรลุนิติภาวะ มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับ ประกอบอาชีพตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด และสมัครใจเป็นสมาชิกสหกรณ์ ซึ่งข้อบังคับของสหกรณ์ ข้อ 12

ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของสมาชิกว่า สมาชิกต้องเป็นบุคคลธรรมดา บรรลุนิติภาวะ เป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจ ครัวชธาต่อสหกรณ์ และยินดีปฏิบัติตามระเบียบของสหกรณ์ด้วยความซื่อสัตย์ มีสามัคคีธรรม เสียสละ และมีคุณสมบัติอื่น ๆ ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบของสหกรณ์การเกษตร คือ ผู้เข้าเป็นสมาชิกต้องมีคุณสมบัติที่กำหนดไว้ในข้อบังคับต่อไปนี้

- (1) เป็นเกษตรกรและบรรลุนิติภาวะ
- (2) เป็นผู้ซื่อสัตย์ มีชื่อเสียงดี ขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพและรู้จักประหยัด
- (3) ตั้งบ้านเรือนและดำเนินงานเกษตรกรรมอยู่ในท้องที่ดำเนินงานสหกรณ์
- (4) ทำการเกษตรในที่ดินขนาดพอสมควร และมีรายได้จากการเกษตรพอที่จะชำระหนี้ตามข้อผูกพันที่มีต่อสหกรณ์ได้
- (5) ไม่เป็นคนทุพพลภาพ วิกลจริต หรือสติฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (6) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือเป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว
- (7) ไม่เป็นผู้เคยให้ออกจากสหกรณ์ใด ๆ โดยมีความผิด เว้นแต่พ้นกำหนดสองปี นับแต่วันที่ถูกลูกออก

จะเห็นว่ากฎหมายมิได้ระบุนการรับสมัครสมาชิกสหกรณ์การเกษตร จะต้องเป็นชายเท่านั้น ยังคงเปิดโอกาสให้กับเกษตรกรสตรีสามารถที่จะสมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรได้ เพียงแต่ค่านิยมของสังคมไทยและทัศนคติของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ยังเชื่อว่าสตรีด้อยกว่าชาย แต่เนื่องจากสตรีเป็นผู้ที่มีบทบาททางสังคมและเป็นกำลังสำคัญในครอบครัว บทบาทของสตรีเปรียบเสมือนพลังแฝงที่จะช่วยผลักดันให้การทำงานต่าง ๆ ประสบความสำเร็จได้ ดังนั้น ถ้าหากได้มีการส่งเสริมสตรีในครอบครัวของสมาชิกสหกรณ์ไม่ว่าจะเป็นแม่บ้านหรือบุตรหลาน ให้ได้รับความรู้เรื่องกิจการงานสหกรณ์ และเรียนรู้วิธีการทำงานร่วมกัน เพื่อพัฒนาอาชีพเป็นการเพิ่มรายได้ตามวิธีการสหกรณ์เช่นเดียวกับสมาชิกสหกรณ์ที่เป็นชายแล้ว สตรีก็จะมีส่วนช่วยพัฒนางานสหกรณ์และพัฒนาประเทศได้ต่อไปในอนาคต (เสาวณีย์ ชูจันทร์, 2534)

บทบาทการมีส่วนร่วมของเกษตรกรสตรี

ด้านการตัดสินใจ

จากการศึกษาของฟังพิศ คุลยพัชร (2528) พบว่า การตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือกใช้ขั้นตอนต่าง ๆ ในการเกษตร การฝึกอบรมด้านการเกษตรแผนใหม่ ตลอดจนข่าวสารต่าง ๆ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจ เกษตรกรสตรีของไทยนั้น เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับการเกษตรของครอบครัว โดยเฉพาะในเรื่องการคัดเลือกเมล็ดพันธุ์พืชหรือพันธุ์สัตว์ การเลือกใช้น้ำ ยาปราบศัตรูพืช รวมถึงการจัดจำหน่ายผลิตผลการเกษตร และในบางครอบครัว เกษตรกรสตรียังมีบทบาทเท่า ๆ กับเกษตรกรชายในทุกส่วนของการตัดสินใจเกี่ยวกับการเกษตร นอกจากนี้ ยังพบว่า เกษตรกรสตรีมีความสามารถในการถ่ายทอดข่าวสารได้ดีกว่าเกษตรกรชาย

จากการศึกษาบทบาทการตัดสินใจของเกษตรกรสตรีของเบญจพรรณ ชินวัตร และคณะ (2530) พบว่า ในกิจกรรมในครัวเรือน เกษตรกรสตรีมีบทบาทเป็นผู้ตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ เป็นส่วนใหญ่ เช่น กิจกรรมการใช้จ่ายในการซื้ออาหาร เครื่องนุ่งห่ม ตลอดจนการตัดสินใจในการบริจาคการกุศล สำหรับการตัดสินใจในกิจกรรมการเกษตร พบว่า เกษตรกรชายจะมีบทบาทมากกว่า โดยเป็นผู้ตัดสินใจในกิจกรรมการเข้าร่วมเป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตร การเลือกพืชที่ปลูก การตัดสินใจในการใช้ปัจจัยการผลิต เช่น การซื้อเครื่องมือ เครื่องจักรกลการเกษตร การจ้างแรงงาน การใช้น้ำ การจำหน่ายผลิตผล ตลอดจนการตัดสินใจในการกู้ยืมเงิน

จากการศึกษาการตัดสินใจของแรงงานสตรีของนงลักษณ์ สุพรรณไชยมาตย์ (2531) พบว่าแม่บ้านเกษตรกร หรือเกษตรกรสตรีมีบทบาทในการตัดสินใจร่วมกันกับเกษตรกรชาย ในเรื่อง การเพาะปลูกพืชผัก เช่น ปลูกมันสำปะหลัง ในขณะที่กิจกรรมเพาะปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ผู้ตัดสินใจหลักจะเป็นแรงงานหญิง การตัดสินใจเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ใหญ่ เกษตรกรชายจะเป็นหลักในการตัดสินใจ

สุภางค์ จันทวานิช, อรพินท์ ส孚โชคชัย, ทิพาวดี เมฆสวรรค์, ระวีวรรณ ประกอบผล และโคทม อารียา (2533) กล่าวว่า การตัดสินใจของสตรีในชนบทมีบทบาทในการผลิตไม่แตกต่างจากบุรุษเท่าใดนัก มักเป็นการตัดสินใจแบบเคียงบ่าเคียงไหล่ มติของการตัดสินใจมักเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับประเด็นใหญ่ ๆ 3 - 4 ประเด็น คือ ค่าใช้จ่ายในครอบครัว เรื่องของลูกและการมีลูก และเรื่องอาชีพการผลิต สัดส่วนการตัดสินใจโดยสามีภรรยา ร่วมกันตัดสินใจ จะมีอยู่ในระหว่างร้อยละ 48 - 64 เกือบทั้งหมด และพบว่าสตรีมีอำนาจตัดสินใจในเรื่องเกี่ยวกับตนเองโดยตรง คือ เรื่องวางแผนครอบครัว รองลงมาคือ เรื่องค่าใช้จ่ายในบ้าน ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญมาก ไม่ว่าจะรายได้จะมาจากฝ่ายใด สตรีจะมีอำนาจในการตัดสินใจมากกว่าสามี

นอกจากนี้ สุภางค์ จันทวานิช, อรพินท์ ส孚โชคชัย, ทิพาวดี เมฆสวรรค์, ระวีวรรณ ประกอบผล และโคทม อารียา (2533) ยังพบว่า หญิงมีบทบาทหลักภายในบ้าน เช่น การปลูกพืชผักเพื่อบริโภค ส่วนการตัดสินใจร่วมกัน ได้แก่ การอบรมสั่งสอนลูก เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย คำนวณ และเก็บเกี่ยว ส่วนบทบาทหลักของชายจะเป็นงานในไร่ งานที่ใช้เทคนิคสมัยใหม่ อย่างไรก็ตาม บทบาทหลักนี้ทั้งสองฝ่ายก็มีการเปลี่ยนแปลงยืดหยุ่น ในความเป็นจริงทั้งชายและหญิงต่างสามารถทำงานแทนกันได้ ในกรณีมีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการดำรงชีวิต ขาดแคลนแรงงานชาย เนื่องจากชายมีสุขภาพไม่ดี หรือไปทำงานในต่างถิ่น หรือในครอบครัวเดียวที่มีแรงงานน้อย ตลอดจนความต้องการรายได้

ด้านการเป็นผู้นำ

วิไลวัจน์ กฤษณะภุติ (2529) ได้กล่าวถึงความเป็นผู้นำของสตรีว่า สตรีส่วนใหญ่มีพลังและความสามารถที่จะเป็นผู้นำได้ แต่ไม่แสดงออกหรืออาจจะ เป็นผู้นำที่แอบแฝงอยู่ เช่น ผู้นำครอบครัว สตรีมีศักยภาพในการเป็นผู้นำได้ไม่ด้อยกว่าชาย แต่ขาดโอกาส ขาดการศึกษา และขาดการกระตุ้น ซึ่ง อรทิพย์ เขตสาส์ (2513) ได้ค้นพบว่าผู้นำสตรีมีความเต็มใจที่จะทำงานเพื่อส่วนรวม มีความฉลาด ไหวพริบดี จากประสบการณ์และความรอบรู้ทั่วไป สามารถขยายถ่ายทอดความรู้ไปสู่บุคคลอื่นได้ นอกจากนี้ ผู้นำสตรียังมีกิจกรรม

เพื่อหารายได้มาช่วยจน เจือครอบครัวเพื่อยกฐานะของครอบครัวให้ดีขึ้นอีกด้วย อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาปัญหาอุปสรรคของผู้นำท้องถิ่นสตรีของสุรพล คำรันทกุล (2531) พบว่า ผู้นำท้องถิ่นสตรีมีปัญหาอุปสรรคในการทำงาน การยอมรับบทบาทผู้นำจะเป็นไปได้มาก หากสตรีได้รับการศึกษาสูงขึ้น ได้รับการพัฒนาการเป็นผู้นำมากขึ้น เนื่องจากการทำงานของผู้นำท้องถิ่นสตรี สามารถผสมผสานบุคลิกภาพของความเป็นผู้หญิงกับความแข็งแกร่งแบบชายเข้าด้วยกันได้ ปัญหาของผู้นำสตรีก็คือการออกปฏิบัติหน้าที่ยามค่ำคืน และการปฏิบัติหน้าที่ทั้งหน้าที่ทางราชการและความเป็นแม่บ้าน ทำให้มีเวลาไม่พอ

ด้านแรงงาน

สตรีชนบทมีบทบาทด้านเศรษฐกิจต่อการพัฒนาการเกษตร โดยเฉพาะด้านแรงงานสตรีชนบท จะเห็นได้ว่าประชากรแรงงานสตรีของประเทศ ปี 2532 มีประมาณ 14.67 ล้านคน ในจำนวนนี้เป็นสตรีชนบทจำนวน 12.15 ล้านคน และเป็นสตรีที่ประกอบอาชีพการเกษตรจำนวน 6.65 ล้านคน หรือประมาณครึ่งหนึ่งของสตรีในชนบท ซึ่งสตรีชนบทที่ประกอบอาชีพการเกษตรเหล่านี้ เป็นผู้มีบทบาทเกี่ยวข้องกับงานครัวเรือน และการใช้แรงงานภาคเกษตร (สุภาพ ยาวีไชย, 2534) จากการศึกษาของวชิราดา พูลทอง อ่างในสุภาพ ยาวีไชย (2534) พบว่า เกษตรกรสตรีใช้เวลาทำงานบ้านปีละ 2,250 ชั่วโมง ซึ่งเป็นเวลาใกล้เคียงกับที่เกษตรกรชายใช้เวลาทำงานในไร่ในปีละ 2,294 ชั่วโมง นอกจากนี้ เกษตรกรสตรียังช่วยทำงานในไร่ไร่อีกปีละ 1,644 ชั่วโมง อาจกล่าวได้ว่า แรงงานของสตรีในครอบครัวชนบทเป็นแรงงานที่มีความหัดเทียมกับชายและเป็นแรงงานที่ทดแทนกันได้ (สภาสตรีแห่งชาติ, 2518) ซึ่งเบญจพรหม ชินวัตร เบญจวรรณ ทองศิริ และจามรี พิทักษ์วงศ์ (2530) นงลักษณ์ สุพรรณไชยมาตย์ (2531) ได้ศึกษาลักษณะการมีส่วนร่วมของแรงงานสตรีในระบบเกษตร พบว่า แรงงานสตรีมีส่วนในการทำงานเท่าเทียมเคียงบ่าเคียงไหล่กับแรงงานชายในการเพาะปลูกพืชทุกชนิด ขณะเดียวกันในยามที่แรงงานชายในครัวเรือนขาดแคลน ผู้ชายจำเป็นต้องออกไปทำงานนอกภาคเกษตรกรรมโดยได้รับค่าจ้าง สตรีจะต้องรับภาระงานเกษตรที่เป็นของผู้ชายทั้งหมด (พึงพิศ คุลยพัชร, ไม่ระบุ

พ.ศ.) และจากการศึกษาของ ปภัสสร บุญญา (2531) พบว่า สตรีชนบทมีการประกอบกิจกรรมในภาคการเกษตรเกือบทั้งสิ้น มีเพียงร้อยละ 5 เท่านั้น ที่เป็นงานนอกภาคการเกษตร

ด้านการจัดจำหน่ายผลผลิตการเกษตร

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังเปลี่ยนแปลงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจากสังคมเกษตรเข้าสู่เกษตรอุตสาหกรรม ทำให้ครอบครัวเกษตรกรต้องปรับปรุงให้เข้ากับสภาวะใหม่ให้สามารถนำวิทยาการแผนใหม่มาใช้ในการลงทุน การจัดการ และธุรกิจการตลาด แทนการทำการเกษตรตามความพอใจมาเป็นทำเพื่อการตลาด (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2531) สตรีจึงมีบทบาทสำคัญทุกขั้นตอนการผลิตการเกษตร รวมถึงการจัดจำหน่ายผลผลิตด้วย (พึงพิศ ดุลยพัชร, 2528) จากการศึกษาของปิยะพร บุญเพ็ญ (2531) และณรงค์ มีนะนันท์ (2531) พบว่า เกษตรกรสตรีมีส่วนร่วมในการหาแหล่งขายผลผลิตการเกษตร และมีบทบาทเท่าเทียมกับชายในเรื่องการจัดจำหน่ายผลผลิตอีกด้วย

ด้านการบริหารงาน

จากการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของสตรีในการบริหารงานของสหกรณ์ในภาคเกษตร ปี 2536 ของเยาวเรศ ประเสริฐสุด และคณะ (2537) พบว่า สตรีส่วนใหญ่มีความเห็นว่า สตรีควรเข้าไปมีบทบาทที่สำคัญในสหกรณ์ ถ้ามีโอกาส ทั้งนี้ ควรพิจารณาถึงความสามารถเฉพาะตัวเป็นราย ๆ ไป เช่น การเข้าไปเป็นคณะกรรมการดำเนินการ เพื่อเป็นตัวแทนของสตรีบ้าง เพราะสตรีก็มีความสามารถเท่าเทียมชาย ควรเปิดโอกาสให้สตรีบ้าง เพราะเท่าที่ผ่านมาผู้ชายไม่ค่อยยอมเปิดโอกาสให้ สตรีมักจะถูกกีดกันต่าง ๆ ถ้าสตรีได้เป็นกรรมการบริหารงาน ก็จะทำให้ทราบถึงความต้องการของสตรีด้วยกัน เป็นต้น นอกจากนั้นจากผลการวิจัยยังพบว่า สตรีส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าในบรรดาคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์อย่างน้อยควรมีตัวแทนที่เป็นสตรีด้วยเหตุผลที่ว่า การที่มีสตรีเป็นตัวแทนในการบริหาร ทำให้สตรีมีบทบาทสูงกว่าเดิม บางครั้งสตรีมีการตัดสินใจที่ดีกว่าผู้ชาย เพราะ

สตรีเป็นผู้ที่มีความละเอียดรอบคอบ มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา และเวลาจะพูดคุยกันระหว่างสตรีด้วยกันย่อมมีความสะดวกกว่า

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาเฉพาะปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์การเกษตรของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ การศึกษาอบรมจากสหกรณ์ การรับรู้ในวัตถุประสงค์ และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ ความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับ และการรับบริการข่าวสารจากสหกรณ์ ซึ่งจากการตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่า

อายุ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2528) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า อายุนับเป็นองค์ประกอบอย่างหนึ่งที่ทำให้คนเรามีความแตกต่างกันทั้งด้านความรู้ ความรับผิดชอบ ประสิทธิภาพ ความสนใจ ความสามารถในการแก้ปัญหา ความจำ บุคลิกภาพ และวุฒิภาวะทางด้านต่าง ๆ จากการศึกษานี้ของประจักษ์ สีหราช (2534) พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญเชิงทางสถิติ นักเรียนที่มีอายุมากขึ้นย่อมส่งผลให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์มากขึ้น ทั้งนี้เพราะว่าเมื่อนักเรียนมีอายุมากขึ้น ต้องการที่จะร่วมทำงานในเรื่องต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของศิริวรรณ วงษ์สมบัติ (2533) ที่พบว่า อายุมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม เพราะผู้ที่มีอายุมากขึ้น ต้องการงานเพื่อส่วนรวมและต้องการเพื่อนเพื่อพบปะสังสรรค์ในเรื่องต่าง ๆ

ระดับการศึกษา การศึกษามีความสำคัญอย่างมากที่จะส่งเสริมความรุ่งโรจน์ของบุคคล ทั้งนี้เพราะว่าการศึกษช่วยให้บุคคลเข้าใจตนเอง รู้จักความสามารถของตนเอง เข้าใจสิ่งแวดล้อม และรู้จักนำสิ่งแวดล้อมมาส่งเสริมตนเอง เชิดชูตนเองให้ดีขึ้น (พิสิทธิ์ สารวิจิตร อ่างโน ประจักษ์ สีหราช, 2534)

เรายอมรับกันว่าในสังคมไทยส่วนใหญ่มักจะยกย่องผู้ที่มีการศึกษาสูงโดยเฉพาะ สังคมชนบท จะเห็นได้จากการนิยมนยกย่องครู พระ เป็นต้น การวางแผนพัฒนาประเทศจึง ให้ความสำคัญในการเร่งรัดเพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบ วิจารณ์เพื่อให้ประชาชนมีความรู้มากขึ้น ด้วยความเชื่อที่ว่าผู้ที่มีการศึกษาสูง ย่อมจะมี วิจารณ์ในการตัดสินใจเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และมีความคิดริเริ่มตลอดจนยอมรับ วิทยาการใหม่ ๆ ได้มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย (พรศักดิ์ พัชรพจนานุกรม, 2529)

รายได้ Santiago และ Jerusalem ใน นำชัย ทนุผล (2529ก) รายงานว่า รายได้ของประชาชนมีส่วนสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของการพัฒนา และจากการศึกษาของ Depositario ใน นำชัย ทนุผล (2529ก) พบว่าคณะกรรมการ พัฒนาหมู่บ้านซึ่งมีรายได้สูงจะมีความรับผิดชอบในหน้าที่ การทำงานพัฒนาสาธารณสุขของ ชุมชนสูงด้วย นอกจากนี้ จากการศึกษาของศิริวรรณ วงศ์สมบัติ (2533) พบว่า รายได้มี ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ทั้งนี้เนื่องจากผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีย่อมจะมี เวลาในการ เข้าร่วมในกิจกรรมของกลุ่มเพื่อผลประโยชน์ของตนเองในด้านชื่อเสียง หรือ เป็นที่ยอมรับนับถือและยกย่องในสังคม

การศึกษาอบรมจากสหกรณ์ ขจรศักดิ์ โฉ ใน นำชัย ทนุผล และสุนิลา ทนุผล (2531) ให้ความหมายของการฝึกอบรมว่า เป็นการให้ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคิดอันถูกต้อง และความ ชำนาญแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้ปฏิบัติ หน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้น พูลสุข ไทยสวัสดิ์ (2535) กล่าวถึงการฝึกอบรม ว่า ในหลายประเทศที่ขบวนการสหกรณ์ประสบความสำเร็จ ไม่ว่าจะในทวีปยุโรปหรือเอเชีย นั้น ประการหนึ่ง เป็นเพราะต่างก็ให้ความสำคัญของการศึกษาอบรมแก่บุคคลผู้เกี่ยวข้องในงาน สหกรณ์ และการให้การศึกษาอบรมแก่บุคคลดังกล่าวก็กระทำอย่างเป็นระบบโดยสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง แม้แต่คณะกรรมการหลักสหกรณ์ขององค์การสัมพันธ์สหภาพสหกรณ์ระหว่าง ประเทศก็เคยเน้นอยู่เสมอว่า บุคคลในวงงานสหกรณ์ทุกคนจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการ ศึกษาอบรม เป็นต้นว่า สมาชิก พนักงาน เจ้าหน้าที่ และประชาชนทั่วไป โดย

เฉพาะอย่างยิ่ง สมาชิกสตรี ซึ่งอาจมีบทบาทอย่างสำคัญยิ่งในขบวนการสหกรณ์ เพราะเป็นแม่บ้านและผู้มีหน้าที่อบรมสั่งสอนบุตรธิดา หากสตรีมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงคุณค่าของการสหกรณ์แล้ว ก็อาจจะช่วยอบรมให้บุตรธิดาของตนกลายเป็นนักสหกรณ์ได้เป็นอย่างดี ดังนั้นสตรีจึงเป็นกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญมากในการให้การศึกษาอบรมทางสหกรณ์

การรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ การรับรู้ (perception) เป็นกระบวนการทางจิตวิทยา และนับว่าเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญมากที่ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจ และอธิบายพฤติกรรมได้มากขึ้น การรับรู้นี้เป็นกระบวนการที่มีระดับตั้งแต่ง่ายจนถึงสลับซับซ้อนยากแก่การเข้าใจ จากผลการศึกษาของ นำชัย ทุมผล (2532) พบว่า การรับรู้ของเกษตรกรผู้นำในวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมงานส่งเสริมการเกษตร นั่นคือ เกษตรกรผู้นำที่มีการรับรู้และเข้าใจในวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินงานโครงการส่งเสริมการเกษตร ย่อมจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ มากกว่าเกษตรกรผู้นำที่ไม่มีการรับรู้และเข้าใจในวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินงานโครงการส่งเสริมการเกษตร เช่นเดียวกับกับผลการศึกษาของ Baruadi ใน นำชัย ทุมผล (2532) พบว่า เกษตรกรที่มีการรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการเกษตรในระดับที่ดี จะยอมรับนวัตกรรมต่าง ๆ ที่โครงการนำไปเผยแพร่ ไปปฏิบัติตาม แต่เกษตรกรที่มีการรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของโครงการในระดับที่ไม่ดี จะไม่เข้าร่วมหรือปฏิบัติตามโครงการ

ความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับ Alano ใน นำชัย ทุมผล (2529) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแข็งขันนั้น เนื่องจากพวกเขามีความพอใจอย่างสูงในผลกำไรหรือผลประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ และด้วยเหตุผลเดียวกัน Pablico ในนำชัย ทุมผล (2529) ได้ยืนยันว่า การเข้ามามีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรนั้นมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับผลกำไร ชื่อเสียง ซึ่งสมาชิกคาดว่าจะได้รับ นอกจากนั้นจากผลการศึกษาของ ประจักษ์ สีหราช (2534) พบว่า ความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง เพราะ

ความพึงพอใจเป็นแรงกระตุ้นให้เข้ามามีส่วนร่วมมากกว่าผู้ที่ได้รับผลตอบแทนต่ำ และจากการศึกษาของศิริวรรณ วงศ์สมบัติ (2533) พบว่า ความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม เพราะความพึงพอใจเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการสนองต่อผลที่ได้รับจากกลุ่ม อาจจะนำมาซึ่งผลประโยชน์หรือรางวัล ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า ผลประโยชน์หรือผลกำไรจากโครงการต่าง ๆ มีส่วนสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์

การรับบริการข่าวสารจากสหกรณ์ ข่าวสาร(Message) หมายถึง เรื่องราวเนื้อหาสาระที่ต้องการส่งไปยังผู้รับ ซึ่งอาจจะมีการเข้ารหัส (encodes) เป็นสัญลักษณ์หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่สามารถสื่อความหมายหรือตีความเป็นที่เข้าใจกันได้ เช่น โดยการเขียนเป็นตัวอักษร รูปภาพ กริยาท่าทาง (เชาว์ วิเศษโชค, 2535)

ข่าวสารทางการเกษตร เป็นสิ่งจำเป็นในการเผยแพร่เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมต่าง ๆ โดยอาศัยกระบวนการสื่อสารถ้าหากไม่มีการสื่อสารก็ย่อมไม่มีการเผยแพร่ข่าวสาร Singh อ้างใน วิทยา ดำรงเกียรติศักดิ์ (2532) ได้อธิบายความหมายของการสื่อสารในงานส่งเสริมว่า คือ ขบวนการถ่ายทอดความคิด วิทยาการใหม่ ๆ หรือข่าวสารจากแหล่งข่าวสาร(source) ไปยังผู้ใช้ขั้นสุดท้ายเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับข่าวสารให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการรับบริการข่าวสารทางการเกษตรจากเจ้าหน้าที่สหกรณ์ของเกษตรกรสตรีของเชาว์ วิเศษโชค (2535) พบว่า เกษตรกรสตรีส่วนใหญ่ทั้งในเขตสุขาภิบาลและนอกเขตสุขาภิบาล ไม่เคยได้รับบริการข่าวสารทางการเกษตรจากเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ทั้งนี้ สาเหตุที่เกษตรกรสตรีไม่เคยได้รับบริการข่าวสารทางการเกษตรจากเจ้าหน้าที่สหกรณ์ อาจเนื่องมาจากข้อจำกัดในการเป็นสมาชิกของสหกรณ์ คือ การเป็นสมาชิกสหกรณ์สามารถเป็นได้เพียงคนเดียวในหนึ่งครอบครัวซึ่งมักจะเป็นเกษตรกรผู้ชายซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัว

ภาคสรุป (Overview)

การพัฒนาสหกรณ์การเกษตร จำเป็นต้องระดมความคิดเห็น ความสามารถ และประสบการณ์ของสมาชิกสหกรณ์ทั้งชายและหญิง แต่เท่าที่ผ่านมา เกษตรกรสตรีไม่ค่อยมีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาสหกรณ์การเกษตรเท่าที่ควร ทั้ง ๆ ที่เกษตรกรสตรีเหล่านี้มีศักยภาพ ความพร้อมและช่วยผลักดันงานสหกรณ์การเกษตรในรูปแบบพลังแฝงมาโดยตลอด หากจะศึกษา พัฒนา และสามารถส่งเสริมเกษตรกรสตรีให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์ โดยรับเกษตรกรสตรีเหล่านี้เข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์แล้วให้การศึกษาอบรมเพื่อพัฒนาขีดความสามารถ อาจจะช่วยพัฒนางานสหกรณ์และพัฒนาประเทศให้เจริญรุดหน้าได้มากกว่านี้

จากการตรวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า เกษตรกรสตรีสามารถเป็นสมาชิกสหกรณ์ มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาสถาบันสหกรณ์การเกษตร ตลอดจนพัฒนาและยกฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยที่อาจมีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์การเกษตรได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ การศึกษาอบรมจากสหกรณ์ การรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ ความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับ และการรับบริการข่าวสารจากสหกรณ์ ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ จึงมุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์การเกษตรของสมาชิกสตรี ที่มีผลต่อการพัฒนาและยกฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมของครอบครัว และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์การเกษตรของสมาชิกสตรี ซึ่งได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ การศึกษาอบรมจากสหกรณ์ การรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ ความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับ และการรับบริการข่าวสารจากสหกรณ์

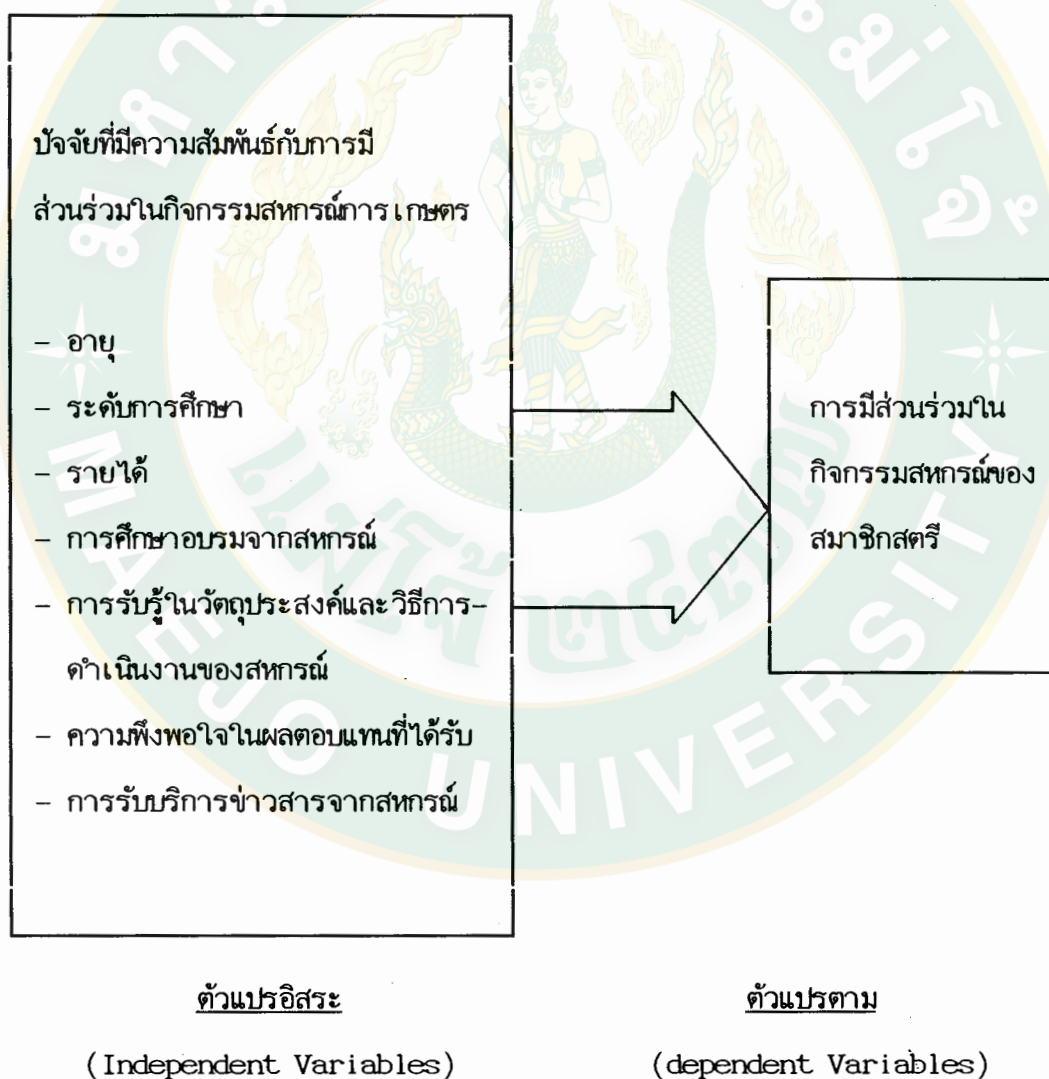
จากการศึกษาเอกสารการวิจัย และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สามารถได้มาซึ่งข้อสมมติฐานเพื่อการทดสอบ ดังนี้

1. สมาชิกสตรีที่มีอายุมากจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์การเกษตร มากกว่าสมาชิกสตรีที่มีอายุน้อย
2. สมาชิกสตรีที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์การเกษตรมากกว่าสมาชิกสตรีที่มีระดับการศึกษาต่ำ
3. สมาชิกสตรีที่มีรายได้ของครอบครัวต่อปีมาก จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์การเกษตรมากกว่าสมาชิกสตรีที่มีรายได้ของครอบครัวต่อปีน้อย
4. สมาชิกสตรีที่ได้รับการศึกษาอบรมจากสหกรณ์บ่อยครั้ง จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์การเกษตรมากกว่าสมาชิกสตรีที่ได้รับการศึกษาอบรมจากสหกรณ์นาน ๆ ครั้ง
5. สมาชิกสตรีที่มีการรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์มาก จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์การเกษตรมากกว่าสมาชิกสตรีที่มีการรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์น้อย
6. สมาชิกสตรีที่มีความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับมากจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์การเกษตรมากกว่าสมาชิกสตรีที่มีความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับน้อย
7. สมาชิกสตรีที่ได้รับการข่าวสารจากสหกรณ์บ่อยครั้ง จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์การเกษตรมากกว่าสมาชิกสตรีที่ได้รับการข่าวสารจากสหกรณ์นาน ๆ ครั้ง

กรอบแนวความคิดรวบยอด
(Conceptual Framework)

การวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาถึงการนำเกษตรกรสตรีเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อพัฒนาสถาบันสหกรณ์การเกษตร โดยศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์การเกษตร ของสมาชิกสตรี ซึ่งสามารถสร้างเป็นกรอบแนวความคิดดังนี้

ภาพที่ 1 แบบจำลองกรอบแนวความคิดรวบยอด

วิธีการวิจัย

(Research Methodology)

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด ได้กำหนดวิธีการวิจัย ดังนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย

(Locale of the Research)

สถานที่ที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ สหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด ตั้งอยู่เลขที่ 407 ถนนหลักเมือง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โดยมีอาณาเขตรับผิดชอบครอบคลุมพื้นที่ 25 ตำบล 306 หมู่บ้าน

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

(The Respondents and Sampling Procedure)

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ สมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 1,226 คน ในกลุ่มสมาชิก 113 กลุ่ม (สหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด, 2537)

เนื่องจากประชากรผู้ให้ข้อมูลในครั้งนี้มีขนาดใหญ่อยู่ในอาณาเขตพื้นที่ที่กว้างขวาง แต่ประชากรดังกล่าวมีลักษณะทั่วไปที่คล้ายคลึงกัน ผู้วิจัยจึงใช้การสุ่มตัวอย่าง โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) ซึ่งมีขั้นตอนการสุ่มดังนี้

1. สุ่มตัวอย่างกลุ่มสมาชิกจำนวน 30 เปอร์เซ็นต์ (บุรุษ 15 คน, 2535) ในจำนวน 113 กลุ่ม ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ได้จำนวนกลุ่มสมาชิกเป็นตัวอย่าง 34 กลุ่ม เป็นสมาชิกสตรีจำนวน 813 คน

2. คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมดจำนวน 813 คน โดยใช้สูตรของ Yamane (1973) กำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ 0.05 หรือร้อยละ 5 ตามสูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

ซึ่ง n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้

เมื่อกำหนดตามสูตรข้างต้นแล้วจะได้ขนาดของจำนวนตัวอย่าง 268 คน

3. เมื่อได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามข้อ 2 แล้ว ผู้วิจัยจะคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสัดส่วนประชากรในแต่ละกลุ่ม เพื่อให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างของแต่ละกลุ่มที่มีสัดส่วนเหมาะสมต่อขนาดของประชากร มีโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการถูกเลือก โดยใช้สูตรของ Nagtalon (น้ำชัย ทนุผล, 2531) ดังนี้

$$n_1 = \frac{nN_1}{N}$$

ซึ่ง n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

N_1 = จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม

n_1 = จำนวนตัวอย่างที่จะสุ่มจากกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

เมื่อคำนวณตามสูตรแล้ว ปรากฏว่าได้สัดส่วนของจำนวนตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มสมาชิก ดังนี้

ตาราง 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับ	กลุ่มสมาชิก	ประชากร (จำนวนสมาชิกสตรี)	จำนวนตัวอย่าง
1	5	9	3
2	7	19	6
3	10	68	22
4	11	45	15
5	12	16	5
6	13	8	2
7	31	9	3
8	34	10	3
9	35	48	16
10	40	16	5
11	41	9	3
12	48	7	2

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับ	กลุ่มสมาชิก	ประชากร (จำนวนสมาชิกสตรี)	จำนวนตัวอย่าง
13	56	32	11
14	57	9	3
15	58	10	3
16	78	26	9
17	79	20	7
18	86	15	5
19	87	10	3
20	88	14	5
21	90	44	15
22	91	63	21
23	92	50	16
24	93	44	15
25	94	16	5
26	95	23	8
27	96	58	19
28	97	28	9
29	98	12	4
30	99	11	4
31	102	12	4
32	103	27	9

ตาราง 1 (ต่อ)

ลำดับ	กลุ่มสมาชิก	ประชากร	จำนวนตัวอย่าง
		(จำนวนสมาชิกสตรี)	
33	105	12	4
34	106	13	4
รวม		813	268

ที่มา : รายงานกิจการประจำปี สหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด สิ้นสุดปีการเงิน 31 มีนาคม 2537

4. เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามข้อ 3 จากนั้นใช้วิธีการจับสลากตามรายชื่อที่ให้หมายเลขกำกับไว้

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ
(Operational Definition)

อายุ หมายถึง อายุของผู้ให้ข้อมูลตั้งแต่เกิดจนถึงเวลานับที่ข้อมูลนับเป็นปี

ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิสองที่ผู้ให้ข้อมูลได้ศึกษาเล่าเรียนในสถาบันต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน

รายได้ หมายถึง รายได้ของครอบครัวที่เป็นเงินสดทั้งหมด (รายได้จากภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร) นับเป็นจำนวนบาท

การศึกษอบรมจากสหกรณ์ หมายถึง จำนวนครั้งที่ผู้ให้ข้อมูลเคยเข้ารับการฝึกอบรมความรู้ทางด้านสหกรณ์ ความรู้ทางการเกษตร หรือความรู้ทางด้านอื่น ๆ จากสหกรณ์หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ในรอบปี 2537/2538

การรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้ให้ข้อมูลแสดงออก อันสืบเนื่องมาจากการรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ การรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์นี้ วัดได้โดยระบบการให้คะแนนข้อความคำตอบตามแบบสอบถามที่ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า "เห็นด้วย" "ไม่เห็นด้วย" และ "ไม่ตัดสินใจ" จำนวน 10 ข้อความ ได้กำหนดการให้คะแนนดังนี้ คือ เห็นด้วย = 3 คะแนน, ไม่ตัดสินใจ = 2 คะแนน, ไม่เห็นด้วย = 1 คะแนน จากนั้นนำคะแนนแต่ละข้อความมาคิดค่าน้ำหนักค่านี้หนักคะแนนเฉลี่ย แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.34-3.00 หมายถึง การรับรู้ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.67-2.33 หมายถึง การรับรู้ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.66 หมายถึง การรับรู้ในระดับน้อย

ความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับ หมายถึง ระดับความพอใจของผู้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์และโอกาสที่จะได้รับจากการเป็นสมาชิกสหกรณ์ หรือจากผลการดำเนินงานของสหกรณ์ ความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับนี้ วัดได้โดยระบบการให้คะแนน ข้อความคำตอบตามแบบสอบถามที่ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า "พึงพอใจมาก" "พึงพอใจน้อย" และ "ไม่พึงพอใจเลย" จำนวน 10 ข้อความ ได้กำหนดการให้คะแนนดังนี้ คือ พึงพอใจมาก = 3 คะแนน, พึงพอใจน้อย = 2 คะแนน, ไม่พึงพอใจเลย = 1 คะแนน จากนั้นนำคะแนนแต่ละข้อความมาคิดคำนวณค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.34–3.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.67–2.33 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00–1.66 หมายถึง ไม่มีความพึงพอใจเลย

การรับบริการข่าวสารจากสหกรณ์ หมายถึง การรับรู้เรื่องราวทางการเกษตรของผู้ให้ข้อมูลที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพันธุ์พืชหรือพันธุ์สัตว์ วิธีการเพาะปลูก การใช้น้ำ การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช แหล่งรับซื้อผลผลิต ราคาผลผลิต การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว แหล่งปัจจัยการผลิต การแปรรูปผลผลิต สินเชื่อการเกษตร

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ หมายถึง การแสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ เข้าร่วมดำเนินการ และสนับสนุนในกิจกรรมของสหกรณ์ที่เป็นหน้าที่ที่สมาชิกพึงกระทำต่อสหกรณ์

การมีส่วนร่วมในการกู้ยืมเงิน หมายถึง การกู้ยืมเงิน การชำระหนี้สิน และดอกเบี้ยต่อสหกรณ์

การมีส่วนร่วมในการฝากเงินกับสหกรณ์ หมายถึง การฝากเงินประเภทต่าง ๆ กับสหกรณ์ ได้แก่ เงินฝากประจำ และเงินฝากออมทรัพย์

การมีส่วนร่วมในการถือหุ้นในสหกรณ์ หมายถึง การถือหุ้นเพิ่มเป็นรายเดือนตามข้อบังคับของสหกรณ์ การถือหุ้นตามส่วนของเงินกู้

การมีส่วนร่วมในธุรกิจการซื้อ หมายถึง การซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค และวัสดุอุปกรณ์การเกษตรจากสหกรณ์

การมีส่วนร่วมในธุรกิจการขาย หมายถึง การนำผลิตผลการเกษตร ผลิตผลอื่น ๆ มาจำหน่ายให้แก่สหกรณ์

การมีส่วนร่วมในธุรกิจส่งเสริมและบริการ หมายถึง การใช้บริการต่าง ๆ จากสหกรณ์ ได้แก่ การปรับปรุงพื้นที่ การขุดสระน้ำ

การมีส่วนร่วมในการประชุมของสหกรณ์ หมายถึง การเข้าร่วมในการประชุมกลุ่มสมาชิก การแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม

กลุ่มเกษตรกร หมายถึง กลุ่มทางสังคมที่กรมส่งเสริมการเกษตรสนับสนุนให้มีการจัดตั้งขึ้นในท้องถิ่น เพื่อให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันดำเนินกิจกรรมในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านการพัฒนาสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพชีวิต

กลุ่มสตรีสหกรณ์ หมายถึง กลุ่มทางสังคมที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ มีนโยบายให้จัดตั้งขึ้นในท้องถิ่น เพื่อให้มีการรวมกลุ่มแม่บ้านสหกรณ์และสนับสนุนให้กลุ่มแม่บ้านสหกรณ์ดำเนินกิจกรรมในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านการพัฒนาสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษาและพัฒนาจิตใจ

กลุ่มลูกค้า ธกส. หมายถึง กลุ่มทางสังคมที่จัดตั้งขึ้นโดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่อช่วยเหลือสมาชิกเกษตรกรโดยการจัดหาเงินทุนมาให้กู้ยืมเพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพการเกษตร รวมทั้งจัดหาวัสดุอุปกรณ์การเกษตรมาจำหน่ายให้แก่สมาชิกในราคาที่ยุติธรรม

กลุ่มสาธิตการตลาด หมายถึง กลุ่มทางสังคมที่จัดตั้งขึ้นโดยการสนับสนุนของกรมพัฒนาชุมชน เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรดำเนินกิจกรรมในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ด้านการพัฒนาสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพชีวิต

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล (The Research Instrument)

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวของวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งมีทั้งคำถามแบบปลายปิด (close - ended question) และคำถามแบบปลายเปิด (open - ended question) โดยในแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เพื่อรวบรวมข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสตรี

ตอนที่ 2 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์ของสมาชิกสตรี

ตอนที่ 3 เพื่อรวบรวมข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับการรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ ความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับจากสหกรณ์ และการรับบริการข่าวสารจากสหกรณ์

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากเอกสารต่าง ๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ สหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด กรมส่งเสริมสหกรณ์ ตลอดจนเอกสารที่มีผู้ทำการศึกษาไว้แล้ว

การทดสอบแบบสอบถาม (Questionnaire Pretest)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และได้ดำเนินการทดสอบแบบสอบถามก่อนนำไปใช้ดังนี้

1. การทดสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา (content validity) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว เสนอให้คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 3 คน และผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ในงานสหกรณ์การเกษตร ได้พิจารณาแนะนำตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขให้ตรงประเด็น และครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการวัดและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2. การทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองเก็บข้อมูลจากสมาชิกสตรี ซึ่งไม่ใช่กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 30 คน จากนั้นจึงนำมาหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ส่วนที่ใช้วัดการรับรู้ในวัตถุประสงค์ และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ และความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับจากสหกรณ์ โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ของความสม่ำเสมอภายใน (coefficients of internal consistency) ซึ่งได้ใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient of alpha) ตามแบบของ Cronbach ใน นาคัย ทนุผล (2531) โดยใช้สูตรดังนี้

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum V_i}{V_t} \right]$$

เมื่อ r_{tt}	=	ความเชื่อมั่น
n	=	จำนวนข้อความหรือคำถามทั้งหมด
V_i	=	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
V_t	=	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งหมดของผู้ตอบแต่ละคน

ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของตัวแปรเกี่ยวกับการรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78 ส่วนตัวแปรเกี่ยวกับความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.75

วิธีการรวบรวมข้อมูล (Data Collection Procedure)

การรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และมีผู้ช่วยอีก 5 คน ซึ่งเป็นนักศึกษาโปรแกรมวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ โดยใช้แบบสอบถามไปสัมภาษณ์สมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด ซึ่งมีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูลจากสำนักงานบัณฑิตศึกษา สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ ส่งไปถึงประธานกรรมการสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการนัดหมายสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการนัดหมายสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด ผู้วิจัยเป็นผู้กำหนด
2. ประชุมชี้แจง แนะนำวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแก่ผู้ที่จะร่วมสัมภาษณ์ เพื่อให้ทุกคนเข้าใจและมีแนวความคิดในการสัมภาษณ์แบบเดียวกัน
3. ผู้วิจัยและผู้ช่วยสัมภาษณ์ ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด จำนวน 268 คน โดยใช้เวลาสัมภาษณ์ภายในเวลาที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data)

เมื่อรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความสมบูรณ์แล้ว ผู้วิจัยจะนำข้อมูลมาถอดรหัส จัดหมวดหมู่ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science : SPSS/PC+) โดยมีสถิติที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) เพื่อแจกแจงความถี่ จัดลำดับขั้นของลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรี
2. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เพื่อวิเคราะห์และอธิบายถึงลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรี
3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment correlation coefficient) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรี โดยมีสูตรที่ใช้ในการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ดังนี้ คือ

$$r_{xy} = \frac{\sum(x_i - \bar{x}) \sum(y_i - \bar{y})}{\sqrt{\sum(x_i - \bar{x})^2 \sum(y_i - \bar{y})^2}}$$

โดยที่ r_{xy} คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร x และ y
และ $-1 < r_{xy} < 1$

ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ คือ t-test ซึ่ง
 คำนวณได้จากสูตรดังนี้ คือ

$$t = r_{xy} \sqrt{\frac{n-2}{1-r_{xy}^2}}$$

$$df = n - 2$$

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย
 (Research Duration)

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระยะเวลาดำเนินการทั้งสิ้น 13 เดือน เริ่มตั้งแต่เดือน
 ธันวาคม 2537 ถึงเดือนธันวาคม 2538

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์

(Research Results and Discussion)

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมทั่วไปของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด เพื่อศึกษาลักษณะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด และเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด การวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ตามแบบสอบถาม จากสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling) โดยมีผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้นจำนวน 268 คน การนำเสนอผลการวิจัยและข้อวิจารณ์ในครั้งนี้ ได้แบ่งแยกการนำเสนอเป็นตอน ๆ ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมทั่วไปของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด ซึ่งได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ต่อปีของครอบครัว การเข้ารับการอบรมในระดับท้องถิ่น การเข้าเป็นสมาชิกของสถาบันอื่น การมีส่วนร่วมในองค์กรระดับหมู่บ้าน การเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร การรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ ความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับ การเข้ารับการศึกษาอบรมจากสหกรณ์หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการรับบริการข่าวสารจากสหกรณ์

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรีในเรื่องของการมีส่วนร่วมในธุรกิจสินเชื่อ อันได้แก่ การกู้เงินและส่งชำระหนี้เงินกู้สหกรณ์ การถือหุ้นเพิ่มและ

การฝากเงินในสหกรณ์ การมีส่วนร่วมในธุรกิจการซื้อ การมีส่วนร่วมในธุรกิจการขาย และ การมีส่วนร่วมในการประชุมกลุ่มและประชุมใหญ่

ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของ สมาชิกสตรีกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ ของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมือง สุรินทร์ จำกัด

ผลการวิเคราะห์

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมทั่วไปของสมาชิกสตรี

สมาชิกเป็นกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของสหกรณ์ ซึ่งบทบาท และการมีส่วนร่วมของสมาชิกที่จะนำไปสู่การพัฒนาเพื่อความก้าวหน้านั้นมีได้หลายทาง เช่น การช่วยคณะกรรมการดำเนินการกำหนดนโยบาย การรักษาผลประโยชน์ของตัวเอง การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์อย่างแข็งขัน รวมทั้งการเข้าร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น การมีส่วนร่วมดังกล่าวแล้วนั้นสมาชิกสตรีมีโอกาที่จะกระทำได้และน่าจะเป็นส่วนสำคัญที่จะส่งผลให้สหกรณ์ดำเนินการประสบผลสำเร็จ

จากผลการศึกษาในส่วนนี้ จะชี้ให้เห็นถึงสภาพลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมโดยทั่วไปของสมาชิกสตรีที่เป็นผู้ให้ข้อมูล เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรี ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

อายุของสมาชิกสตรี

อายุ หมายถึง อายุของผู้ให้ข้อมูลตั้งแต่เกิดจนถึงเวลานับที่ข้อมูลนับเป็นปีจาก ผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสตรีส่วนใหญ่จำนวน 78 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 29.1 มีอายุ

ระหว่าง 31-40 ปี รองลงมาคือ สมาชิกสตรีจำนวน 76 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 28.4 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี และสมาชิกสตรีจำนวน 61 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 22.8 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี สมาชิกสตรีมีอายุโดยเฉลี่ยประมาณ 46.47 ปี (ตาราง 2)

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสตรี จำแนกตามอายุ

อายุ(ปี)	จำนวน(คน)	ร้อยละ
21 – 30	18	6.7
31 – 40	78	29.1
41 – 50	76	28.4
51 – 60	61	22.8
60 ปีขึ้นไป	35	13.1
รวม	268	100.0

ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิสองสุดที่ผู้ให้ข้อมูลได้ศึกษาเล่าเรียนในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน จากผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสตรีส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา คือ ป.1-ป.4 จำนวน 219 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 81.7 จบชั้น ป.5-ป.7 จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0 และจบชั้น ม.4-ม.6 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.7 (ตาราง 3)

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสตรี จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ไม่ได้รับการศึกษา	14	5.2
ป.1 - ป.4	219	81.7
ป.5 - ป.7	16	6.0
ม.1 - ม.3	9	3.4
ม.4 - ม.6	10	3.7
รวม	268	100.0

สถานการณ์การสมรส

จากผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสตรีส่วนใหญ่ได้แต่งงานมีครอบครัวแล้ว ร้อยละ 85.1 สมาชิกสตรีที่เป็นหม้ายคิดเป็นร้อยละ 10.8 ส่วนสมาชิกสตรีที่เป็นโสดหรือหย่าร้างมีเพียงร้อยละ 3.7 และ 0.4 ตามลำดับ (ตาราง 4)

จำนวนสมาชิกในครอบครัว

จำนวนสมาชิกในครอบครัวของสมาชิกสตรีจะอยู่ในช่วง 4-6 คน เป็นส่วนใหญ่ สมาชิกสตรีที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวในช่วง 1-3 คน มีร้อยละ 28.4 และสมาชิกสตรีที่มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวช่วง 7-9 คน มีร้อยละ 9.7 โดยเฉลี่ยจำนวนสมาชิกในครอบครัวของสมาชิกสตรีจะมี 4.4 คน (ตาราง 5)

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของสมาชิก จำแนกตามสถานภาพการสมรส

สถานภาพการสมรส	จำนวน(คน)	ร้อยละ
โสด	10	3.7
สมรส	228	85.1
หม้าย	29	10.8
หย่าร้าง	1	0.4
รวม	268	100.0

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสตรี จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว

จำนวนสมาชิกในครอบครัว(คน)	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1 - 3	76	28.4
4 - 6	166	61.9
7 - 9	26	9.7
รวม	268	100.0

รายได้ค่อปีของครอบครัว

รายได้ของครอบครัวเป็นรายได้ที่เกิดจากแรงงานของทุกคนในครัวเรือนที่หา มาได้จากการประกอบอาชีพในภาคการเกษตร และนอกภาคการเกษตร จากการศึกษาถึง รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตรของสมาชิกสตรี ซึ่งได้แก่ รายได้จากการทำนา ทำสวน และเลี้ยงสัตว์ พบว่า สมาชิกสตรีส่วนใหญ่มีรายได้จากภาคการเกษตรน้อยกว่า 20,000 บาท และมีรายได้เฉลี่ยจากภาคการเกษตร 17,944.77 บาท สำหรับรายได้ จากการประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร ซึ่งได้แก่ รายได้จากการรับจ้างทั่วไป ค้าขาย ทอผ้า และหัตถกรรมในครัวเรือนนั้น จากการศึกษาพบว่าสมาชิกสตรีส่วนใหญ่มีรายได้จาก นอกภาคการเกษตรน้อยกว่า 20,000 บาท โดยมีรายได้เฉลี่ยจากนอกภาคการเกษตร 15,544.52 บาท เมื่อพิจารณาถึงรายได้รวมทั้งภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร แล้ว พบว่า สมาชิกสตรีส่วนมากมีรายได้อยู่ในช่วง 20,000-50,000 บาท (ร้อยละ 47.0) รองลงมาคือ สมาชิกสตรีที่มีรายได้รวมน้อยกว่า 20,000 บาท มีร้อยละ 44.8 สมาชิกสตรีมีรายได้รวมเฉลี่ยเท่ากับ 25,025.37 บาท (ตาราง 6)

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสตรี จำแนกตามระดับรายได้ต่อปีของครอบครัว
แหล่งที่มาของรายได้ และรายได้รวม

แหล่งที่มาของรายได้							
ระดับรายได้ (บาท)	ภาคการเกษตร		นอกภาคการเกษตร		รายได้รวม		
	จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ	
น้อยกว่า 20,000	192	71.6	233	86.9	120	44.8	
20,000 – 50,000	64	23.9	25	9.3	126	47.0	
50,001 – 80,000	9	3.4	7	2.6	18	6.7	
มากกว่า 80,000	3	1.1	3	1.1	4	1.5	
รวม	268	100.0	268	100.0	268	100.0	

การรับการอบรมในท้องถิ่น

การรับการอบรมในท้องถิ่นของสมาชิกสตรี ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 81.3 ไม่เคยเข้ารับการอบรมใด ๆ ที่จัดขึ้นในท้องถิ่น ส่วนสมาชิกสตรีที่ได้เคยผ่านการอบรมมีประมาณร้อยละ 18.7 เท่านั้น เมื่อพิจารณาสมาชิกสตรีที่ได้เคยผ่านการอบรมมาแล้วพบว่า ส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ทางด้าน การเกษตรและอาชีพเสริม รายได้ ประมาณร้อยละ 28.0 เท่ากัน รองลงมาตามลำดับ คือ ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการอนามัยครอบครัว ร้อยละ 26.0 และได้รับการอบรมเกี่ยวกับเรื่องอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ การถนอมอาหาร การทำบัญชี ร้อยละ 18.0 (ตาราง 7)

ตาราง 7 การเข้ารับการอบรมในท้องถิ่นและวิชาที่เข้ารับการอบรมของสมาชิกสตรี
สหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด

การเข้ารับการอบรม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
การเข้ารับการอบรม (n = 268)		
ไม่เคย	218	81.3
เคย	50	18.7
วิชาที่เข้ารับการอบรม (n = 50)		
การอนามัยครอบครัว	13	26.0
การพัฒนาความรู้ทางด้านการเกษตร	14	28.0
อาชีพเสริมรายได้	14	28.0
อื่น ๆ ¹	9	18.0

หมายเหตุ : ¹ อื่น ๆ คือ การถนอมอาหาร การทำบัญชี

การเป็นสมาชิกของสถานอื่น

สมาชิกสตรี จำนวน 151 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 56.3 ได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของสถานอื่น ส่วนสมาชิกสตรีจำนวน 117 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 43.7 ไม่ได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของสถานใดเลย จากผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสตรีได้สมัครเป็นสมาชิกกลุ่มสตรีสหกรณ์ที่อยู่ในการส่งเสริมของกรมส่งเสริมสหกรณ์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.9 รองลงมาคือ การสมัครเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกร ร้อยละ 19.2 นอกจากนี้ยังพบว่า สมาชิกสตรีได้สมัครเป็นสมาชิกกลุ่มสาธิตการตลาดและกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. คิดเป็นร้อยละ 9.9 และ 4.0 ตามลำดับ (ตาราง 8)

ตาราง 8 การเข้าเป็นสมาชิกสถาบันอื่นของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด

การเข้าเป็นสมาชิกสถาบันอื่น	จำนวน(คน)	ร้อยละ
การเข้าเป็นสมาชิก (n = 268)		
ไม่เป็น	117	43.7
เป็นสมาชิก	151	56.3
สถาบันที่เป็นสมาชิก (n = 151)		
กลุ่มเกษตรกร	29	19.2
กลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส.	6	4.0
กลุ่มสตรีสหกรณ์	101	66.9
กลุ่มสาธิตการตลาด	15	9.9

การมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่น

จากผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสตรีจำนวน 253 คน คิดเป็นร้อยละ 94.4 ไม่มีส่วนร่วมในองค์กรระดับท้องถิ่นแต่อย่างใดเลย สมาชิกสตรีที่มีส่วนร่วมในองค์กรระดับท้องถิ่นมีเพียงร้อยละ 5.6 เท่านั้น สำหรับสมาชิกสตรีที่เข้าไม่มีส่วนร่วมในองค์กรระดับท้องถิ่นนั้น พบว่า ส่วนใหญ่จะเข้าไม่มีส่วนร่วมในการบริหาร คือ เป็นกรรมการหมู่บ้าน ร้อยละ 46.7 เป็นประธานกลุ่มสมาชิกสหกรณ์ ร้อยละ 26.7 เป็นเลขานุการกลุ่มสมาชิกสหกรณ์ ร้อยละ 13.3 เป็นรองประธานกลุ่มสมาชิกสหกรณ์ และเป็นกรรมการในคณะกรรมการสภาตำบล ร้อยละ 6.7 เท่ากัน (ตาราง 9)

ตาราง 9 การมีส่วนร่วมในองค์กรระดับหมู่บ้านของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร
เมืองสุรินทร์ จำกัด

การมีส่วนร่วมในหมู่บ้าน	จำนวน(คน)	ร้อยละ
การมีส่วนร่วมในหมู่บ้าน (n = 268)		
ไม่มีส่วนร่วม	253	94.4
มีส่วนร่วม	15	5.6
วิธีการมีส่วนร่วม (n = 15)		
เป็นประธานกลุ่มสมาชิกสหกรณ์	4	26.7
เป็นเลขาธิการกลุ่มสมาชิกสหกรณ์	2	13.3
เป็นกรรมการหมู่บ้าน	7	46.7
เป็นกรรมการในคณะกรรมการสภาตำบล	1	6.7
อื่น ๆ ¹	1	6.7

หมายเหตุ : ¹อื่น ๆ คือ เป็นรองประธานกลุ่มสมาชิกสหกรณ์

การเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร

จากสภาพทาง เศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่เสมอ และจากลักษณะเฉพาะของเกษตรกรกรสตรีไทยที่มีความรับผิดชอบต่อครอบครัวสูง จึงทำให้เกษตรกรสตรีเหล่านี้มีความจำเป็นที่จะต้องช่วยเหลือพื้นฐานของครอบครัว ให้สามารถดำรงอยู่ได้ ทางหนึ่งที่เกษตรกรสตรีทำก็คือ สมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเพื่อช่วยเหลือครอบครัว ในด้านการจัดหาเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ เพื่อประกอบอาชีพการเกษตร จัดหาวัสดุอุปกรณ์การเกษตร จัดหาเมล็ดพันธุ์ ตลอดจนจัดหาหน่วยผลผลิตการเกษตรในปัจจุบันเกษตรกรสตรีจึงได้สมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรมากขึ้น และระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรมีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเกือบทุกกิจกรรมของสมาชิก เช่น

จำนวนวงเงินกู้ ทุนเรือนหุ้น จำนวนการซื้อ จำนวนการขาย เป็นต้น จากการศึกษาพบว่า สมาชิกสตรีมีระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในช่วง 1-5 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.6 รองลงมาเป็นสมาชิกนาน 6-10 ปี ร้อยละ 11.9 เป็นสมาชิกนาน 11-15 ปี ร้อยละ 7.8 ส่วนสมาชิกสตรีที่เป็นสมาชิกสหกรณ์นานเกิน 15 ปี มีประมาณร้อยละ 2.6 ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์โดยเฉลี่ยของสมาชิกสตรีเท่ากับ 4.97 ปี

สำหรับสาเหตุสำคัญที่สตรีสมัครเข้าเป็นสมาชิกของสหกรณ์นั้น มีสาเหตุที่แตกต่างกันหลายสาเหตุ ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 29.1สมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์เพราะกู้เงินได้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ ส่วนสาเหตุรองลงมา คือ มีคนชักชวน ซึ่งผู้ชักชวนได้แก่ เพื่อนบ้าน ญาติ ประธานกลุ่ม และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ สมาชิกสตรีที่สมัครเป็นสมาชิกของสหกรณ์เพราะสาเหตุดังกล่าวมีประมาณร้อยละ 22.8 นอกจากนั้นยังพบว่า สมาชิกสตรีสมัครเป็นสมาชิกสหกรณ์เพราะเห็นเพื่อนบ้านเป็นก็อยากเป็นด้วย และเพราะสาเหตุอื่น ๆ คือ เข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์เพราะสมัครใจ สนใจในระบบสหกรณ์ ส่วนสมาชิกสตรีที่เข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์แทนสามีที่เสียชีวิต มีประมาณร้อยละ 4.5 (ตาราง 10)

ตาราง 10 ระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิก และสาเหตุที่เข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด

ระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกและ สาเหตุที่เข้าเป็นสมาชิก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิก (n = 268)		
1-5 ปี	208	77.6
6-10 ปี	32	11.9
11-15 ปี	21	7.8
เกิน 15 ปี	7	2.6

ตาราง 10(ต่อ)

ระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิกและ สาเหตุที่เข้าเป็นสมาชิก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สาเหตุที่เข้าเป็นสมาชิก (n = 268)		
สามีเสียชีวิตและมาเป็นแทนสามี	12	4.5
เห็นเพื่อนบ้านเป็นสมาชิกก็เลยเป็นด้วย	59	22.0
มีคนชักชวน	61	22.8
กู้เงินได้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ	78	29.1
อื่น ๆ ¹	58	21.6

หมายเหตุ : ¹อื่น ๆ หมายถึง การเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเพราะความสัมพันธ์
สนใจในระบบสหกรณ์

การรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์

เนื่องจากสหกรณ์เป็นองค์การธุรกิจ ที่มีหลักการบางอย่างแตกต่างไปจากธุรกิจทั่วไปและยังไม่เป็นที่เข้าใจกันอย่างแพร่หลาย จึงจำเป็นที่สหกรณ์จะต้องทำหน้าที่ให้การศึกษายอบรมสมาชิกสหกรณ์เป็นประจำสม่ำเสมอ เพื่อให้สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์ ตลอดจนทำให้เข้าใจในเรื่องการดำเนินงานของสหกรณ์เพราะถ้าสมาชิกมีความรู้ความเข้าใจในวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์มากขึ้น ย่อมมีแนวโน้มที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์มากขึ้นเช่นกัน (พรศักดิ์ โทธิอุโมงค์, 2538) ดังนั้น การรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ จึงมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ ข้อมูลในตาราง 11 แสดงระดับการรับรู้ของสมาชิกสตรีสหกรณ์ที่มีต่อวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์จำนวน 10 ข้อความ และได้คิดคำนวณเป็นค่าคะแนนเฉลี่ยในแต่ละข้อความ จากผลการศึกษาข้อมูลในตาราง 11 พบว่า สมาชิกสตรีมีการรับรู้

ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.32 หมายความว่า สมาชิกสตรีมีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์อย่างถูกต้องเพียงบางเรื่อง ดังนั้น สหกรณ์ควรจะให้การศึกษาอบรมความรู้เกี่ยวกับหลักและวิธีการสหกรณ์ รวมทั้งการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์แก่สมาชิกสตรีอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สมาชิกสตรีมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์อย่างถูกต้องยิ่งขึ้น

ตาราง 11 ค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด

ข้อความ	ค่าคะแนนเฉลี่ย
1. สหกรณ์การเกษตรคือองค์การธุรกิจที่เกษตรกรร่วมกันจัดตั้งขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจ	2.93
2. หลักการรวมตัวกันของสหกรณ์มุ่งเน้นการรวมกันมากกว่าการลงทุน	2.51
3. การจัดตั้งสหกรณ์มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น มีมาตรฐานการครองชีพดีขึ้น	2.75
4. บุคคลที่จะสมัครเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ได้จะต้องเป็นเพศชายที่เป็นหัวหน้าครอบครัวเท่านั้น	2.80

ตาราง 11(ต่อ)

ข้อความ	ค่าคะแนนเฉลี่ย
5. บุคคลที่จะทำให้การดำเนินงานของสหกรณ์ ประสบความสำเร็จได้แก่ สมาชิก ผู้จัดการ พนักงานสหกรณ์ และคณะกรรมการดำเนินการ สหกรณ์	2.89
6. คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์เลือก มาจากบุคคลภายนอกที่มีความรู้เรื่องสหกรณ์ดี	1.68
7. เมื่อสหกรณ์ดำเนินกิจการได้กำไรในรอบปี ที่ประชุมใหญ่มีสิทธิลงมติกำหนดอัตราเงิน ปันผลตามหุ้นเท่าใดก็ได้	1.37
8. บัญหาราคาวัสดุอุปกรณ์การเกษตรราคาแพง สามารถนำเอาวิธีการสหกรณ์มาช่วยแก้ไข ให้ลุล่วงไปได้	2.82
9. สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิออกเสียงในที่ประชุมใหญ่ ได้เท่ากับจำนวนหุ้นที่ถือ	2.06
10. สมาชิกมีหน้าที่คัดเลือกบุคคลมาเป็นผู้จัดการ สหกรณ์	1.40
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.32

ความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับจากสหกรณ์

Alano ใน นำชัย ทนผล (2529) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเข้มแข็งนั้น เนื่องมาจากพวกเขามีความพอใจอย่างสูงในผลกำไรหรือผลประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ ดังนั้น ความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับจึงมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ ข้อมูลในตาราง 12 แสดงระดับความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับจากการเป็นสมาชิกสหกรณ์จำนวน 10 ข้อความ และได้คิดคำนวณเป็นค่าคะแนนเฉลี่ยในแต่ละข้อความ จากการศึกษารายข้อมูลในตาราง 12 พบว่า สมาชิกสตรีมีความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับจากสหกรณ์ในระดับพึงพอใจมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 2.61 หมายความว่า สมาชิกสตรีมีความพึงพอใจมากกับประโยชน์และโอกาสต่าง ๆ ที่สมาชิกสตรีได้รับจากการเข้าเป็นสมาชิกของสหกรณ์ และการเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์ รวมทั้งมีความพึงพอใจมากกับผลการดำเนินงานของสหกรณ์ในรอบปีที่ผ่านมาด้วย

ตาราง 12 ค่าคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับของสมาชิกสตรีสหกรณ์
การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด

ข้อความ	ค่าคะแนนเฉลี่ย
1. ท่านมีความพึงพอใจในจำนวนเงินที่สหกรณ์ให้กู้ยืมมาน้อยเพียงใด	2.59

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าคะแนนเฉลี่ย
2. ท่านมีความพึงพอใจในอัตราดอกเบี้ย เงินกู้ที่สหกรณ์เรียกเก็บมากน้อยเพียงใด	2.58
3. ท่านมีความพึงพอใจในราคาสินค้า เช่น ปุ๋ย อาหารสัตว์ ข้าวสาร ฯลฯ ที่สหกรณ์นำมาจำหน่ายมากน้อยเพียงใด เมื่อเปรียบเทียบกับราคาตามท้องตลาด	2.71
4. ท่านมีความพึงพอใจในปริมาณ สินค้าที่สหกรณ์จัดหามาจำหน่าย มากน้อยเพียงใด	2.27
5. ท่านมีความพึงพอใจในการกำหนด ราคารับซื้อผลผลิตการเกษตรจาก สมาชิกของสหกรณ์มากน้อยเพียงใด	2.43
6. ท่านมีความพึงพอใจในบริการรับฝากเงิน และ อัตราดอกเบี้ยเงินฝากของสหกรณ์ มากน้อยเพียงใด	2.44
7. ท่านมีความพึงพอใจในอัตราเงินปันผล ตามหุ้นที่ถืออยู่และ เงินเฉลี่ยคืนตาม ส่วนธุรกิจมากน้อยเพียงใด	2.65

ตาราง 12 (ต่อ)

ข้อความ	ค่าคะแนนเฉลี่ย
8. ท่านมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ของฝ่ายจัดการ (ผู้จัดการและพนักงานสหกรณ์) มากน้อยเพียงใด	2.88
9. ท่านมีความพึงพอใจในการดำเนินงานของ คณะกรรมการในฐานะที่เป็นตัวแทนของ ท่านมากน้อยเพียงใด	2.89
10. ท่านมีความพึงพอใจในฐานะการเงิน ของสหกรณ์ในปัจจุบันมากน้อยเพียงใด	2.66
ค่าคะแนนเฉลี่ยรวม	2.61

การศึกษาอบรมจากสหกรณ์หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

พลสุข ไทยสวัสดิ์ (2535) กล่าวถึงการศึกษาอบรมว่า ในหลายประเทศที่ ขบวนการสหกรณ์ประสบความสำเร็จ ไม่ว่าจะในทวีปยุโรปหรือเอเชีย นั้น เป็นเพราะต่างก็ให้ความสำคัญของการศึกษาอบรมแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องในงานสหกรณ์และการให้การศึกษาอบรมแก่บุคคลดังกล่าวก็กระทำอย่างเป็นระบบโดยสม่ำเสมอและต่อเนื่อง แม้แต่คณะกรรมการหลักสหกรณ์ขององค์การสัมพันธ์ภาพสหกรณ์ระหว่างประเทศก็เคยเน้นอยู่เสมอว่า บุคคลในวงงานสหกรณ์ทุกคนจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการศึกษาอบรม เป็นต้นว่า สมาชิกพนักงาน เจ้าหน้าที่ และประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สมาชิกสตรี ซึ่งอาจมีบทบาทอย่างสำคัญยิ่งในขบวนการสหกรณ์ เพราะเป็นแม่บ้านและเป็นผู้มีหน้าที่อบรมสั่งสอนบุตรธิดา หากสตรีมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงคุณค่าของการสหกรณ์แล้ว ก็อาจจะช่วยอบรมให้บุตรธิดาของตนกลายเป็นนักสหกรณ์ได้เป็นอย่างดี ดังนั้น สตรีจึงเป็นกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญมากในการให้การศึกษาอบรมทางสหกรณ์

จากการศึกษาพบว่า สมาชิกสตรีส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 86.9 ไม่เคยเข้ารับการการศึกษาอบรม โดยให้เหตุผลว่า สหกรณ์ไม่ได้จัดให้มีการอบรมในปีที่ผ่านมา ร้อยละ 82.8 เหตุผลรองลงมา คือ ไม่มีเวลาว่างพอ ร้อยละ 15.9 เคยได้รับการอบรมในเรื่องที่จัดนั้นแล้ว ค่าใช้จ่ายในการเข้ารับการอบรมสูง และเหตุผลอื่น ๆ ร้อยละ 0.4 เท่ากัน เหตุผลอื่น ๆ นั้น คือ ติดรู่ระอื่น

สำหรับสมาชิกสตรีที่เคยเข้ารับการการศึกษาอบรมมีเพียงร้อยละ 13.1 ส่วนใหญ่เข้ารับการการศึกษาอบรมระหว่าง 1-2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 80.0 และเข้ารับการการศึกษาอบรมระหว่าง 3-4 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 20.0 โดยเฉลี่ยสมาชิกสตรีเข้ารับการการศึกษาอบรมจากสหกรณ์ 1.8 ครั้ง ส่วนเนื้อหาวิชาที่เข้ารับการการศึกษาอบรมนั้นพบว่าสมาชิกสตรีได้เข้ารับการการศึกษาอบรมในด้านต่าง ๆ ดังนี้ อาชีพเสริมรายได้ ร้อยละ 28.6 การอนามัยครอบครัว ร้อยละ 14.3 และการบริหารงานของกลุ่ม ร้อยละ 11.4 การเข้ารับการอบรมในวิชาเกี่ยวกับหลักและวิธีการสหกรณ์มีเพียงร้อยละ 5.7 (ตาราง 13)

ตาราง 13 การศึกษาอบรมจากสหกรณ์หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของสมาชิกสตรีสหกรณ์
การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด

การอบรมจากสหกรณ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การอบรมจากสหกรณ์ (n = 268)		
ไม่เคยเข้ารับการอบรม	233	86.9
เคยเข้ารับการอบรม	35	13.1
จำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรม (n = 35)		
1-2 ครั้ง	28	80.0
3-4 ครั้ง	7	20.0
วิชาที่เข้ารับการอบรม ¹ (n = 35)		
หลักและวิธีการสหกรณ์	2	5.7
การบริหารงานของกลุ่ม	4	11.4
การพัฒนาความรู้ด้านการเกษตร	2	5.7
การอนามัยครอบครัว	5	14.3
อาชีพเสริมรายได้	10	28.6
หลักและวิธีการสหกรณ์, การบริหารงานของกลุ่ม และการพัฒนาความรู้ด้านการเกษตร	2	5.7
หลักและวิธีการสหกรณ์, การบริหารงานของกลุ่ม การพัฒนาความรู้ด้านการเกษตรและการ อนามัยครอบครัว	1	2.9
หลักและวิธีการสหกรณ์, การพัฒนาความรู้ ด้านการเกษตรและการอนามัยครอบครัว	1	2.9

ตาราง 13 (ต่อ)

การอบรมจากสหกรณ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
หลักและวิธีการสหกรณ์, การพัฒนาความรู้ ด้านการเกษตรและอาชีพเสริมรายได้	2	5.7
หลักและวิธีการสหกรณ์, การพัฒนาความรู้ ด้านการเกษตร, การอนามัยครอบครัว และอาชีพเสริมรายได้	1	2.9
การบริหารงานกลุ่ม, การพัฒนาความรู้ ด้านการเกษตร, การอนามัยครอบครัว และอาชีพเสริมรายได้	1	2.9
การบริหารงานของกลุ่มและอาชีพเสริมรายได้	3	8.6
การพัฒนาความรู้ด้านการเกษตรและ อาชีพเสริมรายได้	1	2.9
เหตุผลที่ไม่เข้ารับการอบรม (n = 233)		
สหกรณ์ไม่ได้จัดให้มีการอบรมในปีที่ผ่านมา	193	82.8
เคยได้รับการอบรมในเรื่องที่จัดนั้นแล้ว	1	0.4
ค่าใช้จ่ายในการเข้ารับการอบรมสูง	1	0.4
ไม่มีเวลาว่างพอ	37	15.9
อื่น ๆ : ติดธุระอื่น	1	0.4

หมายเหตุ : ¹วิชาที่เข้ารับการอบรมสมาชิกสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

การรับบริการข่าวสารจากสหกรณ์

การรับบริการข่าวสาร หมายถึง การรับรู้เรื่องราวทางการเกษตรของผู้ให้ ข้อมูลที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพันธุ์พืชหรือพันธุ์สัตว์ วิธีการเพาะปลูก การใช้น้ำ การป้องกันและ กำจัดศัตรูพืช แหล่งรับซื้อผลผลิต ราคาผลผลิต การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว แหล่งบัจจ่าย การผลิต การแปรรูปผลผลิต สินเชื่อการเกษตร ซึ่งข่าวสารดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อ การประกอบอาชีพการเกษตรของสมาชิกสตรีและครอบครัว จากผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสตรีส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 86.9 เคยได้รับข่าวสารความรู้ต่าง ๆ ทางการเกษตร จากสหกรณ์ มีสมาชิกสตรีประมาณร้อยละ 13.1 ที่ไม่เคยได้รับข่าวสารความรู้ต่าง ๆ ทาง การเกษตรจากสหกรณ์เลย สำหรับสมาชิกสตรีที่เคยได้รับข่าวสารทางการเกษตรจาก สหกรณ์ ส่วนมากคือ ร้อยละ 92.3 ได้รับข่าวสารทางการเกษตรจากสหกรณ์ระหว่าง 1-3 ครั้ง และมีสมาชิกสตรีร้อยละ 7.3 ได้รับข่าวสารทางการเกษตรระหว่าง 4-6 ครั้ง ส่วนสมาชิกสตรีที่ได้รับข่าวสารทางการเกษตรเกินกว่า 6 ครั้ง มีประมาณร้อยละ 0.4 สมาชิกสตรีได้รับข่าวสารจากสหกรณ์โดยเฉลี่ยเท่ากับ 2.24 ครั้ง

สำหรับแหล่งที่มาของข่าวสารทางการเกษตร สมาชิกสตรีส่วนใหญ่ (ร้อยละ 40.3) ได้รับข่าวสารทางการเกษตรจากประธานกลุ่ม รองลงมาตามลำดับดังนี้ สมาชิกสตรี ร้อยละ 21.0 ได้รับข่าวสารจากประธานกลุ่มและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ และสมาชิกสตรีร้อยละ 14.2 ได้รับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่สหกรณ์ (ตาราง 14)

ตาราง 14 การรับบริการข่าวสารจากสหกรณ์ของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตร เมือง
สุรินทร์ จำกัด

การรับบริการข่าวสาร	จำนวน(คน)	ร้อยละ
การรับบริการข่าวสาร (n = 268)		
ไม่เคยได้รับข่าวสาร	35	13.1
เคยได้รับข่าวสาร	233	86.9
จำนวนครั้งที่ได้รับข่าวสาร (n = 233)		
1-3 ครั้ง	215	92.3
4-6 ครั้ง	17	7.3
เกิน 6 ครั้ง	1	0.4
ที่มาของข่าวสาร ¹ (n = 233)		
ประธานกลุ่ม	94	40.3
เพื่อนสมาชิก	7	3.0
เจ้าหน้าที่สหกรณ์	33	14.2
หอกระจายข่าว	2	0.9
การประชุมอบรม	6	2.6
แผ่นพับ, แผ่นปลิว	2	0.9
ประธานกลุ่มและเพื่อนสมาชิก	13	5.6

ตาราง 14 (ต่อ)

การรับบริการข่าวสาร	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ประธานกลุ่มและ เจ้าหน้าที่สหกรณ์	49	21.0
ประธานกลุ่มและ หอกระจายข่าว	2	0.9
ประธานกลุ่มและการประชุมอบรม	10	4.3
ประธานกลุ่ม, เพื่อนสมาชิกและ เจ้าหน้าที่สหกรณ์	1	0.4
ประธานกลุ่ม, เจ้าหน้าที่สหกรณ์และ หอกระจายข่าว	2	0.9
ประธานกลุ่ม, เจ้าหน้าที่สหกรณ์และการประชุม อบรม	6	2.6
เพื่อนสมาชิกและ เจ้าหน้าที่สหกรณ์	1	0.4
เจ้าหน้าที่สหกรณ์และการประชุมอบรม	3	1.3
เจ้าหน้าที่สหกรณ์และแผ่นพับ แผ่นปลิว	1	0.4
เจ้าหน้าที่สหกรณ์, หอกระจายข่าวและ การประชุมอบรม	1	0.4

หมายเหตุ : ¹ที่มาของข่าวสารสมาชิกสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรี

การมีส่วนร่วมในกิจกรรม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ การร่วมรับผิดชอบ และแก้ไขปัญหาในเรื่องต่าง ๆ อันจะนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, 2526)

การศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรี ได้แบ่งกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์ออกเป็น 4 กิจกรรมใหญ่ ๆ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในธุรกิจสินเชื่อ
  - 1.1 การกู้เงินและการส่งชำระคืนเงินกู้แก่สหกรณ์
  - 1.2 การถือหุ้นเพิ่มในสหกรณ์
  - 1.3 การฝากเงินในสหกรณ์
2. การมีส่วนร่วมในธุรกิจการซื้อ
3. การมีส่วนร่วมในธุรกิจการขาย
4. การมีส่วนร่วมในการประชุมกลุ่มและประชุมใหญ่

การมีส่วนร่วมในธุรกิจสินเชื่อ

1. การกู้เงินและการชำระคืนเงินกู้แก่สหกรณ์

การให้เงินกู้แก่สมาชิกสหกรณ์เป็นกิจกรรมหนึ่งของสหกรณ์การเกษตร เพื่อช่วยเหลือสมาชิกในเรื่องเงินทุนอัตราดอกเบี้ยต่ำที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพและใช้จ่ายที่จำเป็น จากการศึกษาพบว่า สมาชิกสตรีร้อยละ 64.6 กู้เงินจากสหกรณ์ โดยสมาชิกสตรีร้อยละ 97.7 กู้เงินจากสหกรณ์ประเภทระยะสั้น และร้อยละ 2.3 เป็นเงินกู้ระยะปานกลาง มีจำนวนเงินกู้ตั้งแต่ 10,000 บาทลงมาร้อยละ 48.0 และจำนวนเงินกู้

อยู่ระหว่าง 10,001–30,000 บาท ร้อยละ 47.4 สมาชิกสตรีกู้เงินจากสหกรณ์เฉลี่ยคนละ 14,785.55 บาท สมาชิกสตรีที่กู้เงินไปใช้เพื่อการผลิต มีร้อยละ 34.7 และนำไปใช้จ่ายเพื่อการผลิตและการบริโภค ร้อยละ 31.2 สมาชิกสตรีส่วนใหญ่ร้อยละ 98.8 รับเงินกู้จากสหกรณ์เป็นเงินสด (ตาราง 15)

สำหรับการส่งชำระคืนเงินกู้แก่สหกรณ์ สมาชิกสตรีส่วนใหญ่ร้อยละ 71.1 สามารถส่งชำระคืนเงินกู้ได้ตามสัญญา โดยส่งชำระคืนเป็นเงินสด ร้อยละ 97.1 สมาชิกสตรีที่ผิดสัญญาการส่งชำระคืนเงินกู้มีเพียงร้อยละ 28.9 ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากผลผลิตเสียหายจากภัยธรรมชาติ รองลงมาสาเหตุมาจากสมาชิกสตรีมีเงินไม่พอจึงไม่ชำระหนี้แก่สหกรณ์ (ตาราง 16)

นอกจากนั้นจากผลการศึกษายังพบว่า สมาชิกสตรีมีแหล่งเงินกู้ที่นอกเหนือจากสหกรณ์ ที่สำคัญได้แก่ ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน พ่อค้ำนายทุน และธนาคารพาณิชย์ เป็นต้น

ตาราง 15 การมีส่วนร่วมในธุรกิจสินเชื่อของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด

การกู้เงินจากสหกรณ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้กู้เงินจากสหกรณ์	95	35.4
กู้เงินจากสหกรณ์	173	64.6
ประเภทเงินกู้ (n = 173)		
เงินกู้ระยะสั้น	169	97.7
เงินกู้ระยะปานกลาง	4	2.3
จำนวนเงินกู้ (n = 173)		
ตั้งแต่ 10,000 บาทลงมา	83	48.0
10,001 – 30,000 บาท	82	47.4

ตาราง 15 (ต่อ)

การกู้เงินจากสหกรณ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ
30,001 – 50,000 บาท	5	2.9
มากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป	3	1.7
วัตถุประสงค์ในการกู้เงิน ¹ (n = 173)		
เพื่อการผลิต	60	34.7
เพื่อการบริโภค	4	2.3
เพื่อสร้างหรือต่อเติมบ้าน	5	2.9
เพื่อชำระหนี้รายอื่น ๆ	7	4.0
อื่น ๆ : ค่าขาย	10	5.8
เพื่อการผลิตและการบริโภค	54	31.2
เพื่อการผลิตและการสร้างหรือต่อเติมบ้าน	2	1.2
เพื่อการผลิตและชำระหนี้รายอื่น ๆ	7	4.0
เพื่อการผลิต, การบริโภคและชำระหนี้รายอื่น ๆ	8	4.6
เพื่อการผลิต, สร้างหรือต่อเติมบ้านและชำระหนี้รายอื่น ๆ	1	0.6
เพื่อการบริโภคและสร้างหรือต่อเติมบ้าน	2	1.2
เพื่อการบริโภคและชำระหนี้รายอื่น ๆ	7	4.0
เพื่อการบริโภคและค่าขาย	4	2.3
เพื่อการบริโภค, สร้างหรือต่อเติมบ้านและชำระหนี้รายอื่น ๆ	1	0.6

ตาราง 15 (ต่อ)

การกู้เงินจากสหกรณ์	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพื่อการบริโภค, ชำระหนี้รายอื่น ๆ และค้าขาย	1	0.6
การรับเงินกู้ (n = 173)		
เงินสด	171	98.8
วัสดุการเกษตร	2	1.2

หมายเหตุ : ¹ วัตถุประสงค์ในการกู้เงินสมาชิกสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตาราง 16 การส่งชำระคืนเงินกู้ของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด

การส่งชำระคืนเงินกู้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ส่งชำระตามสัญญา	123	71.1
ส่งชำระต้นเงินบางส่วนและดอกเบี้ย	46	26.6
ไม่สามารถชำระหนี้ได้	4	2.3
การส่งชำระ (n = 173)		
เงินสด	168	97.1
ผลิตผลการเกษตร	4	2.3
เงินสดและผลิตผลการเกษตร	1	0.6

ตาราง 16 (ต่อ)

การส่งชำระคืนเงินกู้	จำนวน(คน)	ร้อยละ
สาเหตุที่ผิดสัญญา (n = 50)		
ใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์	6	12.0
ผลผลิตเสียหายจากภัยธรรมชาติ	23	46.0
ราคาผลผลิตตกต่ำ	9	18.0
มีเงินไม่พอจึงไม่ชำระ	12	24.0

2. การถือหุ้นเพิ่มในสหกรณ์

ทุนดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรส่วนหนึ่งมาจากทุนเรือนหุ้นที่สมาชิกสหกรณ์ร่วมกันถือหุ้นกับสหกรณ์ ซึ่งตามข้อบังคับของสหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์จะต้องถือหุ้นกับสหกรณ์อย่างน้อยคนละ 1 หุ้น และสมาชิกคนหนึ่งจะถือหุ้นในสหกรณ์ได้ไม่เกิน 1 ใน 5 ของทุนเรือนหุ้นทั้งหมด วิธีการถือหุ้นของสมาชิกสหกรณ์นั้น นอกจากสมาชิกต้องถือหุ้นเมื่อแรกเข้าเป็นสมาชิกแล้ว สมาชิกต้องถือหุ้นกับสหกรณ์เป็นรายเดือนอย่างน้อยเดือนละ 1 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 10 บาท นอกจากนั้นเมื่อสมาชิกกู้เงินจากสหกรณ์ สมาชิกจะต้องถือหุ้นตามส่วนของเงินกู้ อัตราร้อยละ 5.0 หรือเงินกู้ 1,000 บาท ถือหุ้น 50 บาท ดังนั้น การถือหุ้นเพิ่มในสหกรณ์จึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สมาชิกทุกคนจะต้องกระทำ

จากการศึกษาพบว่า สมาชิกสตรีร้อยละ 64.6 ถือหุ้นเพิ่มระหว่างปี และถือหุ้นตามส่วนแห่งเงินกู้ สมาชิกสตรีส่วนใหญ่ถือหุ้นในสหกรณ์น้อยกว่า 800 บาท ร้อยละ 53.8 และถือหุ้นในสหกรณ์ระหว่าง 800 - 1,700 บาท ร้อยละ 42.2 โดยเฉลี่ยแล้วสมาชิกสตรีถือหุ้นในสหกรณ์คนละ 841.41 บาท (ตาราง 17)

ตาราง 17 การถือหุ้นเพิ่มในสหกรณ์ของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด

การถือหุ้นเพิ่ม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้ถือหุ้นเพิ่มระหว่างปี	95	35.4
ถือหุ้นเพิ่มระหว่างปี	173	64.6
จำนวนเงินที่ถือหุ้นเพิ่มระหว่างปี (n = 173)		
น้อยกว่า 800 บาท	93	53.8
800 – 1,700 บาท	73	42.2
1,701 – 2,600 บาท	3	1.7
มากกว่า 2,600 บาท	4	2.3

3. การฝากเงินในสหกรณ์

วัตถุประสงค์อย่างหนึ่งของสหกรณ์ คือ ส่งเสริมให้สมาชิกมีการประหยัดและอดออม โดยสหกรณ์การเกษตรจะเปิดบริการรับฝากเงินจากสมาชิก 2 ประเภท คือ เงินฝากออมทรัพย์ และเงินฝากประจำ เพื่อความมั่นคงของครอบครัวสมาชิกในอนาคต และเพื่อส่งเสริมการระดมทุนของสหกรณ์การเกษตรเองด้วย จากการศึกษาพบว่า สมาชิกสตรีฝากเงินกับสหกรณ์การเกษตรเพียงร้อยละ 42.5 ส่วนใหญ่สมาชิกสตรีจะฝากเงินประเภทเงินฝากออมทรัพย์ ร้อยละ 96.5 โดยมีจำนวนเงินฝากตั้งแต่ 500 บาทลงมา ร้อยละ 94.5 สมาชิกสตรีฝากเงินประเภทเงินฝากออมทรัพย์โดยเฉลี่ยคนละ 295.14 บาท สำหรับเงินฝากประจำ สมาชิกสตรีฝากเงินประเภทเงินฝากประจำเพียงร้อยละ 3.5 โดยมีจำนวนเงินฝากประจำเฉลี่ย 950 บาท (ตาราง 18)

สำหรับสมาชิกสตรีที่ไม่ฝากเงินกับสหกรณ์ซึ่งมีถึงร้อยละ 57.5 สาเหตุส่วนใหญ่มาจากไม่มีเงินเหลือพอที่จะฝาก และรองลงมาคือ สถาบันการเงินอื่นให้บริการดีกว่า นอกจากนี้ยังพบว่า นอกเหนือจากการฝากเงินกับสหกรณ์แล้ว สมาชิกสตรีส่วนใหญ่ไม่ได้ฝากเงินกับสถาบันการเงินใดเลย

ตาราง 18 การมีส่วนร่วมในการฝากเงินกับสหกรณ์ของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตร
เมืองสุรินทร์ จำกัด

การฝากเงินในสหกรณ์	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ไม่ฝากเงินในสหกรณ์	154	57.5
ฝากเงินในสหกรณ์	114	42.5
ประเภทเงินฝากออมทรัพย์		
จำนวนเงินฝากระหว่างปี (n = 110)		
ตั้งแต่ 500 บาทลงมา	104	94.5
501 – 1,000 บาท	1	0.9
1,001 – 1,500 บาท	1	0.9
มากกว่า 1,500 บาทขึ้นไป	4	3.6
ประเภทเงินฝากประจำ		
จำนวนเงินฝากระหว่างปี (n = 4)		
ตั้งแต่ 500 บาทลงมา	2	50.0
501 – 1,000 บาท	1	25.0
1,001 – 1,500 บาท	-	-
มากกว่า 1,500 บาทขึ้นไป	1	25.0
สาเหตุที่ไม่ฝากเงินในสหกรณ์ (n = 154)		
ไม่มีเงินเหลือพอที่จะฝาก	127	82.5
ไม่ทราบว่าสหกรณ์มีการรับฝากเงิน	7	4.5
อัตราดอกเบี้ยต่ำ	1	0.6
สถาบันการเงินอื่นให้บริการดีกว่า	19	12.3

การมีส่วนร่วมในธุรกิจการซื้อ

การจัดหาวัสดุอุปกรณ์การเกษตร เมล็ดพันธุ์ ยาปราบศัตรูพืช และสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นมาจากหน่วยงานสมาชิกในราคาที่เป็นธรรม เป็นกิจกรรมที่สำคัญประการหนึ่งของสหกรณ์การเกษตร นอกจากนี้เมื่อสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์ทุกปีหากสหกรณ์มีกำไรในธุรกิจนี้ สหกรณ์จะจ่ายเงินเฉลี่ยคืนกำไรแก่สมาชิกตามส่วนแห่งธุรกิจที่สมาชิกกระทำกับสหกรณ์ จึงเท่ากับว่าสมาชิกได้ซื้อสินค้าราคาถูกจากสหกรณ์ จากการศึกษาการมีส่วนร่วมในธุรกิจการซื้อของสมาชิกสตรี พบว่า สมาชิกสตรีซื้อสินค้าจากสหกรณ์การเกษตรเพียงร้อยละ 44.4 สินค้าที่สมาชิกสตรีซื้อส่วนใหญ่เป็นสินค้าประเภทวัสดุอุปกรณ์การเกษตร ซึ่งมีมูลค่าที่ซื้อส่วนใหญ่อยู่ในช่วงตั้งแต่ 5,000 บาทลงมา โดยมีมูลค่าการซื้อเฉลี่ยเท่ากับ 3,326.40 บาท สำหรับเหตุผลที่สมาชิกสตรีเกินกว่าครึ่งหนึ่งคือร้อยละ 55.6 ไม่ซื้อสินค้าจากสหกรณ์การเกษตรเลย ส่วนใหญ่เป็นเพราะสหกรณ์ไม่มีสินค้าที่ต้องการ และระยะทางจากบ้านกับสหกรณ์ห่างไกลกัน (ตาราง 19) นอกจากนี้ยังพบว่า นอกเหนือจากการซื้อสินค้าจากสหกรณ์แล้ว สมาชิกสตรีส่วนใหญ่จะซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคจากร้านค้าในหมู่บ้าน เพราะอยู่ใกล้บ้านและ เดินทางสะดวก

ตาราง 19 การมีส่วนร่วมในธุรกิจการซื้อของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด

การทำธุรกิจการซื้อ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ไม่ซื้อสินค้าจากสหกรณ์การเกษตร	149	55.6
ซื้อสินค้าจากสหกรณ์การเกษตร	119	44.4
สินค้าที่ซื้อ ¹ (n =119)		
วัสดุอุปกรณ์การเกษตร	69	58.0

ตาราง 19 (ต่อ)

การทำธุรกิจการซื้อ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
สินค้าอุปโภคบริโภค	28	23.5
วัสดุอุปกรณ์การเกษตรและสินค้า อุปโภคบริโภค	22	18.5
มูลค่าที่ซื้อต่อปี (n = 119)		
ตั้งแต่ 5,000 บาทลงมา	102	85.7
5,001 – 10,000 บาท	13	10.9
มากกว่า 10,000 บาทขึ้นไป	4	3.4
สาเหตุที่ไม่ซื้อสินค้าจากสหกรณ์การเกษตร (n = 149)		
สหกรณ์ไม่มีสินค้าที่ต้องการ	73	49.0
ราคาสินค้าของสหกรณ์แพงกว่าร้านค้าทั่วไป	8	5.4
ระยะทางจากบ้านกับสหกรณ์ห่างไกลกัน	66	44.3
อื่น ๆ : ไม่มีเงินซื้อ	2	1.3

หมายเหตุ : ¹ สินค้าที่ซื้อสมาชิกสามารถตอบได้ทั้ง 2 ข้อ

การมีส่วนร่วมในธุรกิจการขาย

สหกรณ์รวบรวมผลิตผลการ เกษตรและผลิตภัณฑ์ของสมาชิกมาจัดการขายได้แก่ ข้าวเปลือก ผ้าไหม และ เครื่องเงิน การที่สมาชิกต่างคนต่างขายผลผลิตของตนตามลำพัง ในท้องถิ่น ราคาจะตกต่ำ ดังนั้น สหกรณ์จึงต้องเข้าช่วยเหลือในการขายผลผลิต เพื่อสร้างอำนาจการต่อรอง และ เพื่อพยุงราคาสินค้าเกษตรในท้องถิ่นไม่ให้ถูกพ่อค้าคนกลางกดราคา ทำให้สมาชิกสหกรณ์ขายผลผลิตที่ผลิตได้ในราคาที่เป็นธรรม โดยสหกรณ์จะรวบรวมผลผลิตให้ได้จำนวนมากแล้วจัดการขายแทนสมาชิก จากการศึกษาการมีส่วนร่วมในธุรกิจการขายของสมาชิกสตรี พบว่า สมาชิกสตรีขายผลผลิตผ่านสหกรณ์เพียงร้อยละ 17.5 มูลค่าการขายผลผลิตส่วนใหญ่อยู่ในช่วงตั้งแต่ 5,000 บาท ลงมา โดยมีมูลค่าการขายผลผลิตผ่านสหกรณ์เฉลี่ยคนละ 6,514.47 บาท สำหรับสาเหตุที่สมาชิกสตรีไม่ขายผลผลิตผ่านสหกรณ์ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากสมาชิกสตรีไม่มีผลผลิตเหลือขายให้สหกรณ์ เนื่องจากปริมาณผลผลิตน้อย จึงเก็บไว้ทำพันธุ์และบริโภคภายในครอบครัว (ตาราง 20)

ตาราง 20 การมีส่วนร่วมในธุรกิจการขายของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด

การทำธุรกิจการขาย	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ไม่ขายผลผลิตผ่านสหกรณ์	221	82.5
ขายผลผลิตผ่านสหกรณ์	47	17.5
ประเภทของผลผลิตที่ขายผ่านสหกรณ์ ¹ (n = 47)		
ข้าวเปลือก	42	89.4
ผลิตภัณฑ์ผ้าไหม	3	6.4
หัตถกรรมอื่น ๆ : เครื่องเงิน	1	2.1
ข้าวเปลือกและผลิตภัณฑ์ผ้าไหม	1	2.1

ตารางที่ 20 (ต่อ)

การทำธุรกิจการขาย	จำนวน(คน)	ร้อยละ
มูลค่าที่ขายต่อปี (n = 47)		
ตั้งแต่ 5,000 บาทลงมา	26	55.3
5,001 – 10,000 บาท	13	27.7
มากกว่า 10,000 บาทขึ้นไป	8	17.0
สาเหตุที่ไม่ขายผลผลิตผ่านสหกรณ์ (n = 221)		
ไม่มีผลผลิตเหลือขาย	151	68.3
มีพ่อค้ามารับซื้อถึงบ้าน	53	24.0
กลัวสหกรณ์หักชำระหนี้	13	5.9
สหกรณ์ไม่รับซื้อ	3	1.4
สหกรณ์รับซื้อราคาต่ำกว่าท้องตลาด	1	0.5

หมายเหตุ : ¹ ประเภทของผลผลิตที่ขายผ่านสหกรณ์สมาชิกสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

การมีส่วนร่วมในการประชุมกลุ่มและประชุมใหญ่

สมาชิกเป็นเจ้าของสหกรณ์ เป็นผู้มีส่วนากสูงสุดในการวินิจฉัยตัดสินใจต่าง ๆ ในที่ประชุม ตลอดจนเสนอความคิดเห็นและความต้องการ ชักถามข้อข้องใจสงสัย แสดงข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะให้ที่ประชุมกลุ่มและที่ประชุมใหญ่ ในปีที่ผ่านมาสหกรณ์ได้จัดให้มีการประชุมกลุ่ม 3 ครั้ง และจัดให้มีการประชุมใหญ่ 1 ครั้ง ในการประชุมใหญ่สามัญประจำปี สหกรณ์ได้ให้สมาชิกทุกคนเข้าร่วมประชุม เพื่อจะได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น รวมทั้งชักถามข้อข้องใจสงสัยได้อย่างทั่วถึง จากการศึกษาการมีส่วนร่วมในการประชุมสหกรณ์ของสมาชิกสตรี พบว่า สมาชิกสตรีเกือบทุกคนได้เข้าร่วมประชุมกลุ่มและประชุมใหญ่ โดยสมาชิก

สตรีส่วนมาก (ร้อยละ 42.2) เคยเข้าร่วมประชุมสหกรณ์เพียง 1 ครั้ง สมาชิกเข้าร่วมประชุม โดยเฉลี่ย 1.92 ครั้ง สมาชิกสตรีที่ไม่เคยเข้าร่วมประชุมซึ่งมีเพียงร้อยละ 7.1 ส่วนใหญ่เป็นเพราะติดธุระอื่น นอกจากนั้นยังพบว่า สมาชิกสตรีที่เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ไม่เคยแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม เนื้อหาในการประชุมส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการติดตามหนี้สิน (ตาราง 21)

ตาราง 21 การมีส่วนร่วมในการประชุมกลุ่มและประชุมใหญ่ และการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด

การเข้าร่วมประชุม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เคยเข้าร่วมประชุม	19	7.1
เข้าร่วมประชุม	249	92.9
จำนวนครั้งที่เข้าร่วมประชุม (n = 249)		
1 ครั้ง	105	42.2
2 ครั้ง	78	31.3
3 ครั้ง	48	19.3
4 ครั้ง	18	7.2
การแสดงความคิดเห็น (n = 249)		
เคยแสดงความคิดเห็นบ่อยครั้ง	18	7.2
เคยแสดงความคิดเห็นนาน ๆ ครั้ง	50	20.1
ไม่เคยแสดงความคิดเห็น	181	72.7
เนื้อหาในการประชุม ¹ (n = 249)		
ปัญหาในการประกอบอาชีพ	1	0.4
ความรู้ทางสหกรณ์	6	2.4
ติดตามหนี้สิน	113	45.4
การส่งเสริมอาชีพ	4	1.6

ตาราง 21 (ต่อ)

การเข้าร่วมประชุม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การเลือกคณะกรรมการดำเนินการ	6	2.4
ปัญหาในการประกอบอาชีพและความรู้ทางสหกรณ์	2	0.8
ปัญหาในการประกอบอาชีพและติดตามหนี้สิน	29	11.6
ปัญหาในการประกอบอาชีพและการส่งเสริมอาชีพ	1	0.4
ปัญหาในการประกอบอาชีพ, ความรู้ทางสหกรณ์ และติดตามหนี้สิน	7	2.8
ปัญหาในการประกอบอาชีพ, ติดตามหนี้สิน และการส่งเสริมอาชีพ	3	1.2
ปัญหาในการประกอบอาชีพ, ความรู้ทางสหกรณ์ และการส่งเสริมอาชีพ	1	0.4
ความรู้ทางสหกรณ์และติดตามหนี้สิน	45	18.1
ความรู้ทางสหกรณ์, ติดตามหนี้สินและการส่งเสริม อาชีพ	8	3.2
ความรู้ทางสหกรณ์และการส่งเสริมอาชีพ	1	0.4
ความรู้ทางสหกรณ์, การส่งเสริมอาชีพ และ การเลือกคณะกรรมการดำเนินการ	1	0.4
ติดตามหนี้สินและการส่งเสริมอาชีพ	17	6.8
ติดตามหนี้สินและการเลือกคณะกรรมการ ดำเนินการ	4	1.6

ตาราง 21 (ต่อ)

การเข้าร่วมประชุม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
สาเหตุที่ไม่เข้าร่วมประชุม (n = 19)		
คิดธุระอื่น	12	63.2
ป่วย	3	15.8
คิดว่า เข้าร่วมประชุมแล้วไม่ได้ประโยชน์	4	21.1

หมายเหตุ : ¹ เนื้อหาในการประชุมสมาชิกสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่าง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์กับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม ของสมาชิกสตรี

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์กับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสตรี ซึ่งได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ การศึกษาอบรมจากสหกรณ์ การรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ ความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับ และการรับบริการข่าวสารจากสหกรณ์ ในการศึกษาถึงปัจจัยดังกล่าวนี้ ได้ตั้งข้อสมมติฐานจากความเป็นจริงและจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสะดวกต่อการทดสอบโดยใช้ค่า t-test เพื่อหาระดับความเชื่อมั่นของความแตกต่างในปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ การเกษตร ดังนี้

1. สมาชิกสตรีที่มีอายุมาก จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์การเกษตรมากกว่าสมาชิกสตรีที่มีอายุน้อย
2. สมาชิกสตรีที่มีระดับการศึกษาสูง จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์การเกษตรมากกว่าสมาชิกสตรีที่มีระดับการศึกษาต่ำ
3. สมาชิกสตรีที่มีรายได้ของครอบครัวต่อปีมากจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์การเกษตรมากกว่าสมาชิกสตรีที่มีรายได้ของครอบครัวต่อปีน้อย
4. สมาชิกสตรีที่ได้รับการศึกษาอบรมจากสหกรณ์บ่อยครั้ง จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์การเกษตรมากกว่า สมาชิกสตรีที่ได้รับการศึกษาอบรมจากสหกรณ์นาน ๆ ครั้ง
5. สมาชิกสตรีที่มีการรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์มาก จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์การเกษตรมากกว่าสมาชิกสตรีที่มีการรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์น้อย
6. สมาชิกสตรีที่มีความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับมากจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์การเกษตรมากกว่าสมาชิกสตรีที่มีความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับน้อย
7. สมาชิกสตรีที่ได้รับการข่าวสารจากสหกรณ์บ่อยครั้ง จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์การเกษตรมากกว่าสมาชิกสตรีที่ได้รับการข่าวสารจากสหกรณ์นาน ๆ ครั้ง

จากการศึกษาพบว่า ตัวแปรอิสระจำนวน 6 ตัวแปร คือ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ การศึกษาอบรมจากสหกรณ์ การรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ และความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับจากสหกรณ์ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์เกือบทุกกิจกรรม ซึ่งสามารถอธิบายความสัมพันธ์ได้ดังต่อไปนี้

1. อายุ จากการศึกษาพบว่า อายุมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งในทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการกู้เงิน ($r = .4745$ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.001) การขายผลผลิต ($r = .4395$ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.001) และมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งในทางตรงกันข้ามกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการถือหุ้น ($r = -.1457$ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.001) การฝากเงิน ($r = -.2512$ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.001) และการประชุมสหกรณ์ ($r = -.6978$ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.001) ซึ่งไม่เป็นไปตามข้อสมมติฐานการวิจัยที่ได้ตั้งไว้ กล่าวคือ สมาชิกสตรีที่มีอายุมากขึ้นจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการกู้เงินและการขายผลผลิตมากขึ้น แต่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการถือหุ้น การฝากเงิน และการประชุมสหกรณ์น้อยลง (ตาราง 22) ทั้งนี้เพราะจากการศึกษาข้อมูลลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสตรี พบว่า สมาชิกสตรีที่มีอายุมากขึ้นส่วนใหญ่แต่งงานมีครอบครัวกันแล้ว ภาระในการเลี้ยงดูและให้การศึกษาเล่าเรียนแก่บุตรธิดาย่อมเพิ่มขึ้น รายจ่ายต่าง ๆ ของครอบครัวก็ย่อมมากขึ้นด้วย แต่รายได้ของครอบครัวต่อปีอยู่ในระดับต่ำ สมาชิกสตรีจึงเข้ามามีส่วนร่วมในการกู้เงินจากสหกรณ์มากขึ้น เพื่อช่วยเหลือครอบครัวในการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจ นอกจากนั้นสมาชิกสตรีดังกล่าวยังช่วยหารายได้เพิ่มให้กับครอบครัว โดยการนำผลผลิตที่ผลิตได้มาขายให้แก่สหกรณ์ เพื่อให้สหกรณ์นำไปจำหน่ายให้ได้ราคาดี จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้สมาชิกสตรีที่มีอายุมากขึ้นเข้ามามีส่วนร่วมในการถือหุ้น และการฝากเงินน้อยลง เนื่องจากไม่มีเงินรายได้เหลือพอที่จะนำมาถือหุ้นหรือนำมาฝากกับสหกรณ์ รวมทั้งไม่มีเวลาว่างพอที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการประชุมสหกรณ์ด้วย

2. ระดับการศึกษา จากการศึกษาพบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งในทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการกู้เงิน ($r = .4787$ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.001) การขายผลผลิต ($r = .4162$ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.001) และมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งในทางตรงกันข้ามกับการถือหุ้น ($r = -.1761$ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.001) การฝากเงิน ($r = -.2663$ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.001) และการประชุมสหกรณ์ ($r = -.6664$ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.001) ซึ่งไม่เป็นไปตามข้อสมมติฐานการวิจัยที่ได้ตั้งไว้ กล่าวคือ สมาชิกสตรีที่มีระดับการศึกษาสูงขึ้นไปจะเข้ามามีส่วนร่วมในการกู้เงินและการขายผลผลิตมากขึ้น แต่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการถือหุ้น การฝากเงิน และการประชุมสหกรณ์น้อยลง (ตาราง 22) การที่สมาชิกสตรีที่มีระดับการศึกษาสูงขึ้นไป เข้ามามีส่วนร่วมในการกู้เงินและการขายผลผลิตมากขึ้น เนื่องจากสมาชิกสตรีที่มีการศึกษาสูง ย่อมสามารถรับข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ ได้เข้าใจมากกว่า และสามารถนำความรู้ที่ได้มาปรับปรุงการดำเนินกิจกรรมการผลิตในฟาร์มให้ดีขึ้นได้มากกว่า สมาชิกสตรีที่มีระดับการศึกษาต่ำ (สรศักดิ์ ชำนาญแพน, 2535) นอกจากนี้สมาชิกสตรีที่มีระดับการศึกษาสูง ย่อมมีวิจาร์ณญาณในการตัดสินใจเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มีความคิดริเริ่ม ตลอดจนยอมรับวิทยาการใหม่ ๆ ได้มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย (พรศักดิ์ พัชรพจนานกรม, 2529) สมาชิกสตรีจึงเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการกู้เงินเพื่อนำเงินไปปรับปรุงการดำเนินกิจกรรมการผลิตในฟาร์มให้ดีขึ้น และนำผลผลิตที่ได้มาขายให้แก่สหกรณ์ เพราะสมาชิกสตรีที่มีระดับการศึกษาสูงเหล่านี้ ย่อมเข้าใจถึงความสำคัญและผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการขายผลผลิตแก่สหกรณ์

นอกจากนี้ จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ต่อปีของสมาชิกสตรี (ตาราง 6) พบว่า สมาชิกสตรีส่วนใหญ่มีรายได้ต่อปีของครอบครัวในระดับต่ำ โดยเฉพาะรายได้จากภาคการเกษตร ซึ่งเป็นรายได้ที่มีผลโดยตรงต่อการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้สมาชิกสตรีที่มีระดับการศึกษาสูง เข้ามามีส่วนร่วมในการถือหุ้นและการฝากเงินในสหกรณ์น้อยลง ส่วนสาเหตุที่ทำให้สมาชิกสตรีที่มีระดับการศึกษาสูง เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมสหกรณ์น้อยลงนั้น มาจากเนื้อหาในการประชุมเพราะจากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาในการประชุมสหกรณ์ (ตาราง 21) พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการคิด

ตามหนี้สิน ซึ่งสมาชิกสตรีที่มีการศึกษาสูงพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่มีประโยชน์ต่อการดำเนินกิจกรรมการผลิต (ตาราง 21) สมาชิกสตรีเหล่านี้จึงเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมสหกรณ์น้อยลง

3. รายได้ จากการศึกษาพบว่า รายได้มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญในทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการกู้เงิน ($r = .1176$ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01) การขายผลผลิต ($r = .1168$ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01) และมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งในทางตรงกันข้ามกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการประชุมสหกรณ์ ($r = -.1736$ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.001) ซึ่งไม่เป็นไปตามข้อสมมติฐานการวิจัยที่ได้ตั้งไว้ กล่าวคือ สมาชิกสตรีที่มีรายได้มากขึ้นจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการกู้เงิน และการขายผลผลิตมากขึ้น แต่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการประชุมสหกรณ์น้อยลง (ตาราง 22) การที่สมาชิกสตรีที่มีรายได้มาก เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการกู้เงินมาก อาจจะเป็นเนื่องจากสมาชิกสตรีเหล่านี้ประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจหลายประเภทหรือหลายอาชีพในรอบปี เพราะจากการศึกษาของ ปัทมสร ปัทมภู (2531) พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูงต่อการมีส่วนร่วมของสตรี กล่าวคือ สตรีที่มีรายได้มากจะมีการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจหลายประเภทหรือหลายอาชีพในรอบปี เพราะรายได้เป็นแรงจูงใจให้สตรีทำงานหลายอย่าง การที่สมาชิกสตรีประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจหลายอย่างทำให้สมาชิกต้องใช้เงินทุกมากขึ้น จึงเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการกู้เงินมากขึ้นและการที่สมาชิกสตรีที่มีรายได้มากประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจหลายอาชีพในรอบปี ทำให้ไม่มีเวลาว่างพอที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมสหกรณ์ (ตาราง 21) สมาชิกสตรีที่มีรายได้มากจึงมีส่วนร่วมในการประชุมสหกรณ์น้อยลง

4. การศึกษาอบรมจากสหกรณ์ จากผลการศึกษา พบว่า การศึกษาอบรมจากสหกรณ์มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งในทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการกู้เงิน ($r = .4787$ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.001) การขายผลผลิต ($r = .4162$ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.001) และมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งในทางตรงกันข้ามกับการมี

ส่วนร่วมในกิจกรรมการถือหุ้น ($r = -.1761$ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.001) การฝากเงิน ($r = -.2663$ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.001) และการประชุมสหกรณ์ ($r = -.6664$ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.001) ซึ่งไม่เป็นไปตามข้อสมมติฐานการวิจัยที่ได้ตั้งไว้ กล่าวคือ สมาชิกสตรีที่ได้รับการศึกษาอบรมจากสหกรณ์บ่อยครั้ง จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการกู้เงินและการขายผลผลิตมากขึ้น แต่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการถือหุ้น การฝากเงิน และการประชุมสหกรณ์น้อยลง (ตาราง 22) เนื่องจากสมาชิกสตรียังไม่มีความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์อย่างเพียงพอ เพราะจากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเข้ารับการศึกษอบรมจากสหกรณ์ของสมาชิกสตรี (ตาราง 13) พบว่า สมาชิกสตรีส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการศึกษอบรมจากสหกรณ์ ส่วนสมาชิกสตรีที่เคยเข้ารับการศึกษอบรมจากสหกรณ์ ส่วนใหญ่จะเป็นการอบรมเกี่ยวกับอาชีพเสริมรายได้และการอนามัยครอบครัว มีการอบรมเกี่ยวกับหลักและวิธีการสหกรณ์ การดำเนินงานของสหกรณ์น้อย สมาชิกสตรีจึงไม่เข้าใจถึงความสำคัญของการถือหุ้น การฝากเงิน และการประชุมสหกรณ์ สมาชิกสตรีที่เคยได้รับการศึกษอบรมจากสหกรณ์ จึงเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการกู้เงินและการขายผลผลิตมากขึ้น แต่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการถือหุ้น การฝากเงิน และการประชุมสหกรณ์น้อยลง

5. การรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ จากผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งในทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมในการถือหุ้น ($r = .5335$ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.001) การฝากเงิน ($r = .1688$ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.001) การประชุมสหกรณ์ ($r = .2006$ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.001) และมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญในทางตรงกันข้ามกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการกู้เงิน ($r = -.1055$ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01) และการขายผลผลิต ($r = -.1137$ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01) ซึ่งไม่เป็นไปตามข้อสมมติฐานการวิจัยที่ได้ตั้งไว้ กล่าวคือ สมาชิกสตรีที่มีการรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์มาก จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการถือหุ้น การฝากเงิน และการประชุม

สหกรณ์มากขึ้น แต่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการกู้เงินและการขายผลผลิตน้อยลง (ตาราง 22) ทั้งนี้เพราะการรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ จะทำให้สมาชิกสตรีมองเห็นความสำคัญของการถือหุ้น การฝากเงิน และการประชุมสหกรณ์ สมาชิกสตรีจึงเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวนี้ นอกจากนี้การรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ ยังช่วยให้สมาชิกสตรีเข้าใจได้อย่างถูกต้องว่าสหกรณ์จัดตั้งขึ้นมาเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการประหยัด และการออมทรัพย์ มิใช่เพื่อให้สมาชิกมากู้เงินเพียงอย่างเดียว สมาชิกสตรีจึงเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการกู้เงินน้อยลง สำหรับเหตุผลที่ทำให้สมาชิกสตรีที่มีการรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์มาก แต่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการขายผลผลิตน้อยลงนั้น เนื่องจากสมาชิกสตรีไม่มีผลผลิตเหลือพอที่จะขายให้สหกรณ์

6. ความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับ จากผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่ง ในทางเดียวกันกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการถือหุ้น ($r = .2597$ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.001) การฝากเงิน ($r = .3828$ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.001) การซื้อสินค้า ($r = .1971$ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.001) การประชุมสหกรณ์ ($r = .5396$ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.001) และมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญยิ่งในทางตรงกันข้ามกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการกู้เงิน ($r = -.3878$ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.001) ซึ่งไม่เป็นไปตามข้อสมมติฐานการวิจัยที่ได้ตั้งไว้ กล่าวคือ สมาชิกสตรีที่มีความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับจากสหกรณ์มาก จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการถือหุ้น การฝากเงิน การซื้อสินค้า และการประชุมสหกรณ์มากขึ้น แต่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการกู้เงินน้อยลง (ตาราง 22) จากผลการศึกษาความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับจากสหกรณ์ของสมาชิกสตรีในตาราง 12 พบว่าสมาชิกสตรีมีความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับจากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์ในระดับพึงพอใจมาก สมาชิกสตรีจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์มากขึ้นทุกกิจกรรม แต่กลับพบว่า สมาชิกสตรีเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการกู้เงินน้อยลง ทั้งนี้เป็นเพราะว่า

การกู้เงินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรจะต้องเป็นไปตามขั้นตอนและวิธีปฏิบัติในการกู้เงินของสหกรณ์การเกษตร โดยขึ้นอยู่กับระยะเวลาการเป็นสมาชิกของสหกรณ์ด้วย (สุภาพยาวิไชย, 2534) จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ สมาชิกสตรีเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการกู้เงินน้อยลง

สำหรับตัวแปรอิสระอีก 1 ตัวแปร คือ การรับบริการข่าวสารจากสหกรณ์ จากการศึกษาพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรี ทั้งนี้เพราะ สมาชิกสตรีส่วนใหญ่เคยได้รับข่าวสารความรู้ต่าง ๆ ทางการเกษตรจากสหกรณ์ในช่วง 1-3 ครั้ง และแหล่งที่มาของข่าวสารส่วนใหญ่ได้มาจากประธานกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เชาวน์ วิเศษโชค (2535) ที่พบว่า เกษตรกรสตรีส่วนใหญ่ทั้งในเขตสุขาภิบาลและนอกเขตสุขาภิบาล ไม่เคยได้รับบริการข่าวสารทางการเกษตรจากเจ้าหน้าที่สหกรณ์

ตาราง 22 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์กับลักษณะส่วนบุคคล
เศรษฐกิจและสังคม ของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด

ลักษณะส่วนบุคคล	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)					
	การกู้เงิน	การถือหุ้น	การฝากเงิน	การซื้อสินค้า	การขายผลผลิต	การร่วมประชุม
อายุ	.4745**	-.1457**	-.2512**	-.0634	.4395**	-.6978**
ระดับการศึกษา	.4787**	-.1761**	-.2663**	-.0297	.4162**	-.6664**
รายได้	.1176*	-.0491	-.0967	.0069	.1168*	-.1736**
การศึกษาอบรมจากสหกรณ์	.4787**	-.1761**	-.2663**	-.0297	.4162**	-.6664**
การรับรู้ในวัตถุประสงค์และ วิธีการดำเนินงาน ของสหกรณ์	-.1055*	.5335**	.1688**	.0242	-.1137*	.2006**
ความพึงพอใจในผลตอบแทน ที่ได้รับ	-.3878**	.2597**	.3828**	.1971**	-.3402	.5396**
การรับบริการข่าวสาร จากสหกรณ์	-.0693	.1001	-.0243	.0337	-.0525	.0400

หมายเหตุ : * ความมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

** ความมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.001

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ปัญหาและข้อเสนอแนะ

(Summary, implication problems and recommendation)

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด มีประเด็นปัญหาพื้นฐานที่สำคัญ คือ ในปัจจุบันบทบาทของสตรีในครอบครัวและสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป สตรีมีส่วนช่วยเหลือครอบครัวในการประกอบอาชีพมากขึ้น มีส่วนร่วมในการบริหารงานต่าง ๆ มากขึ้น จนกล่าวได้ว่า สตรีมีสิทธิเท่าเทียมกับชาย จึงเกิดแนวความคิดที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรี เพื่อจะได้ ทราบถึงผลการมีส่วนร่วม ปัญหาและข้อจำกัดในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรี ตลอดจนเป็นแนวทางและข้อเสนอแนะให้แก่ผู้กำหนดนโยบายและบริหารงานสหกรณ์ ในการปรับปรุงและนำเกษตรกรสตรีเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสหกรณ์การเกษตร

สรุปผลการวิจัย

(Summary)

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมจากสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรตัวอย่าง สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมทั่วไปของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด จากการศึกษาพบว่า สมาชิกสตรีมีอายุโดยเฉลี่ย 46.47 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แต่งงานแล้วและยังอยู่ด้วยกันกับสามี มีสมาชิกในครอบครัวโดยเฉลี่ย 4-6 คน มีรายได้เฉลี่ยต่อปี 25,025.37 บาท สมัครงานเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร เพราะสามารถกู้เงินได้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ และมีระยะเวลาในการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์เฉลี่ย 4.97 ปี

เมื่อพิจารณาถึงความกระตือรือร้นในการเข้ารับการอบรมในท้องถิ่น การสมัครเป็นสมาชิกสถาบันอื่น และการมีส่วนร่วมในองค์กรระดับหมู่บ้าน พบว่า สมาชิกสตรีส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรมใด ๆ ที่จัดขึ้นในท้องถิ่น และไม่เคยเข้ามามีส่วนร่วมในองค์กรระดับหมู่บ้าน แต่สมาชิกสตรีส่วนใหญ่สมัครเข้าเป็นสมาชิกในสถาบันอื่น ที่สำคัญคือ การเป็นสมาชิกกลุ่มสตรีสหกรณ์และสมาชิกกลุ่มเกษตรกร

สำหรับการศึกษาอบรมจากสหกรณ์ การรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ ความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับ และการรับบริการข่าวสารจากสหกรณ์ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า สมาชิกสตรีส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรมจากสหกรณ์หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ในระดับปานกลาง สมาชิกสตรีมีความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับในระดับพึงพอใจมาก ส่วนการรับบริการข่าวสารจากสหกรณ์นั้น สมาชิกสตรีส่วนมากเคยได้รับข่าวสารความรู้ต่าง ๆ ทางการเกษตรจากประธานกลุ่ม

2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์การเกษตรของสมาชิกสตรี ซึ่งได้แบ่งออกเป็น 4 กิจกรรมใหญ่ ๆ คือ การมีส่วนร่วมในธุรกิจสินเชื่อ อันได้แก่ การกู้เงินและการส่งชำระคืนเงินกู้แก่สหกรณ์ การถือหุ้นกับสหกรณ์ และการฝากเงินในสหกรณ์ การมีส่วนร่วมในธุรกิจการซื้อ การมีส่วนร่วมในธุรกิจการขาย และการมีส่วนร่วมในการประชุมกลุ่มและประชุมใหญ่ จากการศึกษาพบว่า สมาชิกสตรีส่วนใหญ่กู้เงินจากสหกรณ์ จำนวนวงเงินกู้เฉลี่ยคนละ 14,785.55 บาท สมาชิกสตรีส่วนมากสามารถส่งชำระหนี้แก่สหกรณ์ได้ตามสัญญา จำนวนเงินที่ถือหุ้นเพิ่มระหว่างปีเฉลี่ยคนละ 841.41 บาท ส่วนจำนวนเงินฝากในสหกรณ์ สมาชิกสตรีมีเงินฝากประจำระหว่างปีเฉลี่ยคนละ 950 บาท มีเงินฝากออมทรัพย์ระหว่างปีเฉลี่ยคนละ 295.14 บาท ส่วนในด้านจำนวนการซื้อ สมาชิกสตรีส่วนใหญ่ไม่ซื้อสินค้าจากสหกรณ์ เพราะสหกรณ์ไม่มีสินค้าที่ต้องการและระยะทางจากบ้านกับสหกรณ์ห่างไกลกัน ในด้านการขายผลผลิต สมาชิกสตรีขายผลผลิตผ่านสหกรณ์น้อยเพียงร้อยละ 17.5 ของจำนวนสมาชิกสตรีผู้ให้ข้อมูล ส่วนในการเข้าร่วมประชุมกลุ่มและประชุมใหญ่ สมาชิกสตรีเคยเข้าร่วมประชุมเกือบทั้งหมด แต่ส่วนใหญ่ไม่เคยแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์กับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม ของสมาชิกสตรี ซึ่งได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ การศึกษาอบรมจากสหกรณ์ การรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ ความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับ และการรับบริการข่าวสารจากสหกรณ์ จากผลการศึกษาพบว่า มีตัวแปร 6 ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ การศึกษาอบรมจากสหกรณ์ การรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ และความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับ สำหรับการรับบริการข่าวสารจากสหกรณ์ จากการศึกษาพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรี สหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด

อภิปรายผล (Implication)

ผลการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ พบว่า สมาชิกสตรีสหกรณ์มีลักษณะการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์แต่ละกิจกรรมแตกต่างกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การกู้เงินและการสงเคราะห์หนี้เงินกู้

จากผลการศึกษาพบว่า สมาชิกสตรีส่วนใหญ่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการกู้เงินจากสหกรณ์ ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษาของสุภาพ ยาวิไชย (2534) ที่พบว่า สมาชิกสตรีจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการกู้เงินน้อย เนื่องจากการกู้เงินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรจะต้องเป็นไปตามขั้นตอนและวิธีปฏิบัติในการกู้เงินของสหกรณ์การเกษตร โดยขึ้นอยู่กับระยะเวลาการเป็นสมาชิกของสหกรณ์ด้วย และผลการศึกษาครั้งนี้ยังขัดแย้งกับการศึกษา

เรื่องบทบาทผู้หญิงในองค์กรเพื่อช่วยเหลือตนเองของ อคิน รพีพัฒน์ อังานิน พรศักดิ์ โพรอิโมงค์ (2538) ที่ว่า สตรีไม่เข้าร่วมกิจกรรมการกั้มเงิน เพราะการกั้มเงินจะต้องมีการค้าประกันที่ทำได้ 2 ลักษณะ คือใช้ทรัพย์สินค้ำประกันและบุคคลค้ำประกัน จึงอาจเป็นเหตุผลที่ทำให้จำนวนการกั้มเงินของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรมีน้อย ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าสาเหตุที่สมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรส่วนใหญ่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการกั้มเงินจากสหกรณ์ เนื่องมาจากปัญหาทางเศรษฐกิจ เพราะสมาชิกสตรีส่วนมากมีรายได้ต่ำ (ตาราง 6) มีสมาชิกในครอบครัวที่จะต้องรับภาระเลี้ยงดูหลายคน (ตาราง 5) รายได้ของครอบครัวจึงไม่เพียงพอที่จะใช้ลงทุนในการผลิตการเกษตรและใช้บริโภคภายในครัวเรือน จึงต้องมากั้มเงินจากสหกรณ์เพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนดังกล่าว

ส่วนด้านการสงเคราะห์หนี้เงินกู้ พบว่า สมาชิกสตรีส่วนใหญ่สามารถสงเคราะห์หนี้เงินกู้ได้ตามสัญญา (ตาราง 16) แม้ว่ารายได้ของครอบครัวจะอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้เนื่องมาจากสมาชิกสตรีมีความซื่อสัตย์ และมีความรับผิดชอบ ประกอบกับสตรีเป็นผู้เก็บรักษาเงินรายได้ และเป็นผู้จัดสรรรายได้รายจ่ายของครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจพรรณ ชินวัตร เบญจวรรณ ทองศิริ และจามรี พิทักษ์วงศ์ (2530) พบว่า ผู้หญิงเป็นผู้เก็บรักษาเงินของครอบครัว และเป็นผู้มีอำนาจในการใช้จ่ายเงินในกิจกรรมประจำวัน แต่รายจ่ายที่สำคัญยังคงให้ฝ่ายชายเป็นผู้เห็นชอบด้วย ซึ่งอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้สตรีซึ่งมีบุคลิกนิสัยมีความรับผิดชอบ จัดสรรเงินรายได้แล้วนำไปชำระหนี้เงินกู้จากสหกรณ์การเกษตรได้ตามสัญญา ดังนั้น จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ความเชื่อถือในสตรีมีมากขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อการให้กั้มเงินของสถาบันการเงินต่าง ๆ โดยเฉพาะสหกรณ์การเกษตรได้เปลี่ยนแปลงไปโดยเปิดโอกาสให้สตรีเป็นสมาชิกสหกรณ์ และให้เงินกั้มมากขึ้น

2. จำนวนการถือหุ้นกับสหกรณ์

สมาชิกสตรีส่วนมากเข้ามามีส่วนร่วมในการถือหุ้นเพิ่มระหว่างปีกับสหกรณ์ แต่จำนวนเงินที่ถือหุ้นเพิ่มในระหว่างปีมีน้อย จากการศึกษาพบว่า สมาชิกสตรีที่เข้ามามีส่วนร่วมในการถือหุ้นเพิ่มกับสหกรณ์ ก็คือ สมาชิกสตรีกลุ่มเดียวกันกับที่เข้ามามีส่วนร่วมในการกู้เงินจากสหกรณ์ สมาชิกสตรีที่ไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการกู้เงิน จะไม่ถือหุ้นเพิ่มกับสหกรณ์ ซึ่งเป็นการไม่ปฏิบัติตามข้อบังคับเกี่ยวกับการถือหุ้นของสหกรณ์การเกษตร ที่ได้กำหนดวิธีการถือหุ้นของสมาชิกสหกรณ์ไว้ 3 ลักษณะ คือ การถือหุ้นแรกเข้า การถือหุ้นตามส่วนแห่งเงินกู้ และการถือหุ้นเพิ่มเป็นรายเดือนอย่างน้อยเดือนละ 1 หุ้น ดังนั้น ถึงแม้สมาชิกสตรีคนใดคนหนึ่งจะไม่ได้กู้ยืมเงินจากสหกรณ์ก็ตาม แต่ก็ควรจะเข้ามาถือหุ้นเพิ่มเป็นรายเดือนกับสหกรณ์ ทั้งนี้เพราะทุนดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรส่วนหนึ่งมาจากทุนเรือนหุ้นที่สมาชิกสหกรณ์ร่วมกันถือหุ้น หากสมาชิกสตรีสหกรณ์มีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยการช่วยกันถือหุ้นในสหกรณ์จำนวนมาก ๆ เท่ากับเป็นการพัฒนาและส่งเสริมสหกรณ์ให้มีทุนหมุนเวียนในการดำเนินงานมากขึ้น

3. จำนวนการฝากเงินในสหกรณ์

สมาชิกสตรีส่วนใหญ่เข้าร่วมในกิจกรรมการฝากเงินในสหกรณ์ แต่เมื่อได้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนเงินฝากของสมาชิกสตรี (ตาราง 18) พบว่า จำนวนเงินฝากต่ำมาก และจากการศึกษาพบว่า สมาชิกที่เข้าร่วมในกิจกรรมการฝากเงินในสหกรณ์ ก็คือ สมาชิกสตรีที่มากู้เงินจากสหกรณ์นั่นเอง การที่จำนวนเงินฝากในสหกรณ์มีน้อย เนื่องจากแนวปฏิบัติในการฝากเงินของสหกรณ์เอง ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่า สหกรณ์จะขอให้สมาชิกสตรีที่มากู้เงินจากสหกรณ์ฝากเงินในสหกรณ์ตามความสมัครใจ ส่วนจำนวนเงินที่ฝากสหกรณ์จะกำหนดตามจำนวนเงินที่กู้ เช่น ถ้าสมาชิกสตรีกู้เงินจำนวน 8,000 บาท สหกรณ์จะให้ฝากเงินกับสหกรณ์จำนวน 100 บาท เป็นต้น และเมื่อพิจารณายอดคงเหลือในบัญชีเงินฝากของสมาชิกสตรีแล้ว ก็พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีเงินฝากคงเหลือเลย สาเหตุสำคัญ

อีกประการหนึ่งที่ทำให้สมาชิกสตรีไม่ฝากเงินกับสหกรณ์ก็คือ สมาชิกสตรีไม่มีเงินรายได้ เหลือพอที่จะนำมาฝากกับสหกรณ์

4. จำนวนการซื้อสินค้าจากสหกรณ์

สมาชิกสตรีมีส่วนร่วมในกิจกรรมการซื้อสินค้าจากสหกรณ์น้อย ซึ่งสอดคล้องกับ บิยะพร บุญเพ็ญ (2531) ที่พบว่า สมาชิกสตรีส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ วิธีการสหกรณ์และเข้าใจว่าคนที่ เป็นสมาชิกสหกรณ์จะได้กู้เงินดอกเบี้ยต่ำเพียงอย่างเดียว เท่านั้น ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการทำธุรกิจ การซื้อ-ขายกับสหกรณ์น้อย แต่ขัดแย้งกับผลการวิจัยของ ทิพวรรณ เคาวางกูร (2531) ที่พบว่า กิจกรรมที่สตรีเข้าร่วมมากที่สุดคือ การติดต่อเพื่อซื้อวัสดุการเกษตรจากสหกรณ์ จาก การศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้สมาชิกสตรีไม่ซื้อสินค้าจากสหกรณ์ (ตาราง 19) พบว่าส่วนใหญ่ เป็นเพราะสหกรณ์ไม่มีสินค้าที่ต้องการและระยะทางจากบ้านสมาชิกกับสหกรณ์ห่างไกลกัน

5. จำนวนการขายผลผลิตผ่านสหกรณ์

สมาชิกสตรีมีส่วนร่วมในกิจกรรมการขายผลผลิตผ่านสหกรณ์น้อย ทั้ง ๆ ที่การ รับซื้อผลผลิตจากสมาชิกสหกรณ์เป็นกิจกรรมที่สำคัญของสหกรณ์การเกษตร เพราะเป็นการ รวบรวมผลผลิตการเกษตรเพื่อสร้างอำนาจการต่อรองและป้องกันการกดราคาผลผลิตการ เกษตรจากพ่อค้าคนกลาง ทำให้สมาชิกขายผลผลิตได้ในราคาเป็นธรรม (บิยะพร บุญเพ็ญ, 2531) แต่จากการศึกษาพบว่า สมาชิกสตรีส่วนใหญ่ไม่ขายผลผลิตให้กับสหกรณ์เลย สาเหตุ ที่ทำให้สมาชิกสตรีไม่ขายผลผลิตผ่านสหกรณ์ เพราะไม่มีผลผลิตเหลือพอที่จะขายให้กับ สหกรณ์ เนื่องจากผลผลิตเสียหายจากภัยธรรมชาติ คือ ฝนแล้ง ส่วนสมาชิกสตรีที่มีผลผลิต จำนวนมากได้ขายให้กับพ่อค้าที่มารับซื้อผลผลิตถึงบ้านของสมาชิก (ตาราง 20)

6. จำนวนการเข้าร่วมประชุมสหกรณ์

การประชุมสหกรณ์ถือว่า เป็นกิจกรรมสำคัญของสหกรณ์กิจกรรมหนึ่งที่สมาชิกสหกรณ์ทุกคนมีสิทธิและหน้าที่ที่จะต้องเข้าร่วมกิจกรรมการประชุมสหกรณ์ ซึ่งได้แก่การประชุมกลุ่มและการประชุมใหญ่ เพื่อรับทราบและควบคุมการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยการแสดงความคิดเห็นต่อที่ประชุม จากการศึกษพบว่า สมาชิกสตรีเกือบทั้งหมดเข้าร่วมประชุมสหกรณ์ แต่ส่วนใหญ่จะมีจำนวนครั้งในการเข้าร่วมประชุมเพียง 1 ครั้ง เนื่องมาจากเนื้อหาในการประชุมที่พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการประชุมเพื่อติดตามหนี้สิน นอกจากนี้ยังพบว่า สมาชิกสตรีที่เข้าร่วมประชุม ส่วนใหญ่ไม่เคยแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม (ตาราง 21) ซึ่งตรงกับการศึกษาของ สุภาพ ยาวิไชย (2534) ที่พบว่า สตรีส่วนใหญ่ไม่เคยแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมสหกรณ์ และสอดคล้องกับการศึกษาของ สุรัสวดี หุ่นยนต์ อ่างใน สุภาพ ยาวิไชย (2534) ที่พบว่า บรรดาชาวบ้านไม้ไคร้กล้าแสดงความคิดเห็นของตนในที่ประชุมโดยเฉพาะความคิดเห็นที่ไม่สอดคล้องกับผู้เ้า และไม่กล้าคัดค้านแม้จะไม่เห็นด้วยก็ตาม

ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ กับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสตรี

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด ในระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 99 ขึ้นไป มี 6 ปัจจัย ได้แก่

1. อายุ สมาชิกสตรีที่มีอายุมากขึ้น มีแนวโน้มในการเข้ามามีส่วนร่วมในการกู้เงินและการขายผลผลิตมากขึ้น ทั้งนี้เพราะส่วนใหญ่แต่งงานมีครอบครัวกันแล้ว จึงมีภาระในการดูแลเอาใจใส่ปรนนิบัติสามี เลี้ยงดูและอบรมสั่งสอนบุตรธิดา ตลอดจนช่วยเหลือครอบครัวในการประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว เนื่องจากรายได้ของครอบครัวมีน้อย จึงเข้ามามีส่วนร่วมในการกู้เงินและการขายผลผลิตมากขึ้น และด้วยภาระ

ความรับผิดชอบของสมาชิกสตรีดังกล่าว ทำให้สมาชิกสตรีที่มีอายุมากขึ้น มีแนวโน้มในการเข้ามามีส่วนร่วมในการถือหุ้น การฝากเงิน และการประชุมสหกรณ์น้อยลง

2. ระดับการศึกษา สมาชิกสตรีที่มีระดับการศึกษาสูง มีแนวโน้มในการเข้ามามีส่วนร่วมในการกู้เงินและการขายผลผลิตมากขึ้น ทั้งนี้เพราะสมาชิกสตรีที่มีระดับการศึกษาสูง ย่อมสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาในสถานศึกษา และความรู้ที่ได้รับจากแหล่งต่าง ๆ มาปรับปรุงการดำเนินงานกิจกรรมการผลิตทางการเกษตรให้ดีขึ้นอันจะส่งผลให้สมาชิกสตรีได้รับผลผลิตเพิ่มขึ้น จึงเข้ามามีส่วนร่วมในการกู้เงินและการขายผลผลิตมากขึ้น นอกจากนั้น สมาชิกสตรีที่มีระดับการศึกษาสูง มีแนวโน้มในการเข้ามามีส่วนร่วมในการถือหุ้น การฝากเงิน และการประชุมสหกรณ์น้อยลง เนื่องจากสมาชิกสตรีส่วนใหญ่มีรายได้น้อย ไม่มีเงินเหลือพอที่จะนำมาถือหุ้นหรือนำมาฝากกับสหกรณ์ และสมาชิกสตรีพิจารณาแล้วว่า เนื้อหาในการประชุมไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพการเกษตรได้ จึงเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการถือหุ้น การฝากเงิน และการร่วมประชุมสหกรณ์น้อยลง

3. รายได้ สมาชิกสตรีที่มีรายได้สูง มีแนวโน้มในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการกู้เงิน และการขายผลผลิตมากกว่าสมาชิกสตรีที่มีรายได้น้อยกว่า ซึ่งตรงกับผลการศึกษาของปัทมสร บัญญา (2531) ที่ได้อธิบายว่า สมาชิกที่มีรายได้มากจะมีการประกอบกิจกรรมหลายประเภทหรือหลายอาชีพในรอบปี เพราะรายได้เป็นแรงจูงใจให้สตรีประกอบอาชีพหลายอย่าง จากการสัมภาษณ์สมาชิกสตรีที่มีรายได้ของครอบครัวสูง พบว่าส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลายอย่างในรอบปี กล่าวคือ นอกจากประกอบอาชีพในภาคการเกษตรแล้ว ยังประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร เช่น ทอผ้า รับจ้างทั่วไป ค้าขาย ฯลฯ การประกอบอาชีพหลายอย่างพร้อมๆ กัน อาจจำเป็นต้องใช้เงินทุนมากขึ้นทำให้สมาชิกสตรีเข้ามามีส่วนร่วมในการกู้เงินมากขึ้น นอกจากนี้การประกอบอาชีพหลายอย่างยังช่วยให้สมาชิกสตรีมีผลผลิตเพิ่มขึ้น สมาชิกสตรีจึงเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการขายผลผลิตผ่านสหกรณ์มากขึ้น และจากการที่สมาชิกสตรีที่มีรายได้สูง ประกอบอาชีพหลาย ๆ อย่างในรอบปี ทำ

ให้ไม่มีเวลาว่างพอที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมสหกรณ์ สมาชิกสตรีที่มีรายได้สูงจึงเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมสหกรณ์น้อยลง

4. การศึกษาอบรมจากสหกรณ์ สมาชิกสตรีที่ได้รับการศึกษาอบรมจากสหกรณ์บ่อยครั้ง มีแนวโน้มในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์มากขึ้น ทั้งนี้เพราะการได้รับการศึกษาอบรมจากสหกรณ์บ่อย ๆ จะช่วยให้สมาชิกสตรีมีความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์ รวมทั้งมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงคุณค่าของการสหกรณ์ (พลสุข ไทยสวัสดิ์, 2535) สมาชิกสตรีจึงเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์มากขึ้น แต่จากการศึกษาที่พบว่า สมาชิกสตรีที่ได้รับการศึกษาอบรมจากสหกรณ์บ่อยครั้ง มีแนวโน้มในการเข้ามามีส่วนร่วมในการถือหุ้น การฝากเงิน และการประชุมสหกรณ์น้อยลงนั้น มีสาเหตุมาจากรายได้ของครอบครัวสมาชิกสตรีค่อนข้างน้อย สมาชิกสตรีจึงไม่มีเงินรายได้เหลือพอที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการถือหุ้นและการฝากเงินกับสหกรณ์ และยังคงต้องช่วยทำมาหากินเพื่อให้มีรายได้ของครอบครัวมากขึ้น จึงเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมสหกรณ์น้อยลง

5. การรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ สมาชิกสตรีที่มีการรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ในระดับมาก มีแนวโน้มในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์บางกิจกรรมมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นำชัย ทนุผล (2532) พบว่า เกษตรกรผู้นำที่มีการรับรู้และเข้าใจในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการเกษตร ย่อมจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ มากกว่าเกษตรกรผู้นำที่ไม่มีการรับรู้และเข้าใจในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการเกษตร ในการศึกษาครั้งนี้พบว่า สมาชิกสตรีที่มีการรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์มากจะเข้ามามีส่วนร่วมในการถือหุ้น การฝากเงิน และการประชุมสหกรณ์มากขึ้น เพราะสมาชิกสตรีรับรู้และเข้าใจแล้วว่าการถือหุ้นและการฝากเงินในสหกรณ์จะช่วยให้สหกรณ์มีทุนดำเนินงานเพิ่มขึ้น ส่วนการประชุมสหกรณ์ ซึ่งได้แก่การประชุมกลุ่มและการประชุมใหญ่ก็เป็นกิจกรรมสำคัญที่สมาชิกทุกคนมีสิทธิ และหน้าที่ที่จะต้องเข้าร่วมกิจกรรมการประชุมสหกรณ์ เพื่อรับทราบและควบคุมการดำเนินงานของสหกรณ์

นอกจากนี้ยังพบว่าสตรีที่มีการรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์มาก มีแนวโน้มในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการกู้เงินน้อยลง ทั้งนี้เพราะสมาชิกสตรีมีความเข้าใจอย่างถูกต้องแล้วว่า สหกรณ์การเกษตรมิได้จัดตั้งขึ้นมาเพื่อให้เงินกู้แก่สมาชิกเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีมุ่งส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการประหยัดและการออมทรัพย์อีกด้วย

6. ความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับ สมาชิกสตรีที่มีความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับจากสหกรณ์มาก มีแนวโน้มในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์มากขึ้น ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ประจักษ์ สีหราช (2534) พบว่า ความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าอย่างมีนัยสำคัญยิ่ง เพราะความพึงพอใจเป็นแรงกระตุ้นให้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ในการศึกษาครั้งนี้พบว่า สมาชิกสตรีที่มีความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับจากสหกรณ์มาก จะเข้ามามีส่วนร่วมในการถือหุ้น การฝากเงิน การซื้อสินค้าจากสหกรณ์ และการประชุมสหกรณ์มากขึ้น แต่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการกู้เงินน้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุภาพ ยาวิชัย (2534) ที่พบว่า สมาชิกสตรีจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการกู้เงินน้อย เนื่องจากการกู้เงินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรจะต้องเป็นไปตามขั้นตอนและวิธปฏิบัติในการกู้เงินของสหกรณ์การเกษตร โดยขึ้นอยู่กับระยะเวลาการเป็นสมาชิกของสหกรณ์ด้วย จากผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า สาเหตุที่ทำให้สมาชิกสตรีเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการกู้เงินน้อยลงมาจากระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ของสมาชิกสตรี ซึ่งส่วนใหญ่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์อยู่ในช่วง 1-5 ปี (ตาราง 10) ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ของสมาชิกสตรียังน้อย

ปัญหาและข้อเสนอแนะ
(problems and recommendation)

จากการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด จังหวัดสุรินทร์ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้จาก การสัมภาษณ์สมาชิกสตรีสหกรณ์ รวมทั้งข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด ทำให้ทราบถึงปัญหาการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์การเกษตร ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาด้านสมาชิกสตรี พบว่า สมาชิกสตรีส่วนใหญ่มีอายุค่อนข้างมาก ระดับการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักและวิธีการสหกรณ์ยังไม่ดีเท่าที่ควร การเข้าเป็นสมาชิกส่วนใหญ่ก็จะหวังผลที่จะได้กู้เงินดอกเบี้ยต่ำ และสมาชิกสตรีส่วนใหญ่ไม่เข้าใจว่า หน้าที่ที่สมาชิกพึงปฏิบัตินั้นมีอะไรบ้าง จะมีสมาชิกสตรีเพียงบางรายเท่านั้นที่เข้าใจในหน้าที่ของสมาชิกและเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์

2. ปัญหาในด้านการเผยแพร่ การให้การศึกษาอบรมแก่สมาชิกสหกรณ์ ยังไม่มีการให้การศึกษาอบรมเกี่ยวกับหลักและวิธีการสหกรณ์ การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ จึงทำให้สมาชิกสตรีขาดความรู้ความเข้าใจในตัวหน่วยงานหรือองค์การ ไม่เข้าใจว่าจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นมาเพื่ออะไร ในเมื่อมีองค์การอื่นอยู่แล้ว

3. ปัญหาในด้านการกู้เงินและการสงเคราะห์หนี้เงินกู้ พบว่า สหกรณ์ยังมีดอกเบี้ยและเงินกู้ค้างชำระจำนวนมาก เพราะสมาชิกสตรีนำเงินกู้อไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ (ตาราง 16) จึงไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามสัญญา ทำให้สหกรณ์มีเงินทุนในการดำเนินงานไม่เพียงพอ และไม่สามารถขยายวงเงินกู้ให้เพิ่มขึ้นได้

4. ปัญหาในด้านการถือหุ้นกับสหกรณ์ พบว่า สมาชิกสตรีไม่ได้ถือหุ้นเพิ่มตามข้อบังคับเดือนละ 1 หุ้น ทำให้สหกรณ์มีเงินทุนในการดำเนินงานไม่เพียงพอ จึงต้องระดมทุนโดยการกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หรือสถาบันการเงินอื่นๆ

5. ปัญหาในด้านการฝากเงินในสหกรณ์ พบว่า สมาชิกสตรีฝากเงินกับสหกรณ์จำนวนน้อยราย จำนวนเงินฝากทั้งประเภทเงินฝากประจำ และประเภทเงินฝากออมทรัพย์อยู่ในระดับต่ำ (ตาราง 18) เนื่องจากไม่มีเงินรายได้เหลือพอที่จะนำมาฝาก

6. ปัญหาในด้านธุรกิจการซื้อ พบว่า สมาชิกสตรีไม่ซื้อสินค้าจากสหกรณ์ เพราะสหกรณ์ไม่มีสินค้าที่สมาชิกสตรีต้องการ และระยะทางจากบ้านกับสหกรณ์ห่างไกลกัน

7. ปัญหาในด้านธุรกิจการขาย พบว่า สมาชิกสตรีไม่ขายผลผลิตให้สหกรณ์ เพราะสหกรณ์รวบรวมผลผลิตน้อยชนิด สมาชิกสตรีขายผลผลิตให้พ่อค้าคนกลางที่มารับซื้อถึงบ้าน ไม่นำผลผลิตไปขายให้สหกรณ์เพราะระยะทางห่างไกลกัน

8. ปัญหาในด้านการประชุมสหกรณ์ พบว่า สมาชิกสตรีเข้าร่วมประชุมเพียงครั้งเดียว เพราะเนื้อหาในการประชุมเป็นเรื่องเกี่ยวกับการติดตามหนี้สิน (ตาราง 21) ทำให้สมาชิกสตรีเกิดความเบื่อหน่าย

9. ปัญหาในด้านการส่งเสริมอาชีพ สหกรณ์ยังไม่มี การส่งเสริมอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่สมาชิกสตรี ทำให้สมาชิกสตรีมีระดับรายได้ต่อปีของครอบครัวน้อย โดยเฉพาะรายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์

จากปัญหาต่าง ๆ ของสหกรณ์ที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น สมควรอย่างยิ่งที่คณะกรรมการดำเนินการ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนสมาชิกควรจะได้ดำเนินการพิจารณาหาทางปรับปรุงแก้ไขปัญหาอุปสรรคดังกล่าวให้หมดไป ทั้งนี้เพื่อการพัฒนาให้กิจการของสหกรณ์มีประสิทธิภาพ มีความเจริญก้าวหน้าสืบไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและแก้ไขปัญหา ซึ่งได้แนวคิดมาจากแนวทางในการพัฒนาสหกรณ์การเกษตรของประยูงค์ สายประเสริฐ (2537) ดังนี้

1. การแก้ปัญหาด้านสมาชิกสตรี ด้านการเผยแพร่ การให้การศึกษาอบรมแก่สมาชิกสตรี จากการศึกษาพบว่า สมาชิกสตรีส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์ยังไม่ดีเท่าที่ควร ไม่เข้าใจว่าหน้าที่ที่สมาชิกพึงปฏิบัตินั้นมีอะไรบ้าง และยังขาดความรู้ความเข้าใจในตัวหน่วยงาน เนื่องจากสหกรณ์ไม่มีการให้การศึกษาอบรมเกี่ยวกับหลักและวิธีการสหกรณ์ รวมทั้งการดำเนินงานของสหกรณ์ ดังนั้นสหกรณ์ควรรีการให้การศึกษาอบรมความรู้เกี่ยวกับหลักและวิธีการสหกรณ์แก่สมาชิกสตรีอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้สมาชิกสตรีได้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์ เพราะเมื่อสมาชิกสตรีมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงคุณค่าของการสหกรณ์แล้ว สมาชิกสตรีก็จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์มากขึ้น

การให้การศึกษาอบรมแก่สมาชิกสตรี สหกรณ์สามารถทำได้โดยการจัดทำโครงการทดลอง (pilot project) เพื่อให้การฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับหลักและวิธีการสหกรณ์ การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์แก่สมาชิกสตรีที่มีความพร้อมสูง ซึ่งสหกรณ์อาจพิจารณาคัดเลือกจากผู้นำกลุ่มที่มีความเสถียร กระตือรือร้น มีความคิดริเริ่ม อยากเห็นการเปลี่ยนแปลงไปสู่การดำรงชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิม แล้วทำการฝึกอบรมสมาชิกกลุ่มดังกล่าวอย่างเข้มข้น หลักสูตรการฝึกอบรมควรประกอบด้วย เนื้อหาเกี่ยวกับหลักและวิธีการสหกรณ์ อุดมการณ์ การพัฒนาจิตใจ การรวมกลุ่ม การบริหารกลุ่ม การทำกิจกรรมกลุ่ม การเกษตรแบบผสมผสาน การวางแผนการผลิต สินเชื่อเพื่อการเกษตร การตลาดผลิตผลเกษตร โดยเน้นพืชและสัตว์ที่สามารถจะกระทำได้ในท้องถิ่น สำหรับวิทยากรควรประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้และประสบการณ์ในแต่ละด้าน และควรเชิญเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ มาบรรยายด้วย นอกจากนี้สหกรณ์อาจจะนำเลขากลุ่มและกรรมการกลุ่มไปทัศนศึกษาและดูงานกลุ่มอาชีพที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน เพื่อนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินงานและพัฒนากลุ่มของตน

2. การแก้ปัญหาในด้านการกู้เงินและการส่งชำระหนี้เงินกู้ จากการศึกษาพบว่า สหกรณ์ยังมีดอกเบี้ยและเงินกู้ค้างชำระ เนื่องจากสมาชิกสตรีใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์ ดังนั้น สหกรณ์ควรจะให้สินเชื่อแบบกำกับ (supervised credit) โดยให้สมาชิกสตรีจัดทำแผนการผลิต (production plan) ส่งมาพร้อมกับการยื่นคำขอกู้เงินของสมาชิกสตรี

เพื่อประกอบการพิจารณาอนุมัติเงินกู้ นอกจากนี้สหกรณ์ควรจัดชั้นสมาชิกออกเป็นชั้น 1, 2, 3 โดยสมาชิกจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้ ชำระหนี้ครบตามสัญญาไม่มีดอกเบี้ยและเงินกู้ค้างชำระไม่เคยขาดการประชุม ต้องฝากเงินไว้กับสหกรณ์ ต้องถือหุ้นประจำปี ต้องทำธุรกิจการซื้อหรือธุรกิจการขายกับสหกรณ์ และสหกรณ์จะต้องประชุมชี้แจงให้สมาชิกสตรีเข้าใจถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการจัดชั้นสมาชิกดังกล่าว

3. การแก้ปัญหาในด้านการถือหุ้นและการฝากเงินในสหกรณ์ จากการศึกษาพบว่า สมาชิกสตรีถือหุ้นและฝากเงินในสหกรณ์กันน้อย จำนวนเงินที่ถือหุ้นประจำปี และจำนวนเงินฝากในสหกรณ์ค่อนข้างต่ำ เพราะสหกรณ์ไม่ได้ทำการรณรงค์ในการระดมเงินทุนจากการถือหุ้นและการฝากเงินอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ดังนั้น สหกรณ์ควรมีการประชาสัมพันธ์ ให้สมาชิกสตรีได้ทราบว่าการถือหุ้นประจำปี และการฝากเงินในสหกรณ์ของสมาชิกสตรี เป็นการระดมทุนจากภายในสหกรณ์เพื่อนำไปใช้เป็นเงินทุนในการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยการจัดทำโครงการระดมเงินทุนจากภายในสหกรณ์ขึ้น และประชุมชี้แจงให้สมาชิกสตรีเข้าใจถึงประโยชน์ที่สมาชิกและสหกรณ์จะได้รับ นอกจากนี้สหกรณ์ควรส่งเสริมให้สมาชิกสตรีรู้จักประหยัด และเห็นคุณค่าของการออมทรัพย์ โดยการจัดหน่วยบริการเคลื่อนที่ออกไปรับฝากเงินตามกลุ่มสมาชิก กำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากที่สูงกว่าธนาคารพาณิชย์เล็กน้อยหรือเท่ากัน เพื่อจูงใจให้สมาชิกสตรีนำเงินมาฝากกับสหกรณ์ หรือจัดสัปดาห์แห่งการออมทรัพย์ในวันสหกรณ์แห่งชาติ และแจกของขวัญให้กับสมาชิกที่มาฝากเงิน จัดรางวัลให้กับกลุ่มสมาชิกที่มียอดเงินฝากสูง ซึ่งรางวัลที่ให้อาจจะเป็นเครื่องมือการเกษตร วัสดุการเกษตร เป็นต้น

4. การแก้ปัญหาในด้านธุรกิจการซื้อ จากการศึกษาพบว่า สมาชิกสตรีส่วนใหญ่ไม่ซื้อสินค้าจากสหกรณ์ เพราะสหกรณ์ไม่มีสินค้าที่ต้องการ และระยะทางจากบ้านกับสหกรณ์ห่างไกลกัน สมาชิกสตรีจึงซื้อสินค้าจากร้านค้าในท้องถิ่น เพราะอยู่ใกล้บ้าน และการเดินทางสะดวก ดังนั้นสหกรณ์ควรสำรวจความต้องการวัสดุอุปกรณ์การเกษตร และสินค้าอุปโภคบริโภคของสมาชิกสตรีก่อน แล้วจึงจัดหาสินค้านี้มาจำหน่ายบริการแก่สมาชิกสตรีให้ตรงตามความต้องการ เมื่อสหกรณ์มีสินค้าที่ต้องการสมาชิกสตรีก็จะเข้ามา

ส่วนร่วมในการซื้อสินค้าจากสหกรณ์มากขึ้น ในกรณีที่กลุ่มสมาชิกอยู่ห่างไกลจากสำนักงานสหกรณ์ สหกรณ์ควรจัดให้มีร้านจำหน่ายสินค้าใกล้บ้านของสมาชิก เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางมาซื้อสินค้าจากสหกรณ์ หรือสหกรณ์อาจจะรวบรวมใบสั่งซื้อของสมาชิกภายในกลุ่ม แล้วนำสินค้าไปส่งที่กลุ่มเป็นครั้งคราว นอกจากนี้สหกรณ์ควรทำการรณรงค์ให้สมาชิกสตรีมาทำธุรกิจซื้อกับสหกรณ์ โดยจัดทำแผ่นลิวดึงจูงใจของสินค้า และราคาสินค้าที่สหกรณ์มีจำหน่ายให้สมาชิกทราบ

5. การแก้ปัญหาในด้านธุรกิจการขาย จากการศึกษาพบว่า สมาชิกสตรีส่วนใหญ่ไม่ขายผลผลิตให้สหกรณ์ เนื่องจากสหกรณ์รวบรวมผลผลิตเพียงไม่กี่ชนิด และระยะทางจากบ้านกับสหกรณ์ก็ห่างไกลกัน สมาชิกสตรีจึงขายผลผลิตให้กับพ่อค้าคนกลางที่มารับซื้อถึงบ้าน และสมาชิกสตรีส่วนใหญ่มีผลผลิตน้อย เนื่องจากผลผลิตเสียหายจากภัยธรรมชาติ จึงไม่มีผลผลิตมาขายให้สหกรณ์ สหกรณ์ควรประชุมชี้แจงให้สมาชิกสตรีทราบถึงประโยชน์ในการจำหน่ายผลผลิตผ่านสหกรณ์ ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มผู้ผลิต วางแผนการผลิต กำหนดเนื้อที่การผลิต จัดฝึกอบรมความรู้ทางวิชาการในด้านการผลิต การดูแลรักษาการเก็บเกี่ยว และการตลาดให้แก่กลุ่มการผลิต กำหนดจุดในการรวบรวมผลผลิต จัดบริการข่าวสารการตลาดและราคา แนวโน้มของพืชและสัตว์ที่ทำการส่งเสริมให้สมาชิกทราบให้ทันเวลาและต่อเนื่อง เพราะสมาชิกสตรีส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับข่าวสารความรู้ต่างๆ ทางการเกษตรจากสหกรณ์ แหล่งที่มาของข่าวสารทางการเกษตรที่สำคัญคือ ประธานกลุ่มสหกรณ์จึงควรให้บริการข่าวสารความรู้ทางการเกษตร และข่าวสารเกี่ยวกับสหกรณ์ โดยผ่านสื่อหลายชนิด เพื่อให้สมาชิกสตรีได้รับบริการข่าวสารอย่างทั่วถึง

6. การแก้ปัญหาในด้านการประชุมของสหกรณ์ จากการศึกษาพบว่า สมาชิกสตรีเกือบทั้งหมดเคยเข้าร่วมในการประชุมสหกรณ์ แต่ส่วนใหญ่เข้าร่วมประชุมเพียงครั้งเดียว เพราะเนื้อหาในการประชุมเป็นเรื่องของการติดตามหนี้สิน ทำให้สมาชิกสตรีเกิดความเบื่อหน่าย สหกรณ์จึงควรปรับเปลี่ยนเนื้อหาในการประชุมให้เป็นเรื่องที่สมาชิกสตรีสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพการเกษตรหรือนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และสหกรณ์ควรชี้แจงให้สมาชิกสตรีเข้าใจว่า การประชุมสหกรณ์เป็นกิจกรรม

สำคัญที่สมาชิกสหกรณ์ทุกคนมีสิทธิและหน้าที่ที่จะต้องเข้าร่วมกิจกรรมการประชุมสหกรณ์ ซึ่งได้แก่ การประชุมกลุ่ม และการประชุมใหญ่ เพื่อรับทราบและควบคุมการดำเนินงานของสหกรณ์ โดยการแสดงความคิดเห็นต่อที่ประชุม

7. การแก้ปัญหาในด้านการส่งเสริมอาชีพ จากการศึกษาพบว่า สหกรณ์ยังไม่มีโครงการส่งเสริมอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่สมาชิกสตรี ทำให้สมาชิกสตรีมีระดับรายได้ของครอบครัวต่ำ จึงเป็นสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรีมีน้อย สหกรณ์จึงควรจัดทำโครงการส่งเสริมอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัวสมาชิกสตรี โดยสำรวจความต้องการของสมาชิกสตรีว่าต้องการอาชีพเสริมรายได้ได้อย่างไร และหากจำเป็นจะต้องให้การศึกษาอบรมแก่สมาชิกสตรีเพื่อให้สามารถประกอบอาชีพเสริมรายได้ดังกล่าวได้ สหกรณ์ก็ควรจะให้ความช่วยเหลือและสนับสนุน โดยอาจขอความร่วมมือจากหน่วยงานในท้องถิ่น เพราะหากสมาชิกสตรีมีอาชีพเสริมก็จะทำให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น ไม่ต้องใช้เวลาทั้งวันไปกับการทำงานหาเลี้ยงครอบครัว สมาชิกสตรีก็จะมีเวลาว่างพอที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของสหกรณ์ โดยไม่จำเป็นต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการกู้เงินจากสหกรณ์เพียงอย่างเดียวดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้สหกรณ์ควรส่งเสริมให้สมาชิกสตรีเปลี่ยนจากการประกอบการเกษตรชนิดเดียวมาเป็นการประกอบการเกษตรหลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน เพื่อช่วยลดการเสี่ยงภัยทั้งในด้านการผลิตและการตลาด ช่วยกระจายการใช้แรงงานและการใช้ที่ดินในไร่นาให้มีอยู่ตลอดปี ทำให้สมาชิกสตรีมีรายได้จากการประกอบการเกษตรหลายชนิดและมีผลผลิตเพื่อใช้บริโภคในครัวเรือน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในปัจจุบันสหกรณ์การเกษตรมีอยู่เกือบทุกอำเภอในประเทศไทย การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรบางแห่งก็ประสบความสำเร็จ บางแห่งก็ไม่ประสบความสำเร็จ จึงมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรจะมีการศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรีจากสหกรณ์ที่ประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง เพื่อนำผลการศึกษาไปปรับปรุงวิธีการเปิดรับสตรีเกษตรกรเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาสหกรณ์การเกษตร
2. ควรจะมีการศึกษาปัจจัยที่อาจจะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรี ซึ่งยังไม่ได้ศึกษาในครั้งนี้ เช่น วัฒนธรรมนิยม วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยมที่มีต่อกลุ่ม

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร.2531. รายงานการสัมมนาและอบรมเพิ่มประสิทธิภาพนักวิชาการ
เคหกิจเกษตรประจำจังหวัด. กรุงเทพมหานคร : กองพัฒนาบริหารงานเกษตร,
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

กรมส่งเสริมสหกรณ์.2531. กลุ่มสตรีสหกรณ์. กส. 79 กรุงเทพมหานคร : กองวิชาการ,
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

_____.2537. "แนวทางการส่งเสริมสหกรณ์ในทศวรรษหน้า" เอกสารประกอบ
การบรรยายพิเศษ. เชียงใหม่ : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

ไกรสิทธิ์ ชัยพรหม.2536. การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมของกลุ่มเกษตรกรใน
จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยี
การเกษตรแม่โจ้.

คณะกรรมการพัฒนาสตรีแห่งชาติ.2529. บทบาทของสตรีกับการมีงานทำ. กรุงเทพมหานคร.

เชาว์ วิเศษโชค.2535. การรับบริการข่าวสารทางการเกษตรของเกษตรกรสตรีใน
จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยี
การเกษตรแม่โจ้.

ณรงค์ มีนะนันท์.2531. บทบาทของสตรีชนบทในการพัฒนาการเกษตรเพื่อความมั่นคง
ของประเทศ. กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมการเกษตร, กระทรวงเกษตร
และสหกรณ์.

ดิน ปรัชญพฤทธิ์.2535. "ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วม" เอกสารการสอนวิชาพฤติกรรมมนุษย์
ในองค์การ. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.

ถวิล เลิศประเสริฐ.2533. วิสาหกิจสหกรณ์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

ทิพวรรณ เคาวางกูร.2531. บทบาทของสตรีชนบทในการร่วมพัฒนาสหกรณ์การเกษตร
ศึกษากรณีสหกรณ์การเกษตรปฎิรูปที่ดินลาดบัวหลวง จำกัด. กรุงเทพมหานคร :
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นงลักษณ์ สุพรรณไชยมาตย์.2531. การมีส่วนร่วมในกระบวนการทำฟาร์ม : กรณีศึกษา
บ้านปอแดง ต.โคกสำราญ อ.บ้านไผ่ จ.ขอนแก่น. รายงานการวิจัย.
เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นำชัย ทนุผล.2529ก. การสนองตอบของประชาชนที่มีต่อโครงการพัฒนาผู้นำท้องถิ่นระยะ
ที่ 2(2525-2529) รายงานการวิจัย.เชียงใหม่ : ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร,
สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

.....2529ข. การพัฒนาชุมชน : หลักและยุทธวิธี. เชียงใหม่ : ภาควิชา
ส่งเสริมการเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

.....2531. วิธีการเตรียมโครงการวิจัย. เชียงใหม่ : ภาควิชาส่งเสริม
การเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

.....2532. การมีส่วนร่วมของเกษตรกรผู้นำในงานส่งเสริมการเกษตรใน
8 จังหวัดภาคเหนือ. รายงานการวิจัย.เชียงใหม่ : ภาควิชาส่งเสริมการ
เกษตร, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

นำชัย ทนุผล และสุนิลา ทนุผล.2531. การพัฒนาชุมชน : หลักการและยุทธวิธี.
เชียงใหม่ : ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร , สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

บุญชม ศรีสะอาด.2535. การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.

- เบญจพรรณ ชินวัตร,เบญจวรรณ ทองศิริ และจามรี พิทักษ์วงศ์.2530. บทบาทของชายและหญิงในระบบการทำฟาร์มในอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : คณะ เกษตรศาสตร์และคณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปัทมสร ปัญญา.2531. การศึกษาการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสตรีชนบทในเขตพื้นที่ยากจนในจังหวัดเชียงใหม่. กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประยงค์ สายประเสริฐ. 2537. "แนวทางในการพัฒนาสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทยในทศวรรษของข้าพเจ้า". เอกสารประกอบการสอนวิชาการบริหารงานสหกรณ์. เชียงใหม่ : ภาควิชาเศรษฐศาสตร์การเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- ประจักษ์ สีหราช.2534. การมีส่วนร่วมของนักเรียนที่เป็นสมาชิกกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา (เฉพาะกรณีจังหวัดน่าน). เชียงใหม่ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- ปิยะพร บุญเพ็ญ.2531. ความรู้ความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์การเกษตรของสตรีชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีสหกรณ์การเกษตรเมืองนครสวรรค์ จำกัด. กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พัชรี คล้าจิตร.2536. ค่านิยมของสตรีเกษตรกรต่องานพัฒนาสตรีในจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- พิงพิศ ดุลยพัชร.2528. "บทบาทของสตรีกับการเกษตร" รายงานการสัมมนาเชิงปฏิบัติการการวิจัยบทบาทสตรีในด้านการเกษตร. 14-16 สิงหาคม 2528
กรุงเทพมหานคร : สถาบันการวิจัยการทำฟาร์ม กรมวิชาการเกษตร.

_____ . โม้ระบุนุที่พิมพ์. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเจริญพันธุ์ของสตรีกับการพัฒนาการเกษตรและชนบท. กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมการเกษตร, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (เอกสารโรเนียว)

พูลสุข ไทยสวัสดิ์.2535. การศึกษาอบรมทางสหกรณ์. เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสหกรณ์. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

พรศักดิ์ พัชรพจนานกรณ์.2529. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมสหกรณ์การเกษตร ศึกษาเฉพาะกรณีสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด จังหวัดเพชรบุรี. กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พรศักดิ์ โพธิ์อุโมงค์.2538. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองลำปาง จำกัด จังหวัดลำปาง. เชียงใหม่ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

ไพลิน ศุภกิจวิเลขการ และสุภาพ พิมพ์ทอง.2524. "การส่งเสริมความร่วมมือของสตรีในกิจกรรมสหกรณ์" สาส์นสันนิบาตสหกรณ์. (ธันวาคม 2523-มกราคม 2524).

มหาวิทยาลัยรามคำแหง.2528. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี.2526. การพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัดไทยอนุเคราะห์ไทย.

เยาวเรศ ประเสริฐสุด, อัมพรสมาน จารุวิจิตร, วังรี กลิ่นสอน, สมเกียรติ ฉายวิเศษ และไตรดา แจ่มแจ่มญาน.2527. การมีส่วนร่วมของสตรีในการบริหารงานของสหกรณ์ในภาคเกษตร ปี 2536. รายงานผลการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายวิจัยการพัฒนางานสหกรณ์, กองวิชาการ, กรมส่งเสริมสหกรณ์.

- เรื่งค์กั้ สุกวาทิน.2525. คู่มือการสอนวิชาสหกรณ์ในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร :
รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- วิไลวัจน์ กฤษณะภุติ.2529. "การประเมินความต้องการของสตรีชนบท" เอกสารประกอบการ
การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ. ขอนแก่น : คณะกรรมการโครงการพัฒนาสตรี,
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิทยา คำรงเกียรติศักดิ์.2532. การสื่อสารการเกษตร. เชียงใหม่ : ภาควิชาส่งเสริม
การเกษตร, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- ศิริวรรณ วงศ์สมบัติ.2533. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
ในอำเภอสันทราย และอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- สภาสตรีแห่งชาติ.2518. สตรีไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วิทยากร.
- สมาน ทองสิมา.2528. การจัดการสหกรณ์. กรุงเทพมหานคร : กองวิชาการและส่งเสริม
เผยแพร่, สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย.
- สรศักดิ์ ชำนาญแทน.2535. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินกิจกรรมของครอบครัว
เกษตรกรในด้านที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน บ้านแม่โจ้ ต.บ้านเป้า อ.แม่แตง
จ.เชียงใหม่. เชียงใหม่ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการ
เกษตรแม่โจ้.
- สหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด.2537. รายงานกิจการประจำปีสิ้นสุดปีการเงิน 31
มีนาคม 2537. อำเภอเมือง, สุรินทร์.

- สุจิตรา จำปาเทศ.2532. "การมีส่วนร่วมของแม่บ้านต่อสหกรณ์ร้านค้า." รายงานการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อติดตามผลขององค์การไอซีเอ. กรุงเทพมหานคร : สหกรณ์ปริทัศน์ สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย.
- สุภางค์ จันทวานิช, อรพินท์ สฟโชคชัย, ทิพาชาติ เมฆสุวรรณค์, ระวีวรรณ ประกอบผล และโคทม อารียา.2533. "สตรีกับการมีส่วนร่วมในสังคม" แผนหลักงานสตรีระยะยาว (พ.ศ.2535-2554). กรุงเทพมหานคร : ไม่ระบุสถานที่พิมพ์.
- สุภาพ ยาวิไชย.2534. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตร : ศึกษาเฉพาะกรณีสหกรณ์การเกษตรเมืองน่าน จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดน่าน. เชียงใหม่ : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- สุรพล คำรืห์กุล.2531. บทบาทอุปสรรคของผู้นำท้องถิ่นสตรี. กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ.2536. รายงานผลสำรวจหน้าสามะโนการเกษตร พ.ศ.2536. กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- เสาวณีย์ ชูจันทร์.2534. "การสัมมนาสตรีสหกรณ์ที่ขอนแก่น." หนังสือพิมพ์สหกรณ์. ปีที่ 49 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มีนาคม 2534) : หน้า 19.
- อาบ นคะจัด.2518. บทบาทของแม่บ้านในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทย. บทความ (เอกสารโรเนียวเย็บเล่ม) ไม่ระบุสถานที่พิมพ์.
- อรทิพย์ เขตสาสี.2531. การศึกษาบทบาทผู้นำสตรีชนบทในการร่วมงานพัฒนาชุมชน อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี. กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อวยชัย ชะภา.2535. เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารการพัฒนาชนบท หน่วยที่ 1-6.

นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

อำนาจ วีระวานิช.2527. สหกรณ์การเกษตร. กรมการฝึกหัดครู กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์การศาสนา กรมศาสนา.

อำนาจ อนันตชัย.2527. เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาชนบท หน่วยที่ 1-7. นนทบุรี :

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

Patchanee N. and S. Alexandra. 1990. Taking Hold of Rural Life.

Bangkok : Food and Agriculture Organization of the
United Nations Regional Office for Asia and the Pacific
(RAPA).

Yamane Taro.1973. Statistics : An Inductory Analysis. Third

Edition : Harper International Edition.

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

MAEJO UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

โครงการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตร
เมืองสุรินทร์ จำกัด อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์ .....

ชื่อผู้สัมภาษณ์ .....

แบบสอบถามเลขที่.....

ชื่อผู้ให้ข้อมูล.....

บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสตรีสหกรณ์
การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด

1. อายุ ..... ปี

2. ระดับการศึกษาสูงสุด

[ ] 1. ไม่ได้รับการศึกษา

[ ] 2. ต่ำกว่า ป.4

[ ] 3. ป.4

[ ] 4. ป.6 หรือเทียบเท่า

[ ] 5. ม.3 หรือเทียบเท่า

[ ] 6. ม.6 หรือเทียบเท่า

[ ] 7. อื่น ๆ (ระบุ).....

3. สถานภาพการสมรส

[ ] 1. โสด

[ ] 2. สมรส

[ ] 3. หม้าย

[ ] 4. หย่าร้าง

4. จำนวนสมาชิกในครอบครัว .....คน

5. อาชีพเกษตรกรรมหลักของท่าน

- [ ] 1. ทำนา [ ] 2. ทำไร่
 [ ] 3. ทำสวน [ ] 4. เลี้ยงสัตว์
 [ ] 5. อื่น ๆ (ระบุ).....

6. อาชีพรองของท่าน

- [ ] 1. ไม่มี [ ] 2. รับจ้างทั่วไป
 [ ] 3. รับจ้างในภาคการเกษตร [ ] 4. หัตถกรรมในครัวเรือน
 [ ] 5. ค้าขาย [ ] 6. อื่น ๆ (ระบุ).....

7. รายได้ในรอบปีที่ผ่านมา (1 เมษายน 2537-31 มีนาคม 2538)

7.1 รายได้จากการประกอบอาชีพเกษตร.....บาท

โดยแบ่งเป็น

1. รายได้จากการทำนา.....บาท
 2. รายได้จากการทำไร่.....บาท
 3. รายได้จากการทำสวน.....บาท
 4. รายได้จากการเลี้ยงสัตว์.....บาท

7.2 รายได้อื่น ๆ นอกเหนือจากการประกอบอาชีพเกษตร.....บาท

รวมรายได้ในรอบปีที่ผ่านมา.....บาท

8. ท่านเคยเข้ารับการฝึกอบรมที่หน่วยงานในท้องถิ่นของท่านจัดขึ้นบ้างหรือไม่

- [ ] 1. ไม่เคย
 [ ] 2. เคย เป็นการฝึกอบรมในด้าน
 [ ] 2.1 การอนามัยครอบครัว [ ] 2.2 การพัฒนาความรู้ทางการเกษตร
 [ ] 2.3 อาชีพเสริมรายได้ [ ] 2.4 อื่น ๆ (ระบุ).....

9. ท่านเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคมหรือไม่
1. ไม่เป็น
2. เป็นสมาชิก
- 2.1 กลุ่มเกษตรกร 2.2 กลุ่มลูกค้า ธกส.
- 2.3 กลุ่มสตรีสหกรณ์ 2.4 กลุ่มสาธิตการตลาด
- 2.5 อื่น ๆ (ระบุ).....
10. ท่านมีส่วนร่วมในองค์กรระดับหมู่บ้านและตำบลบ้างหรือไม่
1. ไม่มีส่วนร่วม
2. มีส่วนร่วม คือ
- 2.1 เป็นประธานกลุ่ม
- 2.2 เป็นเลขานุการกลุ่ม
- 2.3 เป็นกรรมการหมู่บ้าน
- 2.4 เป็นกรรมการในคณะกรรมการสภาตำบล
- 2.5 อื่น ๆ (ระบุ).....
11. ท่านเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด มาเป็นเวลา.....ปี
(หากเคยลาออกและสมัครเข้าเป็นสมาชิกใหม่ ให้นับเฉพาะระยะเวลาที่เป็นสมาชิก
ครั้งหลังสุด)
12. สาเหตุสำคัญที่สุดที่สมัครเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์เพราะ
1. สามีเสียชีวิตและมาเป็นแทนสามี
2. เห็นเพื่อนบ้านเป็นสมาชิกก็เลยเป็นด้วย
3. มีคนชักชวน ผู้ชักชวนคือ.....
4. กู้เงินได้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ
5. อื่น ๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 2 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์

1. ในรอบปีที่ผ่านมา (1 เมษายน 2537-31 มีนาคม 2538) ท่านกู้เงินจากสหกรณ์หรือไม่
  - 1. ไม่กู้ เพราะ.....
  - 2. กู้ จำนวน.....บาท
เป็นเงินกู้ประเภท
    - 2.1 ระยะสั้น.....บาท
    - 2.2 ระยะปานกลาง.....บาท

2. ถ้าท่านกู้เงินจากสหกรณ์ท่านรับเงินกู้เป็น
  - 1. เงินสด
  - 2. วัสดุการเกษตร

3. วัตถุประสงค์ในการกู้เงิน
  - 1. เพื่อการผลิต
  - 2. เพื่อการบริโภค
  - 3. เพื่อสร้างหรือต่อเติมบ้าน
  - 4. เพื่อชำระหนี้รายอื่น ๆ
  - 5. อื่น ๆ (ระบุ).....

4. เมื่อถึงกำหนดชำระเงินกู้แก่สหกรณ์ ท่านส่งชำระได้เพียงใด
  - 1. ชำระหนี้ตามสัญญาทุกครั้ง
  - 2. ชำระเงินบางส่วนและดอกเบี้ย
  - 3. ไม่สามารถชำระหนี้ได้

5. ท่านส่งชำระหนี้สหกรณ์เป็น
  - 1. เงินสด
  - 2. ผลิตผลการเกษตร

6. สาเหตุที่สำคัญที่สุดที่ท่านไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลา
- 1. ใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์
  - 2. ผลผลิตเสียหายจากภัยธรรมชาติ
  - 3. มีเงินแต่ไม่อยากส่งชำระหนี้ เพราะกลัวจะได้รับเงินกู้ซ้ำ
  - 4. ราคาผลผลิตตกต่ำ
  - 5. มีเงินไม่พอจึงไม่ชำระ
  - 6. อื่น ๆ (ระบุ).....
7. แหล่งเงินกู้ของท่านที่นอกเหนือจากสหกรณ์ ซึ่งเป็นแหล่งที่สำคัญที่สุด
- 1. ไม่มี
  - 2. พ่อค้า-นายทุน
  - 3. ญาติพี่น้อง
  - 4. เพื่อนบ้าน
  - 5. ธนาคารพาณิชย์
  - 6. อื่น ๆ (ระบุ).....
8. ในรอบปีที่ผ่านมาท่านถือหุ้นในสหกรณ์เพิ่มขึ้นหรือไม่
- 1. ไม่ได้ถือหุ้นเพิ่ม
  - 2. ถือหุ้นเพิ่มในสหกรณ์ จำนวน.....บาท
โดยวิธี
    - 2.1 เพิ่มหุ้นเป็นรายเดือนตามข้อบังคับของสหกรณ์
    - 2.2 เพิ่มหุ้นตามส่วนของเงินกู้
9. ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านฝากเงินกับสหกรณ์หรือไม่
- 1. ฝากเงินกับสหกรณ์ ประเภท
    - 1.1 เงินฝากประจำ.....บาท
    - 1.2 เงินฝากออมทรัพย์.....บาท
  - 2. ไม่ฝากเงินกับสหกรณ์เลย เพราะ
    - 2.1 ไม่มีเงินเหลือฝาก
    - 2.2 ไม่ทราบว่าสหกรณ์มีการรับฝากเงิน
    - 2.3 อัตราดอกเบี้ยต่ำ

- 2.4 สถาบันการเงินอื่นให้บริการดีกว่า
- 2.5 อื่น ๆ (ระบุ).....

10. นอกจากท่านฝากเงินกับสหกรณ์แล้ว ท่านฝากเงินกับสถาบันการเงินใดมากที่สุด

1. ไม่ได้ฝาก
2. ฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์
3. อื่น ๆ (ระบุ).....

11. สาเหตุที่สำคัญที่สุดที่ท่านฝากเงินกับสถาบันอื่น

1. อัตราดอกเบี้ยสูง
2. เคยฝากมาก่อนเป็นสมาชิกสหกรณ์
3. สะดวกในการฝาก-ถอน
4. ขั้นตอนง่ายไม่ยุ่งยาก
5. อื่น ๆ (ระบุ).....

12. ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านซื้อสินค้าจากสหกรณ์หรือไม่

1. ซื้อ มูลค่ารวมทั้งสิ้น .....บาท
เป็นสินค้าประเภท
- 1.1 วัสดุอุปกรณ์การเกษตร.....บาท
- 1.2 สินค้าอุปโภคบริโภค.....บาท
2. ไม่ซื้อเลย เพราะ
- 2.1 สหกรณ์ไม่มีสินค้าที่ต้องการ
- 2.2 ราคาสินค้าของสหกรณ์แพงกว่าร้านค้าทั่วไป
- 2.3 คุณภาพสินค้าของสหกรณ์ต่ำกว่าร้านค้าทั่วไป
- 2.4 ระยะทางจากบ้านกับสหกรณ์ห่างไกลกัน
- 2.5 อื่น ๆ (ระบุ).....

13. ท่านเคยซื้อสินค้าจากแหล่งใดมากที่สุดนอกเหนือจากสหกรณ์
1. ร้านค้าในหมู่บ้าน
 เป็นสินค้าประเภท วัสดุอุปกรณ์การเกษตร
 สินค้าอุปโภคบริโภค
2. ร้านค้าในชุมชนที่ใกล้หมู่บ้าน
 เป็นสินค้าประเภท วัสดุอุปกรณ์การเกษตร
 สินค้าอุปโภคบริโภค
3. ร้านค้าในตัวเมือง
 เป็นสินค้าประเภท วัสดุอุปกรณ์การเกษตร
 สินค้าอุปโภคบริโภค
14. สาเหตุที่สำคัญที่สุดที่ท่านซื้อสินค้าจากแหล่งอื่นที่นอกเหนือจากสหกรณ์
1. ใกล้บ้านหรือเดินทางสะดวก
 2. ราคาถูก
 3. สินค้าคุณภาพดี หรือตรงตามต้องการ
 4. มีชนิดสินค้าให้เลือกมาก
 5. อื่น ๆ (ระบุ).....
15. ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านขายผลผลิตผ่านสหกรณ์หรือไม่
1. ขายมูลค่ารวมทั้งสิ้น.....บาท
 เป็นผลผลิตประเภท
- 1.1 ข้าวเปลือก มูลค่า.....บาท
 1.2 ผลิตภัณฑ์ผ้าไหม มูลค่า.....บาท
 1.3 หัตถกรรมอื่น ๆ มูลค่า.....บาท
2. ไม่ขาย เนื่องจาก
- 2.1 ไม่มีผลผลิตเหลือขายให้กับสหกรณ์
 2.2 มีพ่อค้ามารับซื้อถึงบ้าน

- 2.3 สหกรณ์รับซื้อราคาต่ำกว่าท้องตลาด
- 2.4 กลัวสหกรณ์หักชำระหนี้
- 2.5 สหกรณ์ไม่รับซื้อ

16. ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านเข้าร่วมประชุมกลุ่มสมาชิกและประชุมใหญ่หรือไม่

- 1. เคยเข้าร่วมประชุม.....ครั้ง
- 2. ไม่เคยเข้าร่วมประชุม เพราะ
  - 2.1 ติดธุระอื่น
  - 2.2 ป่วย
  - 2.3 คิดว่าเข้าร่วมประชุมแล้วไม่ได้ประโยชน์
  - 2.4 อื่น ๆ (ระบุ).....

17. เนื้อหาในการประชุม

- 1. เนื้อหาในการประกอบอาชีพ
- 2. ความรู้ทางสหกรณ์
- 3. ติดตามหนี้สิน
- 4. การส่งเสริมอาชีพ
- 5. อื่น ๆ (ระบุ).....

18. สำหรับผู้เข้าร่วมประชุม ท่านเคยแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมหรือไม่

- 1. เคยบ่อยครั้ง
- 2. นาน ๆ ครั้ง
- 3. ไม่เคยแสดงความคิดเห็นเลย

19. ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านเคยเข้ารับการอบรมที่สหกรณ์หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์
จัดขึ้นบ้างหรือไม่

1. เคยเข้ารับการอบรม.....ครั้ง

เป็นการอบรมในด้าน 1.1 หลักและวิธีการสหกรณ์

1.2 การบริหารงานของกลุ่ม

1.3 การพัฒนาความรู้ด้านการเกษตร

1.4 การอนามัยครอบครัว

1.5 อาชีพเสริมรายได้

1.6 อื่น ๆ (ระบุ)

2. ไม่เคยเข้ารับการอบรม เพราะ

2.1 สหกรณ์ไม่ได้จัดให้มีการอบรมในปีที่ผ่านมา

2.2 เคยได้รับการอบรมในเรื่องที่จัดกันแล้ว

2.3 ค่าใช้จ่ายในการเข้ารับการอบรมสูง

2.4 ไม่มีเวลาว่างพอ

2.5 อื่น ๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 3 เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของ สหกรณ์ ความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับจากสหกรณ์ และการรับบริการข่าวสาร จากสหกรณ์

3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์

ข้อความ	เห็นด้วย	ไม่ตัดสินใจ	ไม่เห็นด้วย
1. สหกรณ์การเกษตรคือ องค์การธุรกิจ ที่เกษตรกรร่วมกันจัดตั้งขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจ			
2. หลักการรวมตัวกันของสหกรณ์มุ่งเน้น การรวมคนมากกว่าการรวมทุน			
3. การจัดตั้งสหกรณ์มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น มีมาตรฐาน การครองชีพดีขึ้น			
4. บุคคลที่จะสมัครเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ ได้ จะต้องเป็นเพศชายที่เป็นหัวหน้า ครอบครัวเท่านั้น			
5. บุคคลที่จะทำให้การดำเนินงานของ สหกรณ์ประสบผลสำเร็จ ได้แก่ สมาชิก ผู้จัดการ พนักงานสหกรณ์และ คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์			

ข้อความ	เห็นด้วย	ไม่ตัดสินใจ	ไม่เห็นด้วย
6. คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์ เลือกมาจากบุคคลภายนอกที่มีความรู้ เรื่องสหกรณ์ดี			
7. เมื่อสหกรณ์ดำเนินการได้กำไรใน รอบปีที่ประชุมใหญ่มีสิทธิลงมติกำหนด อัตราเงินปันผลตามที่ผู้ทำไดก็ได้			
8. ปัญหาราคาวัสดุอุปกรณ์การเกษตร ราคาแพง สามารถนำเอาวิธีการ สหกรณ์มาช่วยแก้ไขให้ถูกลงไปได้			
9. สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิออกเสียงในที่ ประชุมใหญ่ได้เท่ากับจำนวนหุ้นที่ถือ			
10. สมาชิกมีหน้าที่คัดเลือกบุคคลมาเป็น ผู้จัดการสหกรณ์			

3.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับจากสหกรณ์

ข้อความ	พึงพอใจมาก	พึงพอใจน้อย	ไม่พึงพอใจเลย
1. ท่านมีความพึงพอใจในจำนวนเงินที่สหกรณ์ให้กู้ยืมมากน้อยเพียงใด			
2. ท่านมีความพึงพอใจในอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่สหกรณ์เรียกเก็บมากน้อยเพียงใด			
3. ท่านมีความพึงพอใจในราคาสินค้า เช่น นม อาหารสัตว์ ข้าวสาร ฯลฯ ที่สหกรณ์นำมาจำหน่ายมากน้อยเพียงใด เมื่อเปรียบเทียบกับราคาตามท้องตลาด			
4. ท่านมีความพึงพอใจในปริมาณสินค้าที่สหกรณ์จัดหามาจำหน่ายมากน้อยเพียงใด			
5. ท่านมีความพึงพอใจในการกำหนดราคารับซื้อผลผลิตการเกษตรจากสมาชิกของสหกรณ์มากน้อยเพียงใด			
6. ท่านมีความพึงพอใจในบริการรับฝากเงินและอัตราดอกเบี้ยเงินฝากของสหกรณ์มากน้อยเพียงใด			

ข้อความ	พึงพอใจมาก	พึงพอใจน้อย	ไม่พึงพอใจเลย
7. ท่านมีความพึงพอใจในอัตราเงินปันผลตามหุ้นที่ถืออยู่และ เงินเฉลี่ยคืนตามส่วนธุรกิจมากน้อยเพียงใด			
8. ท่านมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของฝ่ายจัดการ(ผู้จัดการและพนักงานสหกรณ์) มากน้อยเพียงใด			
9. ท่านมีความพึงพอใจในการดำเนินงานของคณะกรรมการในฐานะที่เป็นตัวแทนของท่านมากน้อยเพียงใด			
10. ท่านมีความพึงพอใจในฐานะการเงินของสหกรณ์ในปัจจุบันมากน้อยเพียงใด			

3.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับบริการข่าวสารจากสหกรณ์

- ในรอบปีที่ผ่านมา ท่านเคยได้รับข่าวสารความรู้ต่าง ๆ ทางการเกษตรจากสหกรณ์บ้างหรือไม่
  - 1. ไม่เคยได้รับข่าวสารจากสหกรณ์เลย
  - 2. เคยได้รับข่าวสารจากสหกรณ์.....ครั้ง
- ท่านได้รับข่าวสารความรู้ต่าง ๆ ทางการเกษตรจากสหกรณ์โดยวิธีใด
  - 1. จากประธานกลุ่ม
  - 2. จากเพื่อนสมาชิก
  - 3. จากเจ้าหน้าที่สหกรณ์
  - 4. จากหอกระจายข่าว
  - 5. การประชุม อบรม
  - 6. แผ่นพับ แผ่นปลิว
  - 7. อื่น ๆ (ระบุ).....

ภาคผนวก ข

การดำเนินงานของ

สหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด

สหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด

ประวัติความเป็นมา

สหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด ได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2511 เมื่อวันที่ 2 กันยายน 2517 โดยการควบสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด สหกรณ์การเกษตรสุรินทร์พัฒนา จำกัด สหกรณ์บำรุงที่ดินทำนบ จำกัด สหกรณ์บำรุงที่ดินทักษิณ จำกัด และสหกรณ์ขายข้าวสุรินทร์ จำกัด รวม 5 สหกรณ์ ควบเข้าเป็น "สหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด" ซึ่งเป็นสหกรณ์ประเภทสหกรณ์การเกษตร โดยมีสำนักงานตั้งอยู่ที่ เลขที่ 407 ถนนหลักเมือง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

ปัจจุบันสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด มีสมาชิกทั้งหมด 3,548 คน สังกัด อยู่ในกลุ่มต่าง ๆ 113 กลุ่ม ในท้องที่ตำบลต่าง ๆ 25 ตำบล ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

การดำเนินงานธุรกิจของสหกรณ์

สหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด มีธุรกิจให้บริการแก่สมาชิกสหกรณ์ที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

ธุรกิจเครดิต

1. สหกรณ์มีบริการให้เงินกู้แก่สมาชิก 2 ประเภท คือ เงินกู้อะยะสั้นเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการผลิตทางการเกษตร และเงินกู้อะยะปานกลางเพื่อจัดซื้ออุปกรณ์การเกษตร ซึ่งมียอดเงินให้กู้ยืมตั้งแต่แรกจนถึง 31 มีนาคม 2537 จำนวน 43,106,277.34 บาท
2. สหกรณ์มีบริการรับฝากเงินออมของสมาชิกสหกรณ์โดยแบ่งเงินฝากเป็น 2 ประเภท คือ
  - เงินฝากออมทรัพย์
  - เงินฝากประจำ
3. ทุนเรือนหุ้น สหกรณ์บริการขายหุ้นแก่สมาชิกสหกรณ์ ซึ่งแบ่งทุนเรือนหุ้นออกเป็น 3 ลักษณะ คือ
  - ทุนเรือนหุ้นเมื่อแรกสมัครเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์

- ทุนเรือนหุ้นตามส่วนแบ่งเงินกู้
- ทุนเรือนหุ้นที่สมาชิกสามารถซื้อเพิ่มระหว่างปี

ธุรกิจการซื้อ

สหกรณ์มีการจัดหาวัสดุอุปกรณ์การเกษตร สินค้าอุปโภคบริโภคและสินค้าเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ มาจำหน่ายบริการแก่สมาชิกสหกรณ์ เช่น บัญ เมล็ดพันธุ์ อาหารสัตว์ ขี้วัวสาร และสินค้าอื่น ๆ ตามที่สมาชิกต้องการ เป็นต้น เพื่อให้สมาชิกสหกรณ์ซื้อสินค้าได้ในราคาที่เป็นธรรม

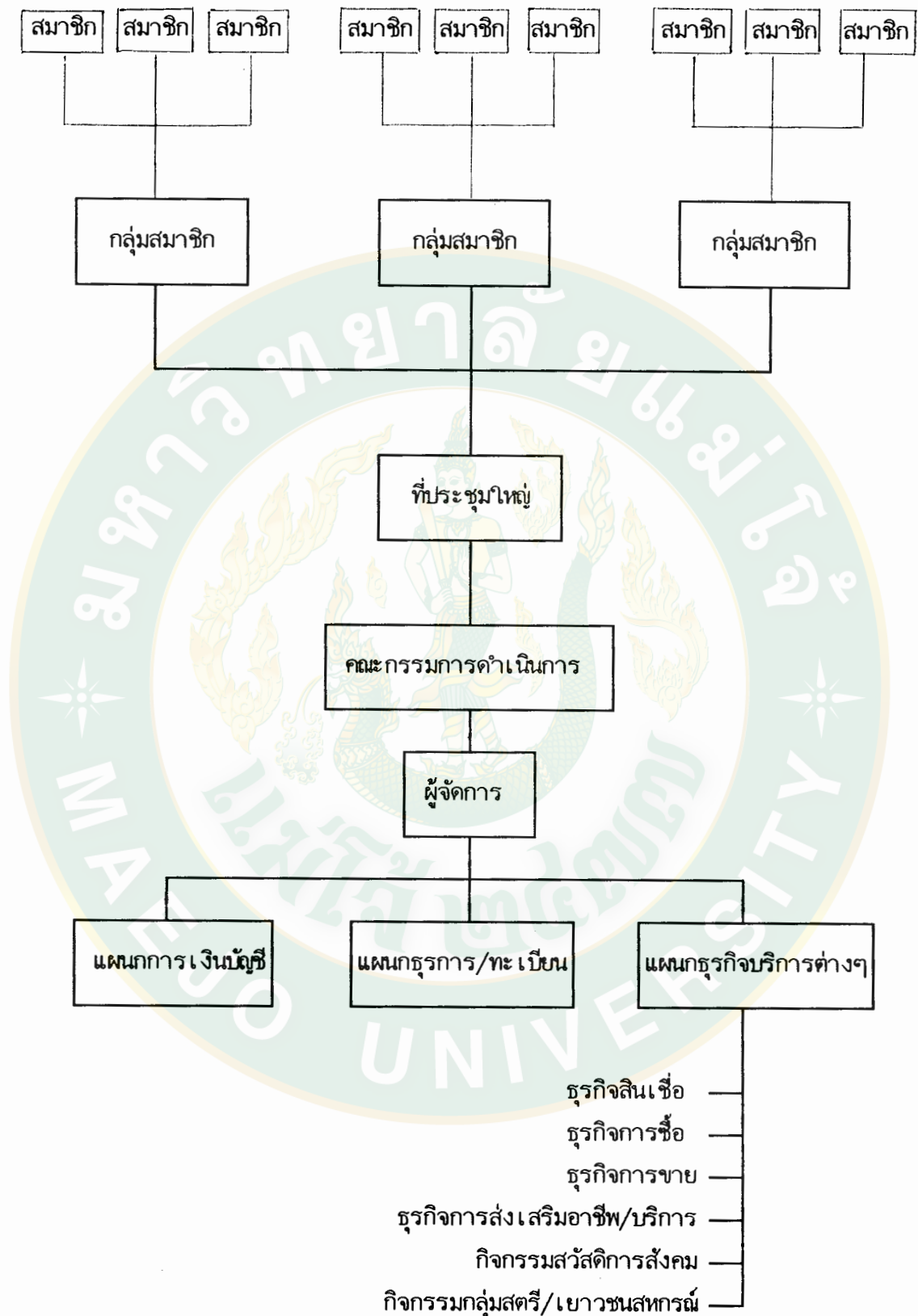
ธุรกิจการขาย

สหกรณ์มีบริการรวบรวมผลผลิตการเกษตรจากสมาชิก ได้แก่ ข้าวเปลือก โดยสหกรณ์ได้กู้เงินจาก ธกส. ตามสัญญากู้เงินเครดิตเงินสดเพื่อการขายผลผลิตการเกษตรมาใช้ในการดำเนินการดำเนินธุรกิจรวบรวมข้าวเปลือกและสหกรณ์ได้ดำเนินการจำหน่ายข้าวเปลือกกับ ธกส. นอกจากนี้สหกรณ์ยังได้เข้าร่วมโครงการเชื่อมโยงสินเชื่อเพื่อการผลิตและบริการตลาดข้าวของสหกรณ์

โครงสร้างของสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด

โครงสร้างของสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด ประกอบด้วย 2 ส่วนใหญ่ๆ ดังนี้ คือ

1. ส่วนที่เป็นบุคคลธรรมดาและคณะบุคคล ได้แก่ สมาชิกสหกรณ์ กลุ่มสมาชิก ที่ประชุมใหญ่ คณะกรรมการดำเนินการ และฝ่ายจัดการ
2. ส่วนที่เป็นองค์การหรือธุรกิจของสหกรณ์ ซึ่งได้แก่ ธุรกิจสินเชื่อ ธุรกิจการซื้อ ธุรกิจการขาย ธุรกิจการส่งเสริมอาชีพ/บริการ กิจกรรมสวัสดิการสังคม กิจกรรมกลุ่มสตรี /เยาวชนสหกรณ์ โดยมีฝ่ายจัดการเป็นผู้ปฏิบัติงานในแต่ละธุรกิจตามระเบียบและข้อบังคับของสหกรณ์ ดังได้แสดงไว้ในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 โครงสร้างการบริหารงานของสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด

ตามภาพที่ 2 โครงสร้างของสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด ประกอบด้วย

1. จำนวนสมาชิกของสหกรณ์ทั้งหมด 3,548 คน (31 มีนาคม 2537)
2. กลุ่มสมาชิก ปัจจุบันมีทั้งหมด 113 กลุ่ม ในแต่ละกลุ่มจะมีประธานและเลขาธิการกลุ่ม
3. ที่ประชุมใหญ่สมาชิก ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 3,548 คน มีหน้าที่ในการดูแล การดำเนินงานและการบริหาร ตลอดจนการควบคุมดูแล ตรวจสอบกิจการต่างๆ ของสหกรณ์
4. คณะกรรมการดำเนินการ เพื่อความสะดวกในการบริหารงาน สมาชิกสหกรณ์จึงได้เลือกผู้แทนขึ้นมาชุดหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่บริหารงานของสหกรณ์แทนสมาชิกทั้งหมด ปัจจุบันสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด มีคณะกรรมการดำเนินการจำนวน 11 คน อันประกอบด้วย ประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ เลขานุการ เหรัญญิก และกรรมการอื่นๆ คณะกรรมการดำเนินการชุดนี้ จะทำการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการพิจารณาเงินกู้
5. ผู้จัดการ โดยปกติคณะกรรมการดำเนินการจะเป็นผู้จัดจ้างผู้จัดการให้ทำหน้าที่ประจำในสหกรณ์ ผู้จัดการมีหน้าที่รับนโยบายจากมติที่ประชุมใหญ่ และจากคณะกรรมการดำเนินการ โดยแจกจ่ายงานให้กับพนักงานของสหกรณ์ และทำหน้าที่ในการควบคุมดูแล การปฏิบัติงานของพนักงานแต่ละคนในสหกรณ์ ได้แก่ พนักงานสินเชื่อ พนักงานการเงินและบัญชี และพนักงานการตลาด ซึ่งส่วนใหญ่ได้รับการอบรมจากสันนิบาตสหกรณ์ และจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว
6. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ สหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด อยู่ในความควบคุมดูแล ส่งเสริม ของสำนักงานสหกรณ์อำเภอเมืองสุรินทร์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์จะทำหน้าที่ในการแนะนำส่งเสริม

เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการดำเนินการ และฝ่ายจัดการของสหกรณ์ นอกจากนี้ก็ทำการแนะนำ ส่งเสริม และให้คำปรึกษาทางด้านวิชาการและการเกษตรแก่สมาชิกสหกรณ์ รวมทั้งเรื่องอื่นที่เกี่ยวกับกิจการสหกรณ์

สหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด มีพนักงานที่ปฏิบัติงานในฝ่ายจัดการ จำนวน 14 คน โดยมีผู้จัดการ 1 คน ผู้ช่วยผู้จัดการ 1 คน พนักงานสินเชื่อ 5 คน พนักงานบัญชี 2 คน พนักงานการเงิน 1 คน พนักงานการตลาด 2 คน พนักงานธุรการ 1 คน และนักการภารโรง 1 คน

สหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด ได้ก่อตั้งและดำเนินธุรกิจต่างๆ เพื่อให้บริการแก่สมาชิก โดยมีคณะกรรมการดำเนินการเป็นผู้กำหนดนโยบาย และจัดทำเป็นแผนการดำเนินงานของสหกรณ์เป็นประจำทุกปี โดยความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของสมาชิกสหกรณ์ ซึ่งสามารถแสดงฐานะการเงินของสหกรณ์ได้ดังนี้

สหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด

งบดุล

ณ วันที่ 31 มีนาคม 2537

สินทรัพย์	บาท	
	ปี 2537	ปี 2536
<u>สินทรัพย์หมุนเวียน</u>		
เงินสดและเงินฝากธนาคาร	1,033,302.68	1,137,181.22
ลูกหนี้ - สุทธิ	44,688,188.10	41,726,446.70
ดอกเบี้ยเงินให้กู้ค้างรับ - สุทธิ	0.00	727,335.75
สินค้าคงเหลือ	2,881.25	1,598,429.80
วัสดุคงเหลือ	73,966.60	52,320.00
ข้าวเปลือกโครงการฯ	1,982,249.87	0.00
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	<u>230,709.02</u>	<u>89,134.60</u>
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	<u>48,011,297.52</u>	<u>45,330,848.07</u>
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ - สุทธิ	1,364,054.56	1,043,204.31
<u>สินทรัพย์อื่น</u>		
อื่นๆ	<u>784,251.00</u>	<u>671,100.00</u>
รวมสินทรัพย์อื่น	<u>784,251.00</u>	<u>671,100.00</u>
รวมสินทรัพย์	<u>50,159,603.08</u>	<u>47,045,152.38</u>
<u>หนี้สินและทุนของสหกรณ์</u>		
<u>หนี้สินหมุนเวียน</u>		
เงินกู้ยืม	14,737,932.25	14,364,330.00
เจ้าหนี้การค้า	1,847,652.95	2,014,231.25

	<u>ปี 2537</u>	<u>ปี 2536</u>
เจ้าหน้าที่เงินยืมทรงค้ำข้าวเปลือกโครงการฯ	88,489.13	1,174,074.85
เจ้าหน้าที่ค้ำข้าวเปลือก	275.90	16.30
ส่วนของหนี้ระยะยาวที่ถึงกำหนดชำระภายใน		
หนึ่งปี	80,000.00	0.00
เงินรับฝาก	3,177,090.56	2,426,013.65
ขายข้าวเปลือกโครงการฯ	1,108,385.77	0.00
ค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย	10,000.00	0.00
คอบเบี้ยจ่าย อ.ต.ก. ค้างจ่าย	1,440,947.57	770,558.01
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	<u>938,574.40</u>	<u>209,642.65</u>
รวมหนี้สินหมุนเวียน	<u>23,429,348.53</u>	<u>20,958,866.71</u>
<u>หนี้สินระยะยาว</u>	<u>320,000.00</u>	<u>0.00</u>
<u>หนี้สินอื่น</u>		
อื่นๆ	<u>1,136,346.92</u>	<u>1,009,743.57</u>
รวมหนี้สินอื่น	<u>1,136,346.92</u>	<u>1,009,743.57</u>
รวมหนี้สิน	<u>24,885,695.45</u>	<u>21,968,610.28</u>
<u>ทุนของสหกรณ์</u>		
ทุนเรือนหุ้น (มูลค่าหุ้นละ 10.00 บาท)		
หุ้นที่ชำระเต็มมูลค่าแล้ว	10,817,730.00	10,025,040.00
เงินสำรอง	11,314,765.40	11,174,729.84
ทุนสะสมตามข้อบังคับ ระเบียบและอื่นๆ	2,623,843.70	2,616,736.70
กำไรสุทธิประจำปี	<u>517,569.53</u>	<u>1,260,035.56</u>
รวมทุนของสหกรณ์	<u>25,273,908.63</u>	<u>25,076,542.10</u>
รวมหนี้สินและทุนของสหกรณ์	<u>50,159,603.08</u>	<u>47,045,152.38</u>

หมายเหตุประกอบงบการเงิน

1. สรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ

- สหกรณ์บันทึกบัญชีโดยใช้เกณฑ์พึงรับพึงจ่าย เว้นแต่การรับรู้รายได้ดอกเบี้ยจากการให้สินเชื่อแก่สมาชิก รายได้ค่าปรับเนื่องจากผิดสัญญาสินเชื่อต่างๆ รายได้ค่าบริการค้างรับหรือรายได้ที่คำนวณขึ้น ซึ่งข้อบังคับกำหนดให้เป็นรายได้ต่อเมื่อได้รับเงิน
- สหกรณ์บันทึกรายได้ค่าปรับสินค้า โดยคำนวณเป็นรายวันจากยอดหนี้การค้าที่ค้างเกินระยะ เคารดิดที่ระบุในสัญญา
- สหกรณ์ตีราคาสินค้าคงเหลือตามราคาทุนหรือราคาตลาดแล้วแต่ราคาใดจะต่ำกว่า และถือตามเกณฑ์สินค้าที่เข้าก่อนจ่ายออกไปก่อน
- สหกรณ์ตีราคาวัสดุคงเหลือ/ของใช้สิ้นเปลืองตามราคาทุน
- สหกรณ์ตั้งค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญไว้เป็นจำนวนที่เพียงพอสำหรับการขาดทุนซึ่งอาจเกิดขึ้น โดยพิจารณาจากฐานะปัจจุบันของลูกค้าในแต่ละรายที่ค้างอยู่ ณ วันสิ้นปี และโดยคำนวณตามอายุการเป็นหนี้ของลูกค้าในแต่ละราย
- ค่าเสื่อมราคาอาคารและอุปกรณ์ คำนวณโดยวิธีเส้นตรงในอัตราที่กำหนดไว้ในระเบียบกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ว่าด้วยการบัญชีของสหกรณ์ พ.ศ. 2531 ทั้งนี้ยกเว้นที่ดิน
- ค่าซ่อมบำรุง ค่าซ่อมแซม รวมทั้งการซื้อมาเปลี่ยนแทนสำหรับสินทรัพย์รายการย่อยๆ ถือเป็นค่าใช้จ่ายหักจากรายได้ การต่อเติมหรือเพิ่มเติมอาคารและอุปกรณ์รายใหญ่ๆ ถือเป็นราคาทุนของสินทรัพย์

ภาคผนวก ค

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ สกุล : นางสาวเปรมวดี สิทธิโกสัย
- วัน เดือน ปีเกิด : 1 พฤศจิกายน 2492
- จังหวัดที่เกิด : กรุงเทพมหานคร
- วุฒิการศึกษา : - มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ.5) แผนกศิลปะ
โรงเรียนสตรีวัดระฆัง กรุงเทพมหานคร 2512
- พณิชยศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการเงินและการธนาคาร
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กรุงเทพมหานคร 2517
- วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์
สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่ 2539
- ประวัติการทำงาน : - เจ้าหน้าที่การเงินและบัญชี 3 วิทยาลัยครูสุรินทร์
จังหวัดสุรินทร์ 2521
- นักวิชาการเงินและบัญชี 3 วิทยาลัยครูสุรินทร์
จังหวัดสุรินทร์ 2523
- นักวิชาการเงินและบัญชี 5 วิทยาลัยครูสุรินทร์
จังหวัดสุรินทร์ 2527
- อาจารย์ 1 ระดับ 5 วิทยาลัยครูสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
2532
- อาจารย์ 2 ระดับ 5 วิทยาลัยครูสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
2535
- อาจารย์ 2 ระดับ 6 สถาบันราชภัฏสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์
2536 - ปัจจุบัน
- ผลงานทางวิชาการ : - เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาการเงินธุรกิจ
- เอกสารประกอบการเรียนการสอนวิชาการเงินและการธนาคาร
- งานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิก
สตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด จังหวัดสุรินทร์